

ETLA

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS

THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen edeltäjä Taloudellinen Tutkimuskeskus perustettiin teollisuuden ja työnantajien keskusjärjestöjen toimesta v. 1946 suorittamaan talouspoliittista päätöksentekoa palvelevaa kansantaloudellista, liiketaloudellista ja sosiaalipoliittista tutkimustyötä. Laitoksen uudelleenorganisointi toteutettiin v. 1971. Laitoksen rahoittajina toimivat keskusjärjestöistä Suomen Metsäteollisuuden Keskusliitto, Suomen Teollisuusliitto, Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Teollisuudenharjoittajain Liitto sekä rahalaitoksista HOP, KOP, OKO, Postipankki, PYP ja SKOP.

ETLA julkaisee tutkimustensa tulokset seuraavasti: Sarja A sisältää lähinnä metodologiset tutkimukset, sarja B selvitysluonteiset tutkimukset, sarja C monistetut tutkimukset ja sarja D suhdannekatsaukset.

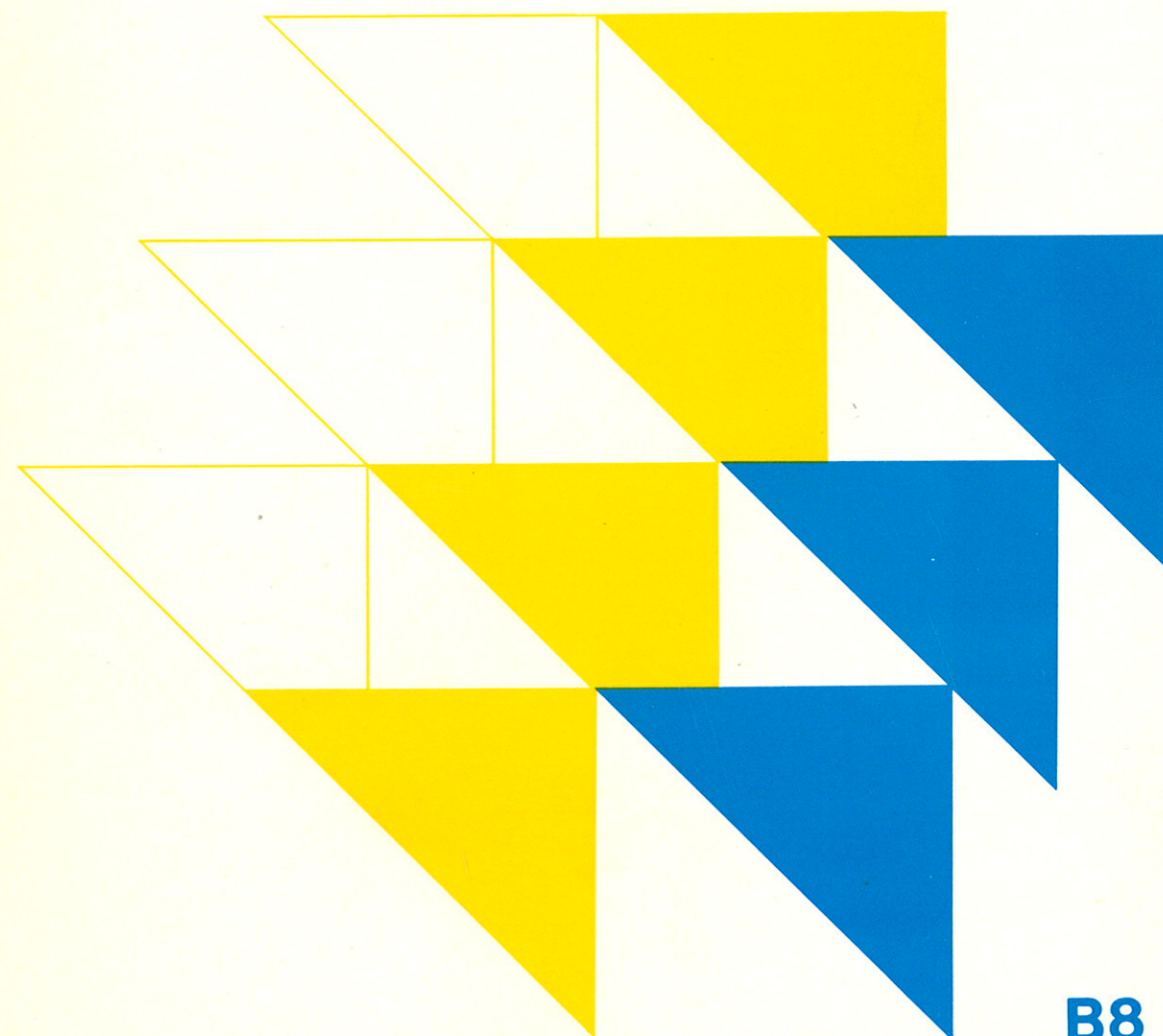
The Research Institute of the Finnish Economy was founded in 1946 at the initiative of Finland's central organizations of industry and employers to conduct economic and social research of interest to economic decision-makers. In 1971 the institute was reorganized when Finland's major banks began to support its work. The Research Institute publishes the results of its research in four series: series A consists mainly of studies in methodology, series B of studies on specific topics, series C of special studies and series D of the prospects for the Finnish economy.

ISBN 951-9205-07-1

ETLA ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS

CHRISTIAN EDGREN

SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN RAKENNE JA TALOUDELLINEN ASEMA RUOTSISSA

EDGREN: SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN RAKENNE JA TALOUDELLINEN ASEMA RUOTSISSA

B 8

B8

Finlandia
Kirjasto

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS (ETLA)

THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY

Kalevankatu 3 B, 00100 Helsinki 10

☎ 601322

KANNATUSYHDISTYKSEN HALLITUS SUPERVISORY BOARD

Erkki Partanen pj, president
Veikko Makkonen varapj, vice president
Paavo Honkajuuri
Tankmar Horn
Olli Ikkala
Lauri Kirves
Seppo Konttinen
Timo Laatonen
Filip Pettersson
Matti Ranki
Göran Stjernschantz
Heikki Tavela
Heikki Tuominen

JOHTOKUNTA BOARD OF MANAGEMENT

Tauno Ranta pj, chairman
Kalevi Kosonen
Tapio Kukkonen
Heikki Pärnänen
Juhani Ristimäki
Kaarlo Larna toimitusjohtaja, managing director

Multiprint 1975

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS (E T L A)
THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
KALEVANKATU 3 B, 00100 HELSINKI 10, FINLAND

JULKAISUT – PUBLICATIONS 1973–74

- A 1 YRJÖ O. VARTIA, Betajakauman parametrien estimointi maximum likelihood -menetelmällä. (Estimation of the parameters of the beta distribution by maximum likelihood method). 120 s. nid.
PENTTI L.I. VARTIA, Huomioita teoreettisten apukäsitteiden identifioituvuudesta. (Comments on the identification of auxiliary concepts). 47 s. nid. Helsinki 1973.
- A 2 PENTTI L.I. VARTIA, An econometric model for analyzing and forecasting short-term fluctuations in the Finnish economy, Helsinki 1974. 249 pages.
- B 4 KARI HAGFORS, Teollisuuden vapaaehtoisten työvoimakustannusten alueittainen jakaantuminen vuosina 1965 ja 1970. English summary: A study of voluntary personnel expenditure by manufacturing firms in different regions of Finland in 1965 and 1970. Helsinki 1973. 176 s. nid.
- B 5 HEIKKI HÄMÄLÄINEN, Yksityisten kulutusmenojen rakenne ja kehitys Suomessa vuosina 1965–1975. English summary: Private consumption expenditure patterns and trends in Finland 1965–1975. Helsinki 1973. 159 s. nid.
- B 6 PIRKKO HAAVISTO – KARI HAGFORS, Teollisuuden kannattavuus 1960-luvulla. English summary: The development of the profitability of the Finnish industry in the 1960s. Helsinki 1973. 101 s. nid.
- B 7 TIMO SUMMA – ANTTI SÄÄSKILAHTI, Suomen koneteollisuus vuosina 1954–1980. English summary: The manufacture of machinery in Finland 1954–1980. Helsinki 1974. 210 s. nid.
- C 3 CHRISTIAN EDGREN – RONALD WIMAN, Suomalainen siirtolaisyövoima Ruotsissa vuonna 1972. Helsinki 1973. 119 s.
- C 4 MATTI PURASJOKI: Investoinnit yrityksen finanssipäätöksenteon osana, Helsinki 1974. 135 s.

SUHDANNE – ECONOMIC PROSPECTS:

- D 4 SUHDANNE kevät 1973. English summary. Helsinki 1973. 93 s. nid.
D 5 SUHDANNE syksy 1973. English summary. Helsinki 1973. 109 s. nid.
D 6 SUHDANNE kevät 1974. English summary. Helsinki 1974. 107 s. nid.
D 7 SUHDANNE syksy 1974. English summary. Helsinki 1974. 119 s. nid.

Myynti – For sale at

Akateeminen Kirjakauppa
The Academic Bookstore, SF 00100 Helsinki 10
Suomalainen Kirjakauppa
The Finnish Bookstore, SF 00100 Helsinki 10

Kirjasto

Christian Edgren

SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN RAKENNE JA
TALOUDELLINEN ASEMA RUOTSISSA

THE STRUCTURE AND THE ECONOMIC CONDITION
OF FINNISH WORKERS IN SWEDEN

Helsinki 1974

Kansainvälinen - Osake - Pankki
Kirjasto

ISBN 951-9205-07-1

ESIPUHE

Suomesta Ruotsiin suuntautuvan muuttoliikkeen lisääntyessä voimakkaasti vuosina 1969 ja 1970 pidettiin tarpeellisena selvittää maastamuuttaneen työvoiman rakennetta sekä maastamuuttoilmiöön liittyviä taloudellisia ja sosiaalisia syitä sekä niiden vaikutuksia Suomen talouselämään. Tätä varten aloitettiin Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksessa maastamuuttoa tutkiva projekti syksyllä 1971. Ongelmien selvittämiseksi suoritettiin keväällä 1972 varsin laaja postikysely Ruotsissa työssä oleville suomalaisille.

Selvitystyön ensimmäiset tulokset julkaistiin lokakuussa 1973 ETLA:n C-sarjassa. Selvityksessä käsiteltiin Suomesta Ruotsiin siirtyneen työvoiman elinkeino- ja koulutusrakennetta sekä lähtö- että tulomaassa. Lisäksi raportissa tarkasteltiin työttömyyden ja muuttoliikkeen välisiä yhteyksiä.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Ruotsiin siirtyneen työvoiman taloudellista rakennetta. Tutkimus pyrkii selvittämään sekä muuttaneen siirtolaistyövoiman taloudellisen aseman kehitystä maastamuuton eri vaiheissa että siirtolaisten taloudellista asemaa suhteessa lähtö- ja tulomaan työvoimaan

Selvityksen on ETLA:ssa suorittanut valtiot.kand. Christian Edgren. Valtiot.kand. Ronald Wiman on hoitanut tietokone-ajot. Leena Konttinen ja Raili Kosonen ovat kirjoittaneet tekstin puhtaaksi sekä piirtäneet kuviot.

Helsingissä elokuussa 1974

Kaarlo Larna

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

ESIPUHE	
LUETTELO TEKSTISSÄ ESIINTYVISTÄ KUVIOISTA	
LUETTELO TEKSTISSÄ ESIINTYVISTÄ TAULUKOISTA	
TIIVISTELMÄ	18
JOHDANTO	22
1. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN DEMOGRAFINEN RAKENNE	29
1.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman rakenne sukupuolen, iän, siviilisäädyn sekä perheeseen mukaan	29
1.2. Rakenne sukupuolen mukaan	30
1.3. Ikärakenne	33
1.4. Siviilisääty	35
1.5. Huollettavana olevien alle 16-vuotiaiden lasten lukumäärä	35
2. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN AMMATIASEMA TYÖPAIKALLA	39
3. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TYÖSTÄ SAADUT TULOT	47
3.1. Analyysissa käytetty menetelmä sekä käsitteiden määrittelyt	47

3.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työ-	
	ajat	50
3.2.1.	Työajat	51
3.2.2.	Vakituisen työajan sekä ylityöajan	
	jakautumat vuosittain ja vaiheittain	54
3.3.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman	
	työtulot Suomessa	58
3.3.1.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausi-	
	ansiot Suomessa viimeisellä työpaikalla ...	58
3.3.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tunti-	
	ansio Suomessa viimeisellä työpaikalla	63
3.3.2.1.	Siirtolaistyövoiman nimelliset ja	
	reaaliset tuntiansiot	64
3.3.2.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tunti-	
	ansioiden jakauma	65
3.3.2.3.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansio	
	elinkeinoittain	69
3.3.2.4.	Keskituntiansio toimialoittain	
	teollisuudessa	70
3.3.2.5.	Palkkataso ammattikoulutuksen ja	
	ammattiaseman mukaan	73
3.3.2.6.	Palkkataso ja lähtöalue	76
3.4.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työtulot	
	Ruotsissa tulovaiheessa	78
3.4.1.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausi-	
	ansiot ensimmäisellä työpaikalla	
	Ruotsissa	78
3.4.1.1.	Kuukausiansioiden jakauma	78
3.4.1.2.	Kuukausiansioiden jakauma elinkeinon	
	mukaan	80
3.4.1.3.	Kuukausiansioiden jakauma toimialoittain	
	teollisuudessa	81
3.4.1.4.	Kuukausiansiot muodollisen ammatti-	
	koulutuksen mukaan	81
3.4.1.5.	Kuukausiansiot tuloalueen mukaan	83
3.4.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tunti-	
	ansio Ruotsissa ensimmäisellä	
	työpaikalla	89
3.4.2.1.	Siirtolaistyövoiman nimelliset ja	
	reaaliset tuntiansiot	89
3.4.2.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tunti-	
	ansioiden jakauma	91
3.4.2.3.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot	
	elinkeinoittain	93
3.4.2.4.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansio	
	toimialoittain	94
3.4.2.5.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansio	
	ammattikoulutuksen ja ammattiaseman	
	mukaan	94
3.4.2.6.	Tuntiansiot ensimmäisellä työpaikalla	
	tuloalueen mukaan	96
3.4.2.7.	Kielitaidon merkityksestä	97

3.5.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työtulot Ruotsissa v. 1972	99
3.5.1.1.	Kuukausiansioiden jakauma	99
3.5.1.2.	Siirtolaistyövoiman kuukausiansiot elinkeinoittain	105
3.5.1.3.	Kuukausiansiot toimialoittin teollisuudessa	105
3.5.1.4.	Kuukausiansiot iän mukaan	108
3.5.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tunti- ansiot Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972	110
3.5.2.1.	Tuntiansioiden jakauma	110
3.5.2.2.	Tuntiansiot elinkeinoittain	111
3.5.2.3.	Teollisuuden tuntiansiot toimialoittain ..	114
3.5.2.4.	Keskkituntiansio eräiden palkkarakennetta selittävien muuttujien valossa	115
4.	SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN PALKKATASOSTA RUOTSISSA V. 1972	122
5.	SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TUNTIANSION KEHITYS SEKÄ SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TUNTIANSION VERTAILU TYÖNTEKIJÖIDEN TUNTIANSIOON VARSINAISESSA TEOLLISUUDESSA RUOTSISSA JA SUOMESSA	132
5.1.	Siirtolaistyövoiman tuntiansion määrittely	133
5.1.1.	Tuntiansion laskemiseksi käytetyn kaavan johtaminen	133
5.1.2.	Kuukausiansion ja työajan määrittelyt	134
5.1.3.	Tuntiansiokehityksen mittaamiseksi määritellyt ajankohdat	135
5.1.4.	Tuntiansiovertailuissa käytetyt yleiset sarjat	136
5.2.	Siirtolaistyövoiman tuntiansion kehitys	136
5.2.1.	Tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa ja ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa	136
5.2.2.	Siirtolaistyövoiman tuntiansion kehitys Ruotsissa	137
5.2.3.	Siirtolaisten keskimääräisen reaali- tuntiansioindeksin laskemiseksi käytetty menetelmä	144
5.3.	Siirtolaistyövoiman ansiotason vertailu yleiseen ansiotasoon Ruotsissa ja Suomessa	147

5.3.1.	Työntekijöiden tuntiansiot varsinaisessa teollisuudessa Suomessa verrattuna vastaaviin tuntiansioihin Ruotsissa	147
5.3.2.	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa verrattuna työntekijöiden tuntiansioihin varsinaisessa teollisuudessa Suomessa	149
5.3.3.	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla verrattuna työntekijöiden tuntiansioihin varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa	149
5.3.4.	Siirtolaistyövoiman ansiotason kehitys Ruotsissa verrattuna työntekijöiden ansiotason kehitykseen varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa	151
6.	ARVIO SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN VAIKUTUKSESTA RUOTSIN KANSANTULOON V. 1972	153
7.	SIIRTOLAISTYÖVOIMAVIRTA, ERÄS LÄHTÖALUEIDEN JA TULOALUEIDEN TARKASTELU	157
7.1.	Siirtolaistyövoiman alueellisesta sijoittumisesta Ruotsissa	157
7.2.	Suomesta Ruotsiin tapahtuvan muuttovirran tarkastelu lähtöalueen ja tuloalueen mukaan	160
8.	SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TYÖNVÄLITYKSESTÄ	165
8.1.	Työväälityskanavat ja niiden käyttö	166
8.2.	Työväälityskanavien välittämän informaation luotettavuudesta	167
8.3.	Työväälityskanavien välittämän informaation paikkansapitävyydestä muuttajien subjektiivisen käsityksen mukaan	169

LIITE: KYSELYTUTKIMUKSEN LOMAKKEET

LUETTELO TEKSTISSÄ ESIINTYVISTÄ KUVIOISTA

	sivu
Kuvio 1.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman sekä vastaavan suomalaisen työkikäisen väestön ikärakenne Ruotsissa	34
Kuvio 3.1. Siirtolaistyövoiman jakauma ylityöhön-osallistumisen mukaan muuttoprosessin eri vaiheissa, %	52
Kuvio 3.2. Siirtolaistyövoiman jakauma varsinaisen työajan mukaan eri vaiheissa, %	56
Kuvio 3.3. Siirtolaistyövoiman jakauma tehdyn ylityön pituuden mukaan eri vaiheissa, %	57
Kuvio 3.4. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma, %. Kuukausiansio työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena Suomessa vuoden 1964 markoissa	60
Kuvio 3.5. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %. Kuukausiansiot työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena Suomessa	61
Kuvio 3.6. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä	62
Kuvio 3.7. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma, %. Tuntiansiot Suomessa ennen muuttoa vuoden 1964 markoissa	66
Kuvio 3.8. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %. Tuntiansiot Suomessa ennen muuttoa	67
Kuvio 3.9. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, %	83
Kuvio 3.10. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %. Kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa	84
Kuvio 3.11. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä	85

Kuvio 3.12.	Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, %	92
Kuvio 3.13.	Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972, %	102
Kuvio 3.14.	Siirtolaistyövoiman kumulatiivinen frekvenssijakauma, %. Kuukausiansiot Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972	103
Kuvio 3.15.	Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä. Kuukausiansiot Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972	104
Kuvio 3.16.	Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972, %	112
Kuvio 3.17.	Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden Lorenz-käyrä	113
Kuvio 4.1.	Siirtolaistyövoiman iänmukainen palkkataso vv. 1971 ja 1972	131
Kuvio 5.1.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot v. 1960-1972, Kr ja Mk	141
Kuvio 5.2.	Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansion kehitys Ruotsissa ensimmäisen työsuhteen alkamisvuoden mukaan, vuoden 1964 kruunuissa	143
Kuvio 5.3.	Varsinaisen teollisuuden työntekijöiden keskituntiansiot Suomessa ja Ruotsissa v. 1960-70, Kr	148
Kuvio 5.4.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot verrattuna varsinaisen teollisuuden keskituntiansioihin Ruotsissa ja Suomessa v. 1960-71	150
Kuvio 7.1.	Hajontakuviokuva suomalaisen siirtolaistyövoiman (1972) ja siirtolaisväestön (1970) sijoittumisesta Ruotsissa lääneittäin	159

ASETELMAT

sivu

Asetelma 2.1.	Siirtolaistyövoiman ammattiaseman luokittelu	40
Asetelma 3.1.	Selvityksessä käytettyjen tulomuuttujien yhteys palkkausjärjestelmään sekä työn-suoritusajkaan	49

LUETTELO TEKSTISSÄ ESIINTYVISTÄ TAULUKOISTA

Taulukko 1.1.	Suomen ja Ruotsin välisen muuttoliikkeen rakenne sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan v. 1946-1971, %	31
Taulukko 1.2.	18 vuotta täyttäneiden ja 16 vuotta täyttäneiden Suomen kansalaisten jakautuminen siviilisäädyn mukaan 01.11.1970 sekä 2. neljänneksellä v. 1972 Ruotsissa, %	36
Taulukko 1.3.	Suomalainen siirtolaistyövoima siviilisäädyn mukaan v. 1972	36
Taulukko 1.4.	Työssä käyvien suomalaisten siirtolaisten jakauma huollettavana olevien alle 16-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan v. 1972, %	37
Taulukko 2.1.	Maastamuuton aiheuttamat rakennemuutokset siirtolaistyövoiman ammattiasemassa. Suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasema Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin ja Ruotsissa muuton jälkeen, työvoiman jakauma, %	41
Taulukko 2.2.	Rakennemuutokset suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasemassa Ruotsissa-oleskelun aikana. Siirtolaistyövoiman ammattiasema Ruotsissa muuton jälkeen ja tiedusteluhetkellä. Työvoiman jakauma, %	41

Taulukko 2.3.	Rakennemuutokset suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasemassa koko tarkasteluperiodina. Työvoiman jakautuma, %	42
Taulukko 2.4.	Siirtolaistyövoiman ammattiaseman muutos, prosenttia työvoimasta	44
Taulukko 2.5.	Maanviljelijäväestön osuus muuttaneesta työvoimasta, %	44
Taulukko 2.6.	Siirtolaistyövoiman työpaikkavaihdokset Ruotsissa. Jakauma vaihtokertojen mukaan, %	46
Taulukko 2.7.	Viimeisen Suomessa olleen työsuhteen kesto-aika	46
Taulukko 3.1.	Siirtolaistyövoiman vakinainen työaika sekä ylityöaika maastamuuton eri vaiheissa (keskimäärin työtunteja viikossa työntekijää kohden) tarkasteluperiodi 1960-72	51
Taulukko 3.2.	Siirtolaistyövoiman ylityöaika maastamuuton eri vaiheissa, ehdollinen tarkastelu, keskimäärin tunteja viikossa	51
Taulukko 3.3.	Siirtolaistyövoiman työnsuoritusajan jakautuma	55
Taulukko 3.4.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman vakituinen työaika ja ylityöaika keskimäärin v. 1960-71 vaiheittain, t/v	55
Taulukko 3.5.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa, v. 1964 markoissa	58
Taulukko 3.6.	Tulojen jakauma: alle mediaanituloa ansaitsevan työvoiman osuus koko työvoiman ansaituista tuloista eri muuttovaiheissa	63
Taulukko 3.7.	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Suomessa v. 1960-1971	65
Taulukko 3.8.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa, v. 1964 markoissa	68

Taulukko 3.9.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keski- tuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin elin- keinin mukaan, v. 1964 markoissa	69
Taulukko 3.10.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keski- tuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin toimi- aloittain, v. 1964 markoissa	71
Taulukko 3.11.	Teollisuustyöntekijöiden keskitunti- ansiot STK:n jäsenyrityksissä v. 1960-71, miestyöntekijät, mk	72
Taulukko 3.12.	Tuntiansio koko teollisuudessa, metal- liteollisuudessa sekä puu- ja paperi- teollisuudessa, v. 1964 markoissa	73
Taulukko 3.13.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keski- tuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin (ennen muuttoa hankitun) ammattikoulutuksen mukaan, v. 1964 markoissa	75
Taulukko 3.14.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keski- tuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin ammat- tiaseman mukaan, v. 1964 markoissa	75
Taulukko 3.15.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keski- tuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin lähtö- alueen mukaan, v. 1964 markoissa	77
Taulukko 3.16.	Teollisuustyöntekijän ja siirtolais- työvoiman suhteellinen palkkataso Suomessa alueittain, indeksi	77
Taulukko 3.17.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukau- siansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa v. 1964 kruunuissa	79
Taulukko 3.18.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukau- siansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa elinkeinin mukaan 1964 kruunuissa	86
Taulukko 3.19.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukau- siansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsin teollisuudessa toimialoittain, 1964 kruunuissa	87

Taulukko 3.20.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa muodollisen ammattikoulutuksen mukaan, 1964 kruunuissa	88
Taulukko 3.21.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa tuloalueen mukaan, 1964 kruunuissa	88
Taulukko 3.22.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla työsuhteen alkamisvuoden mukaan	90
Taulukko 3.23.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, v. 1964 kruunuissa	91
Taulukko 3.24.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa elinkeinoittain, v. 1964 kruunuissa	93
Taulukko 3.25.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio Ruotsin teollisuudessa ensimmäisellä työpaikalla, v. 1964 kruunuissa	95
Taulukko 3.26.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa ennen muuttoa hankitun ammattikoulutuksen ja ammattiaseman mukaan, v. 1964 kruunuissa	96
Taulukko 3.27.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa valtakunnanalueen mukaan, v. 1964 kruunuissa	97
Taulukko 3.28	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa ruotsinkielen taidon mukaan, v. 1964 kruunuissa	98
Taulukko 3.29.	Työvoiman kuukausiansiot Ruotsissa v. 1972, kr	100
Taulukko 3.30.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot Ruotsissa v. 1972 2 nelj., kr	101

Taulukko 3.31.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio elinkeinon mukaan 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr	106
Taulukko 3.32.	Elinkeinoittaiset ansiotasoterot miesten ja naisten kuukausiansioiden perusteella 2:lla neljänneksellä v. 1972, indeksi	106
Taulukko 3.33.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio toimialoittain Ruotsin teollisuudessa 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr	107
Taulukko 3.34.	Toimialoittaiset ansiotasoterot kuukausiansioiden perusteella 2:lla neljänneksellä v. 1972, indeksi	108
Taulukko 3.35.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio iän mukaan 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr	109
Taulukko 3.36.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr	109
Taulukko 3.37.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio palkkaperustan mukaan	109
Taulukko 3.38.	Työvoiman keskituntiansio Ruotsissa v. 1972, kr	111
Taulukko 3.39.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansiot Ruotsissa elinkeinoittain ja toimialoittain vuoden 1972 2:lla neljänneksellä	117
Taulukko 3.40.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio eri perusteiden mukaan tai eri ryhmille määrättynä	118
Taulukko 4.1.	Palkkataso Ruotsissa SAF:in selvityksen mukaan v. 1971 toisella neljänneksellä, kr/tunti	123
Taulukko 4.2.	Ulkomaalaisen työvoiman suhteellinen palkkataso Ruotsissa, indeksi	123
Taulukko 4.3.	Suomalaisen työvoiman suhteellinen palkkataso Ruotsissa, indeksi	124

Taulukko 4.4.	Työvoiman jakautuma kansalaisuuden mukaan eräillä toimialoilla Ruotsin teollisuudessa SAF:in selvityksen mukaan, %	125
Taulukko 4.5.	Suomalainen siirtolaistyövoima Ruotsin teollisuudessa (ETLAN tutkimuksen mukaan ja SAF:in selvityksessä) sukupuolen mukaan, %	126
Taulukko 4.6.	Palkkatasovertailu, kr/tunti v. 1971 ..	127
Taulukko 4.7.	Yleinen palkkataso varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa (SAF+LO:n palkkatilaston mukaan) sekä suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso Ruotsin teollisuudessa (ETLAN tutkimuksen perusteella), kr/tunti	128
Taulukko 4.8.	Suomalaisten työntekijöiden palkkataso suhteessa yleiseen palkkatasoon SAF:in selvityksen mukaan sekä ETLAN aineiston mukaan, indeksit	129
Taulukko 4.9.	Suomalaisten työntekijöiden palkkataso iän mukaan	130
Taulukko 5.1.	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Suomessa vv. 1960-1971	138
Taulukko 5.2.	Tuntiansioiden vertailutaulukko	139
Taulukko 5.3.	Siirtolaistyövoiman keskituntiansioiden kehitys Ruotsissa vv. 1960-1972 ...	142
Taulukko 5.4.	Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansioiden indeksin laskemiseksi käytetty kehikko	146
Taulukko 7.1.	Suomalaisen siirtolaisväestön sekä työvoiman jakauma Ruotsissa ja Ruotsin väestön jakauma valtakunnanalueen mukaan, %	161
Taulukko 7.2.	Siirtolaistyövoiman jakauma lähtöalueen ja tuloalueen mukaan, ehdolliset tarkastelut, %	162
Taulukko 7.3.	Siirtolaistyövoiman jakautuma lähtöalueen ja tuloalueen mukaan, %	163

Taulukko 8.1.	Siirtolaistyövoimaan kuuluvien henkilöiden ensimmäisen työpaikan työnvälityksestä. Eri työnvälityskanavien kautta Ruotsiin hakeutuvan työvoiman osuus koko muuttaneesta työvoimasta, %	171
Taulukko 8.2.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpaikkaa hankkiessa Ruotsissa, suuralueittain ja muuttoian mukaan, % .	172
Taulukko 8.3.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpaikkaa hankkiessa Ruotsissa työvoimapiireittäin, %	173
Taulukko 8.4.	Suomalaisen siirtolaistyövoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpaikkaa hankkiessa Ruotsissa työvoimapiireittäin ja sukupuolen mukaan, %	174
Taulukko 8.5.	Siirtolaisten koettu subjektiivinen varmuus välitetyn työpaikan suhteen. Välitetyt henkilöt suhteessa kaikkiin henkilöihin työnvälityskanavien mukaan, %	175
Taulukko 8.6.	Työnvälityskanavien välittämän työpaikkaolosuhteita koskevan informaation täsmällisyys muuttajien subjektiivisen käsitysten mukaan	176
Taulukko 8.7.	Työnvälityskanavien välittämän palkan suuruutta koskevan informaation täsmällisyys muuttajien subjektiivisten käsitysten mukaan	177

TIIVISTELMÄ

Kansainvälinen integraatiokehitys on huomattavasti lisännyt työvoiman liikkumismahdollisuuksia. Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike saavutti vuosina 1969 ja 1970 sellaiset mitat, että maitten välisen muuttotaseen kehitys vaikutti huomattavasti väestön ja työvoiman määrälliseen ja rakenteelliseen kehitykseen. Erityisesti muuttoliikkeen aiheuttamat ammattitaitoisen työvoiman tarjonnan ja kysynnän tasapainottomuusilmiöt vaikuttavat maitten taloudellisen kasvun edellytyksiin sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Tämän lisäksi työvoiman liikkuvuus maasta toiseen saa aikaan sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia sekä lähtö- että tulomaassa.

Tässä selvityksessä kartoitetaan eräitä Suomesta Ruotsiin siirtyneen siirtolaistyövoiman taloudellisia ja sosiaalisia tekijöitä sekä lähtö- että tulomaassa. Selvityksessä on analysoitu siirtolaistyövoimassa havaittuja sisäisiä tuloeroja sekä niiden kehitystä muuttoprosessin eri vaiheissa. Tärkeimpinä tuloeroja selittävinä muuttujina olivat tässä tutkimuksessa sukupuoli, ikä, elinkeino, toimiala, ammattikoulutus sekä ammattiasema työpaikalla. Paitsi siirtolais-

työvoiman tulojakaumissa esiintyviä sisäisiä tuloeroja ja niiden kehitystä, on tässä pyritty mittaamaan siirtolaistyövoiman taloudellista asemaa suhteessa lähtö- ja tulomaan työvoiman asemaan.

Ruotsissa oleva suomalainen siirtolaistyövoima oli koostumukseltaan hyvin nuorta. Työvoiman keski-ikä oli v. 1972 33 vuotta. Koko 1960-luvulla kasvoi alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus Suomen kansalaisten muodostamassa väestössä Ruotsissa merkittävästi. Vuonna 1960 mainittu väestönosa käsitti noin 28 % ja v. 1971 noin 31 % koko väestöstä. Koko väestön keski-ikä lasku aiheutui sekä muuttovirroissa tapahtuvien ikärakenteiden muutoksista että keskimääräisen syntyvyyden kohoamisesta.

Varsin monelle työntekijälle on muutto Ruotsiin merkinnyt ammattiaseman hetkellistä heikentymistä. Pitemmällä tähtäimellä on siirtolaisten ammattiasema kuitenkin huomattavasti parantunut. Ammattiaseman nopeassa muutoksessa heijastuu lähinnä ammattikoulutuksella saavutetun ammattitaidon huomattava lisääntyminen. Edellytyksenä ammattitaidon nopealle kasvulle on ollut mm. siirtolaistyövoiman ikärakenteen muuttuminen.

Siirtolaistyövoiman henkilöllinen tulojakauma osoitti, että sisäiset tuloerot ovat olleet varsin pieniä ja että tuloerot ovat muuttoprosessin kautta huomattavasti supistuneet. Siirtolaistyövoiman tarkastelu miestyöntekijöiden osalta osoitti,

että kun alle mediaanituloa ansaitsevat siirtolaiset saivat Suomessa vain 34 % kaikista tuloista, niin vastaava osa ansaitsi Ruotsissa 41 % tuloista. Tulojakauman huomattava tasaisuus tarkastelun alaisessa väestössä on osoitus melko korkeasta homogeenisuusasteesta. Tämä ominaisuus ilmenee myös muissa työvoiman rakennetta kuvaavissa tarkasteluissa. Suomalainen siirtolaistyövoima ei ole rakenteeltaan samanlainen kuin Suomen koko työvoima, vaan siirtolaistyövoima on tiettyjen valikoivina toimivien tekijöiden kautta varsin yhtenäiseksi muodostunut väestöryhmä.

V. 1972 ansaitsi suomalainen Ruotsin teollisuudessa työskentelevä miestyöntekijä keskimäärin 4.6 % enemmän kuin koko miestyövoima Ruotsin teollisuudessa keskimäärin. Naisyöntekijöiden kohdalla oli vastaava luku arvioiden mukaan taas 2.1 %.

Suomesta Ruotsiin vuosina 1960-71 siirtynyt työvoima sai keskimäärin 1.9-kertaiset bruttoansiot Ruotsissa verrattuna sen saamiin ansioihin lähtiessään Suomesta. Teollisuudessa olivat työntekijöiden tuntiansiot Ruotsissa 1.7-kertaiset verrattuna vastaaviin ansioihin Suomessa samana ajanjaksona. Tarkempi analyysi osoitti, että koko siirtolaistyövoiman ansiot Suomessa ennen muuttotapahtumaa olivat keskimäärin jonkin verran pienemmät kuin varsinaisen teollisuuden työntekijöiden ansiot Suomessa ja että siirtolaisten ansiot Ruotsissa olivat vuorostaan vastaavasti korkeammat kuin varsinaisen teollisuuden työntekijöiden ansiot siellä.

Siirtolaistyövoiman reaaliansion kasvu Ruotsissa oli vuosina 1961-72 keskimäärin 6.4 % vuodessa, kun samanaikaisesti reaaliansion nousu Ruotsin teollisuudessa oli keskimäärin 4.2 % vuodessa. On ymmärrettävää, että siirtolaisten reaaliansioiden kehitys on ollut varsin voimakasta, koska kehitystä arvioitaessa on käytetty siirtolaisten alkupalkkoja Ruotsissa.

Suomen kansalaisia oli Ruotsissa v. 1972 suhteessa koko Ruotsin väestömäärään 2.5 %. Samanaikaisesti oli niiden panos Ruotsin kansantuloon myös noin 2.5 %, joten voidaan todeta Suomen kansalaisten Ruotsissa edustaneen keskimääräistä tulotasoa Ruotsissa. On kuitenkin syytä todeta, että alle 15-vuotiaiden osuus Suomen kansalaisten muodostamassa väestöryhmässä on paljon suurempi kuin vastaava osuus koko Ruotsin väestöryhmässä. Tämän perusteella voidaan päätellä, että siirtolaisten muodostaman aktiivisesti toimivan väestön panos Ruotsin kansantuloon on huomattavasti suurempi kuin vastaavan ryhmän Ruotsin väestössä.

JOHDANTO

Esillä oleva selvitys on toinen ETLassa valmistunut julkaisu Ruotsin suomalaista työvoimaa koskevasta tutkimuksesta. Ensimmäinen osaraportti, joka ilmestyi lokakuussa v. 1973, julkaistiin laitoksen monistesarjassa C.¹⁾ ja siinä käsiteltiin pääasiassa siirtolaistyövoiman elinkeino- ja koulutusrakennetta. Tässä selvitettiin myös havaintoaineiston hankintaan ja rakenteeseen liittyviä kysymyksiä. Tämä toinen raportti keskittyy siirtolaistyövoimaan liittyviin taloudellisiin ja rakenteellisiin aspecteihin.

Yleiset kansainväliset integraatiopyrkimykset ja -sopimukset ovat huomattavasti lisänneet työvoiman liikkuvuutta. Muuttoliike on eräissä tapauksissa saavuttanut sellaisen mittakaavan, kuten esim. Suomen ja Ruotsin välinen muuttovirta vuosina 1969 ja 1970, että maitten välisen muuttotaseen kehitys on huomattavasti vaikuttanut väestön ja työvoiman määrälliseen ja rakenteelliseen kehitykseen. Muuttoliikkeen aiheuttamat työvoiman tarjonnan ja kysynnän epätasapainoilmiöt vaikuttavat huomattavasti maitten taloudellisen kasvun

1) Edgren - Wiman: Suomalainen siirtolaistyövoima Ruotsissa v. 1972, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, monistettuja tutkimuksia C 3.

edellytyksiin pitkällä tähtäimellä. Tämän lisäksi työvoiman liikkuvuus maasta toiseen saa aikaan sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia sekä lähtö- että tulomaassa.

Muuttoliikettä käsittelevissä teorioissa on pyritty osoittamaan lähtö- ja tulomaissa olevien toimeentulomahdollisuuksien tärkeys muuttoa säätelevinä tekijöinä. Työvoiman liikkuvuuteen vaikuttavana tekijänä voivat olla esim. maitten tai alueitten väliset ansiotasoerot. Kuitenkaan empiirisellä tasolla ei ole voitu täsmällisesti määrittää ansiotasoerojen suhteellista tärkeyttä työvoiman liikkuvuudessa. Staattisissa malleissa analyysi perustuu voimakkaasti yksinkertaistettuihin lähtökohtiin, jolloin sekä työvoiman että pääoman liikkuvuuteen vaikuttavia esteitä ei ole huomioitu. Tarkoituksena on silloin lähinnä ollut osoittaa, mitkä taloudelliset seikat määräävät työvoiman allokoinnin pitkällä aikavälillä.

Muuttoliikkeen määrällisen kehityksen kuvaamiseen ja ennustamiseen on haettu selityksiä lyhyen aikavälin suhdannekäyttäytymisestä. Suhdanneindikaattoreina käytetyt työvoiman kysyntään ja tarjontaan liittyvät muuttajat esiintyvät tässä tapauksessa muuttovirtoja selittävinä tekijöinä. On selvää että esim. maitten ansiotasoissa esiintyvät erot ovat siksi vakaat, että niiden avulla ei muuttoliikkeen lyhyen aikavälin vaihteluja voida selittää yhtä hyvin kuin suhdanneindikaattoreiden avulla. Ansiotasoerojen kehityssuunta saattaa kuitenkin pitemmällä tähtäimellä osoittautua hyvin tärkeäksi tekijäksi.

Mikrotason analyysissä on migraatiota tarkasteltu lähinnä työntö- ja vetoteorian puitteissa. Lähestymistapa on kuitenkin taloudellisten makrovaikutusten ja -syiden analysoimisessa osoittautunut vähemmän soveliaaksi. Esimerkiksi henkilöiden esittämät muuttosyyt tai -vaikutukset ovat vaikeasti aggregoitavissa, joten tämän laatuista mikrotason analyysia on vaikea liittää kokonaistaloudellisiin tarkasteluihin.

Työvoiman siirtyminen Suomen ja Ruotsin välillä vaikuttaa useilla eri tavoilla näiden maiden taloudelliseen ja sosiaaliseen rakenteeseen. Tutkimuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota migraatioon liittyviin jakaumakysymyksiin. Jos halutaan tutkia työvoiman liikkuvuuden rakennevaikutuksia, täytyy tuntea muuttaneen työvoiman rakenteelliset ominaisuudet.

Tässä selvityksessä ei pyritä täsmällisesti selvittämään toimeentulomahdollisuuksia kuvaavien muuttujien roolia tai kontribuutiota migraation määrälliseen vaihteluun, vaan tarkastelu keskittyy työvoiman rakennetta kuvaaviin jakaumakysymyksiin. Selvityksessä kartoitetaan Suomesta Ruotsiin siirtyneen suomalaisen siirtolaistyövoiman eräiden taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden jakaumia sekä lähtö- että tulomaassa.

Tarkoituksena on mitata molemmissa maissa siirtolaistyövoiman taloudellinen asema suhteessa ympäristöönsä. Edelleen pyritään analysoimaan siirtolaistyövoiman tulojen jakautumaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Erityisesti on pyritty työvoiman

rakennetta kuvaavilla muuttujilla selvittämään havaittuja tuloeroja. Tärkeimmät tuloeroja selittävät rakennemuuttujat ovat tässä tutkimuksessa sukupuoli, ikä, elinkeino, toimiala, ammattikoulutus sekä ammattiasema työpaikalla. Toissijaisia tekijöitä ovat lähinnä palkkausjärjestelmä, työsuhteen kestoaika sekä työpaikan alueellinen sijainti.

Sukupuolien ja ikärakenteen lisäksi heijastuu palkkarakenteeseen hyvin merkittävästi myös työvoiman elinkeino- ja toimialarakenne. Siirtolaistyövoiman elinkeinorakenne poikkeaa huomattavasti koko työvoiman elinkeinorakenteesta sekä Suomessa että Ruotsissa¹⁾.

Ruotsissa oli v. 1970 koko työvoima jakautunut siten, että alkutuotannossa oli 9 %, jalostuksessa 38 % ja palveluelinkeinoissa 53 %. Vuonna 1972 oli suomalainen siirtolaistyövoima sijoittunut vastaavasti siten, että alkutuotannossa työskenteli 4 %, jalostuksessa 79 % ja palveluelinkeinoissa 17 %. Siirtolaistyövoiman elinkeinorakenne poikkeaa siten erittäin paljon Ruotsin koko työvoiman elinkeinorakenteesta.

Työvoiman ammattikoulutus pohja vaikuttaa myös palkkarakenteeseen. Ammattikoulutus sekä ammattipätevyys on otettava huomioon ei ainoastaan, kun tarkastellaan siirtolaistyövoimassa esiintyviä sisäisiä palkkaeroja, vaan myös silloin

1) Siirtolaistyövoiman elinkeinorakenteesta, ks. Edgren - Wiman, mt.

kun siirtolaistyövoiman palkkoja verrataan toisaalta lähtö- ja toisaalta tulomaan työvoiman palkkoihin¹⁾. Siirtolaistyövoiman ammattikoulutus oli vähintään samaa tasoa kuin Suomen väestön ammattikoulutusaste ja siirtolaistyövoiman ammattikoulutus todennäköisesti vastaa Ruotsin ammattikoulutusastetta ainakin vakioidulla aineistolla. On nimittäin huomattava, että valtaosa siirtolaistyövoiman henkilöistä on teollisuustyöntekijöitä. Siirtolaistyövoiman palkkarakenne määräytyy myös oleellisesti sen ikärakenteesta. Vertailtaessa siirtolaistyövoiman palkkoja Ruotsissa ja Suomessa maksettuihin palkkoihin olisi siksi otettava huomioon vertailun kohteena olevien populaatioiden ikärakenne. Rakennemuuttujista, joiden merkitys palkkajakautumassa on toissijainen, voidaan mainita työpaikan alueellinen sijainti sekä työsuhteen kesto aika.

Tässä selvityksessä kuitenkin analyysia rajoitetaan siten, että palkkaeroja ja yllä mainittuja rakenneindikaattoreita tutkitaan vain parittain, jolloin indikaattorien yhteisvaikutus jää yksityiskohtaisesti tutkimatta. Tällainen tehtävä edellyttäisi varsin monimutkaista muuttujien yhteisjakauman selvittämistä, eikä mahdollisten tulosten arvo päätösten tekijöille ehkä olisi vaivaa vastaava.

1) Siirtolaistyövoiman ammattikoulutusrakenteesta, ks. Edgren - Wiman, mt.

Siirtolaistyövoiman elinkeino- ja toimialarakenne sekä ammattikoulutuksellinen rakenne on selvitetty tutkimuksen ensimmäisessä osaraportissa. Työvoiman demografinen rakenne sekä työvoiman rakenne ammattiaseman mukaan on selvitetty tämän tutkimuksen ensimmäisessä ja toisessa kappaleessa. Työvoiman alueellista sijaintia ja liikkuvuutta on tarkasteltu selvityksen lopussa.

Siirtolaistyövoiman palkka- ja tulojakaumia tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon edellä selostetut rakennetekijät. Suoritettaessa palkkatasovertailuja, toisaalta siirtolaistyövoiman ja toisaalta Ruotsissa tai Suomessa olevan työvoiman välillä, on osoittautunut tärkeäksi ottaa huomioon populaatioiden väliset rakenne-erot. Tästä syystä siirtolaistyövoiman taloudellista asemaa on pyritty analysoimaan hyvin monipuolisesti. Kolmannessa kappaleessa tarkastellaan siirtolaistyövoiman ansioita sekä kuukausiansioiden että tuntiansioiden pohjalta.

Siirtolaistyövoiman rakennekuvaus perustuu v. 1972 ETLÄssä tehdyn kyselytutkimuksen aineistoon, jota on lähemmin selostettu tutkimuksen ensimmäisessä osaraportissa¹⁾.

1) Otos, jonka populaationa ovat Ruotsissa ammatissa toimivat Suomen kansalaiset, on poimittu Ruotsin isosta väestörekisteristä.

1. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN DEMOGRAFINEN
RAKENNE

1.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman rakenne sukupuolen,
iän, siviilisäädyn sekä perheeseen mukaan

Tässä luvussa tarkastellaan Ruotsissa olevan suomalaisen siirtolaistyövoiman demografista rakennetta. Lisäksi pyritään suorittamaan joitakin vertailuja työvoiman ja vastaavan työikäisen väestön rakenteen välillä. Väestöä koskeva tilasto on kuitenkin peräisin aikaisemmalla ajankohdalla kuin ETLAn siirtolaistyövoimaa koskeva aineisto. Tämän lisäksi on esim. ikäryhmittäisissä vertailuissa eräitä heikkouksia. On kuitenkin ilmeistä, että demografiset rakenne-
muutokset eivät ole kovin nopeita Ruotsissa olevien Suomen kansalaisten suuruudessa populaatiossa. Analyysin tuloksena saadut demografiset rakenne-erot väestön ja vastaavasti työvoiman välillä ovat kuitenkin vähintään suuntaa antavia huolimatta eräistä tilastollisista puutteellisuuksista.

1.2. Rakenne sukupuolen mukaan

Suomen kansalaisten muodostaman 15 vuotta täyttäneen väestön määrä Ruotsissa 31.12.1970 oli 144 984, josta miehiä oli 51.1 % ja naisia 48.9 %. Kehitys Suomen ja Ruotsin välisissä muuttovirroissa osoittaa, että miesten osuus on ajan mittaan huomattavasti lisääntynyt. 1940-50 luvuilla oli molempiin suuntiin tapahtuva muuttovirta selvästi naisvoittainen, 1950-luvun loppupuolella oli sukupuolen mukainen jakautuma melko tasapainoinen. Vuonna 1967 oli Suomesta Ruotsiin suuntautuvassa muuttoliikkeessä 99.2 naista 100 miestä kohden ja päinvastaiseen suuntaan menevässä muuttoliikkeessä 80.0 naista 100 miestä kohden. Vuonna 1970, jolloin yli 41 000 suomalaista muutti Ruotsiin ja yli 10 000 suomalaista Ruotsista Suomeen, oli Ruotsiinmuuttovirrassa 79.1 naista 100 miestä kohti, paluumuuttovirrassa 62.5 naista 100 miestä kohti. Samoin muuttotase oli silloin selvästi miesvoittainen, koska nettomääräisen tarkastelun mukaan Ruotsiin jäi 86.2 naista 100 miestä kohti (miehiä 53.7 % ja naisia 46.3 %, katso taulukko 1.1). Joka tapauksessa miesten suhteellinen osuus koko väestössä ja myös 15 vuotta täyttäneessä väestöosassa on kasvanut melkoisesti vuoden 1970 osuudesta, joka oli 51.1 %. ETLAn siirtolaistyövoimaa käsittelevässä aineistossa oli miehiä 74.9 % ja naisia 25.1 %. Mikäli työvoimaosuudeksi oletetaan 76 % täytyy vastaavassa työikäisessä väestöryhmässä olla vähintään 57 % miehiä¹⁾.

1) Työvoimaosuudesta ja sen muutoksesta katso edelleen Edgren-Wiman: mt. s. 17.

Taulukko 1.1. Suomen ja Ruotsin välisen muuttoliikkeen rakenne sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan v. 1946-1971, %

Suomesta Ruotsiin muuttaneiden määrä sekä jakautuminen siviilisäätiryhmittäin, %									
Vuodet	Lukumäärä	Lapset alle 15 v.	Muut naimattomat		Naimisissa		Lesket, eronneet		Naisia per 100 miestä
			M	N	M	N	M	N	
1946-50	37.747	34.0	12.8	22.4	10.7	15.4	0.6	4.0	148.0
1951-55	47.488	17.6	20.4	29.1	13.7	15.1	1.0	3.1	127.8
1956-60	47.628	20.8	22.6	21.3	15.8	15.6	1.2	2.7	99.2
1961-65	74.139	22.1	24.0	18.0	16.3	16.1	1.2	2.3	90.0
1966	16.617	19.6	27.6	21.1	13.9	14.3	1.2	2.3	99.3
1967	10.616	18.4	26.1	24.5	13.0	13.9	1.7	2.4	99.2
		alle 18 v.							
1968	17.338	26.1	23.2	17.0	15.4	14.8	1.4	2.1	90.9
1969	38.607	29.3	23.0	12.5	16.7	15.7	1.1	1.7	81.1
1970	41.479	27.7	25.9	13.8	14.8	14.6	1.5	1.8	79.1
1971	16.584	23.0	28.7	19.2	12.0	12.3	2.1	2.7	86.8
			Ruotsista Suomeen muuttaneet						
1946-50	3.600	35.2	13.1	24.5	10.2	12.5	0.6	3.9	143.4
1951-55	15.393	21.1	21.1	25.7	14.4	14.4	0.6	2.7	113.4
1956-60	14.590	19.9	24.2	21.4	16.0	14.7	1.1	2.7	93.7
1961-65	20.474	21.2	25.1	18.1	16.8	14.9	1.3	2.6	85.1
1966	6.378	19.0	30.7	16.4	16.1	14.5	1.1	2.2	73.4
1967	6.061	22.8	25.7	14.7	17.6	15.8	1.1	2.4	80.0
		alle 18 v.							
1968	6.108	21.6	28.0	17.5	15.5	13.0	2.0	2.4	77.4
1969	5.858	21.1	30.9	16.4	15.6	12.0	1.8	2.2	70.6
1970	10.961	21.3	34.1	13.3	15.8	12.4	1.3	1.8	62.5
1971	18.841	21.0	33.5	13.8	15.6	12.9	1.6	1.6	63.2

Tällaisessa ääritapauksessa muodostuisi miesten työvoimaosuudeksi 100 % ja naisten kohdalla vastaavasti 43.4 %.

Työvoimaosuuksille voidaan laskea erikseen miehille ja naisille seuraavat rajat¹⁾:

	Työvoima	Työikäinen väestö, %	Työvoimaosuus, % ¹⁾
Miehet	72 - 75	54.7 - 58	100.0 - 98.3
Naiset	28 - 25	45.3 - 42	47.0 - 45.2
Yhteensä	100	100	76

Kuten asetelmasta nähdään, on miesten työvoimaosuus suhteellisen korkea, mikä johtuu siitä että miesten keski-ikä on hyvin alhainen. Esimerkiksi Suomessa oli miesten työvoimaosuus v. 1970 97 % ikäluokassa 30-39. Naisten vastaava työvoimaosuus oli sen sijaan vain n. 68 % samassa ikäluokassa.

1) Sukupuolen mukaan laskettu työvoimaosuus riippuu sekä kyseessä olevan sukupuolen osuudesta koko työikäisessä väestössä että koko työvoimaosuudesta seuraavasti: Merkitään N = naisten lukumäärä, M = miesten lukumäärä. Alaindeksit t ja v merkitsevät työvoimaa ja työikäistä väestöä

$$\frac{N_t}{N_v} = \frac{N_t}{N_t + M_t} \cdot \frac{N_v + M_v}{N_v} \cdot \frac{N_t + M_t}{N_v + M_v}$$

Esim. naisten työvoimaosuus saadaan selville kertomalla naisten suhteellinen osuus työvoimassa naisten suhteellisen väestöosuuden käänteisluvulla ja koko työvoimaosuudella.

1.3. Ikärakenne

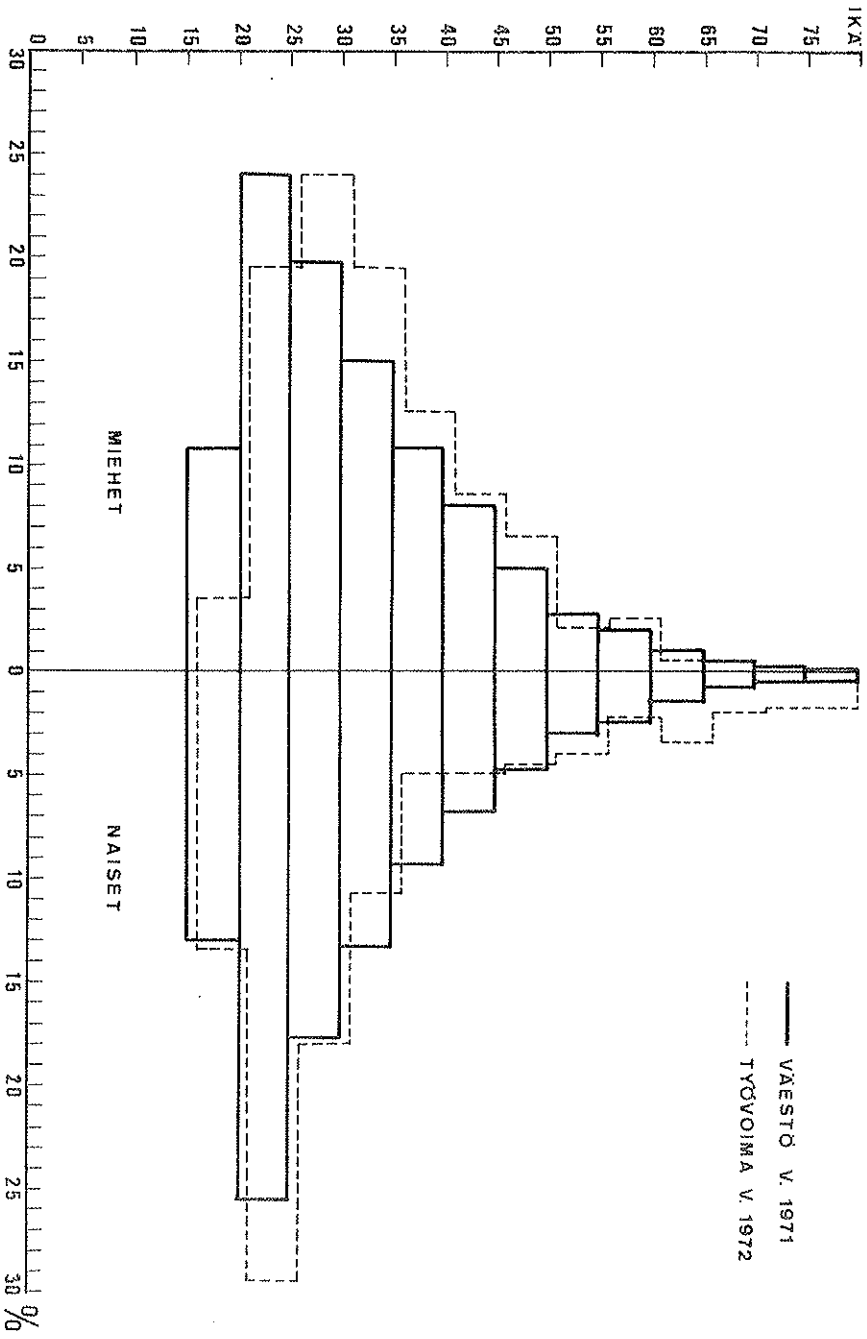
Ruotsissa oleva suomalainen siirtolaistyövoima koostui hyvin nuoresta väestöstä. Työvoiman keski-ikä v. 1972 oli 33 vuotta¹⁾. Koko 1960-luvulla oli alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus Suomen kansalaisten muodostamassa väestössä Ruotsissa kasvanut merkittävästi. Vuonna 1960 mainittu väestönosa käsitti noin 28 % ja v. 1971 noin 31 % koko väestöstä. Koko väestön keski-ikä lasku aiheutui sekä muuttovirroissa tapahtuvien ikärakenteiden muutoksista että sen seurauksena keskimääräisen syntyvyyden kohoamisesta²⁾.

Kuviosta 1.1 nähdään, että miehiä oli v. 1972 suhteellisesti eniten ikäluokissa 25-30. Myös ikäluokat 20-25 ja 30-35 olivat runsaasti edustettuina. Miestyöntekijöiden ikäjakauma poikkeaa varsin huomattavasti vastaavasta miesten ikäjakauksesta väestöryhmässä 15 vuotta täyttäneet. Työvoimasta on suhteellisen vähän esim. 16-25 vuotiaiden ikäryhmässä. Tämä johtunee miesten tässä iässä suorittamista opinnoista, asepalvelusta yms. seikoista. Naisia oli runsaammin edustettuina ikäluokissa 16-30, kuin mitä vastaavan väestönosan perusteella olisi odotettavissa. Ikäluokissa 30-50 vuotta ovat naiset sen sijaan aliedustettuina, mikä johtunee siitä, että mm. naimisiinmeno aiheuttaa naisten poisvetäytymistä työelämästä.

1) Miesten keski-ikä oli 33.6 ja naisten 31.2 vuotta.

2) Suomen kansalaisten muodostamasta väestöstä Ruotsissa sekä sen ikäjakaumasta katso Edgren-Wiman: mt.

Kuvio 1.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman sekä vastaavan suomalaisen työikäisen väestön ikärakenne Ruotsissa

1.4. Siviilisääty

Siirtolaistyövoiman rakenne siviilisäädyn perusteella luokiteltuna eroaa jossain määrin väestöpohjan vastaavasta rakenteesta. Työvoimassa on nimittäin 36.4 % naimattomia, kun sen sijaan väestössä naimattomia on 29.3 %. Tämä johtuu siitä, että työvoimassa on miehiä paljon enemmän kuin naisia ja työikäisessä väestöosassa naimattomia miehiä on suhteellisesti enemmän kuin naimattomia naisia. Naimisissa olevia on suhteellisesti vähemmän työvoimassa kuin väestössä. Leskiä ja eronneita on samassa suhteessa sekä työvoimassa että väestössä (ks. taulukko 1.2).

Kun tarkastellaan siviilisäädyn kehitystä (taulukko 1.3) havaitaan varsin suuria rakennemuutoksia. Työvoiman avioitumisprosessi Ruotsissa oleskelun aikana näkyy varsin selvästi. Naimattomien osuus oli muuttohetkellä 53.8 % ja haastatteluhetkellä v. 1972 vain 36.4 %.

1.5. Huollettavana olevien alle 16-vuotiaiden lasten lukumäärästä

Lähes 46 %:lla työvoimasta ei ollut tiedusteluhetkellä alle 16 vuotiaita lapsia huollettavanaan. Työvoimassa oli saman verran naimattomia henkilöitä. Edelleen työvoimassa oli 54 % henkilöitä, joissa oli vähintään 1 lapsi huollettavanaan. Vain yksi lapsi oli huollettavanaan 23.4 %:lla työvoimaan kuuluvista henkilöistä.

Taulukko 1.2. 18 vuotta täyttäneiden ja 16 vuotta täyttäneiden Suomen kansalaisten jakautuminen siviilisäädyn mukaan 01.11.1970 sekä 2. neljänneksellä v. 1972 ¹⁾ Ruotsissa, %

Siviilisääty	Väestö			Työvoima
	18 v. täyttäneet			16 v. täyttäneet
	Miehet	Naiset	Miehet+Naiset	Miehet+Naiset
Naimattomat	37.6	22.1	29.3	36.4
Naimisissa	57.5	67.6	62.9	54.3
Lesket	0.8	4.6	2.8	2.3
Eronneet	4.1	5.7	5.0	7.0
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0

1) "18 vuotta täyttäneet" koskee Suomen kansalaisten muodostamaa väestöryhmää (SOS Folk- och bostadsräkningen 1970, Del 3, Tab. 19). "16 vuotta täyttäneet" koskee ainoastaan Suomen kansalaisten muodostamaa työvoimaa (ETLAN tutkimus).

Taulukko 1.3. Suomalainen siirtolaistyövoima siviilisäädyn mukaan v. 1972

Siviilisääty	Haastattelu- hetkellä	Muuttohetkellä
Naimisissa	54.3	41.0
Ei naimisissa	45.7	59.0
- naimattomia	36.4	53.8
- kihloissa tai avoliitossa	14.8	5.5
- muut naimattomat	21.6	48.3
- leskiä	2.3	1.3
- eronneita	7.0	3.9

Taulukko 1.4. Työssä käyvien suomalaisten siirtolaisten jakauma huollettavana olevien alle 16-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan v. 1972, %

Ei lapsia		45.7
Huollettavana 1 lapsi		23.4
" 2 lasta		18.7
" 3 "		8.3
" 4 "		2.7
" 5 "		0.7
" 6 lasta tai enemmän		0.5
Enintään 1 lapsi		69.1
" 2 lasta		87.8
" 3 "		96.1
" 4 "		98.8
" 5 "		99.5
Vähintään 1 lapsi		54.3
" 2 lasta		30.9
" 3 "		12.2
" 4 "		3.9
" 5 "		1.2
" 6 "		0.5

Perheissä, joissa oli vähintään 1 lapsi huollettavana, siis 54.3 %:ssa populaatiosta oli keskimäärin 1.89 lasta. Laskettuna koko populaatiolle lapsia oli keskimäärin 1.02. Huollettavista lapsista oli 50.4 % Ruotsissa syntyneitä ja 49.6 % Suomessa syntyneitä. Tämän tutkimuksen aikaisemmassa raportissa¹⁾ tehtyjen arvioiden mukaan oli 1960-70 välisenä aikana alle 15-vuotiaiden nettomuutto Ruotsiin n. 32 000 henkilöä sekä Ruotsissa syntyneiden alle 15-vuotiaiden

1) Edgren-Wiman: mt. s. 20.

Suomen kansalaisten lukumäärä samana aikaperiodina n. 30 800 henkilöä. Näitä tietoja käyttämällä päästään siis samanlaiseen lasten syntymämaan mukaiseen jakaumaan kuin mikä edellä esitettiin kyselytutkimuksen aineistoon perustuen.

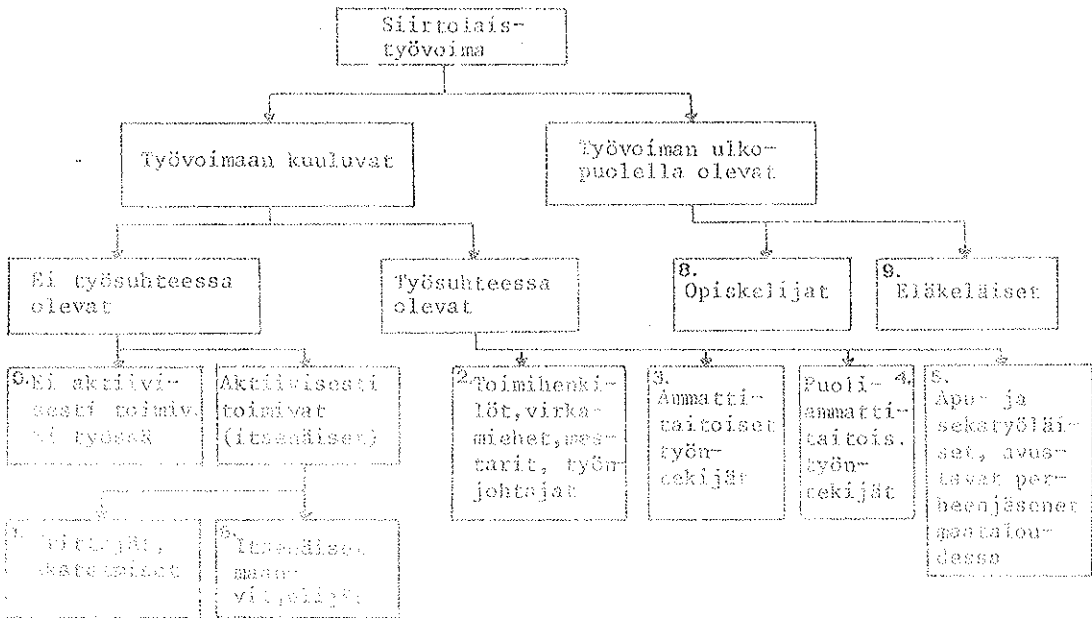
2. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN AMMATTIASEMA TYÖPAIKALLA

Kolmannessa kappaleessa tarkastellaan siirtolaistyövoiman palkkarakennetta. Koska ammatillinen asema on palkkarakenteen määräytymisen kannalta hyvin keskeinen tekijä on syytä perusteellisemmin tarkastella siirtolaistyövoiman ammatillista rakennetta. Ammattiasema on, kuten myös esimerkiksi ammattikoulutuksen taso, eräs tärkeimmistä palkkaeroja selittävästä muuttujista. Sen lisäksi että palkkaeroja voidaan tarkastella työvoiman ammattiasemarakenteen perusteella, voidaan myös ammattiaseman ajassa tapahtuvalla muutoksella perustella työvoiman palkkakehityksessä havaittua reaaliensiotason nousua.

Siirtolaistyövoiman ammattiaseman rakenne eri muuttovaiheissa sekä maastamuuton yhteydessä tapahtunut rakennemuutos on pyritty arvioimaan luokittelemalla ETLÄN aineisto seuraavalla sivulla olevan asetelman mukaan.

Aineisto on analysoitu asetelmassa 2.1 olevan luokituksen perusteella. Tarkastelu on kuitenkin rajoitettu keskittymään taulukoissa 2.1-3 arvojärjestyksen 1-5 muodostamaan kenttään.

Asetelma 2.1. Siirtolaistyövoiman ammattiaseman luokittelu

siinä on esimerkiksi itsenäiset maanviljelijät jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Mainitut kentät on normeerattu 100:ksi prosentiksi. Sosiaaliaseman muutoksia on tarkasteltu vaiheittain siten, että on

- 1) verrattu muuttaneen työvoiman ammattiasemaa Ruotsissa välittömästi maastamuuton jälkeisenä aikana sen ammattiasemaan Suomessa ennen muuttamista,
- 2) verrattu siirtolaistyövoiman sosiaalistasemaa v. 1972 sen sosiaalistasemaan ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa heti maastamuuton jälkeen sekä
- 3) verrattu muuttaneen työvoiman ammattiasemaa Ruotsissa v. 1972 maastamuuttoa edeltäneeseen ammattiasemaan Suomessa.

Taulukko 2.1. Maastamuuton aiheuttamat rakennemuutokset siirtolais-, työvoiman ammattiasemassa

Suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasema Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin ja Ruotsissa muuton jälkeen, työvoiman jakauma, %

Ammattiasema Ruotsissa muuton jälkeen Ammattiasema Suomessa ennen muuttoa	Ei työssä	Yrittä- jät, ym.	Toimi- henkilöt, virka- miehet ym.	Ammatti- taitoi- set työn- tekijät	Puoli- amm. tait. työn- tekijät	Apu- ja seka- työ- läiset	Itse- näiset maan- viljeli- jät	Opiske- lijat	Eläke- läiset	Yhteensä
	0	1	2	3	4	5	6	8	9	
0 Ei työssä	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	2.7	0.0	0.0	0.0	3.0
1 Yrittäjät, ym.	0.0	0.5	0.0	0.3	0.5	2.9	0.0	0.0	0.1	4.3
2 Toimihenkilöt, virkamiehet, ym.	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.6	0.0	0.0	0.0	1.3
3 Ammattitaitoiset työntekijät	0.1	0.0	0.0	2.3	1.6	3.2	0.0	0.0	0.0	7.2
4 Puoliammattitait. työntekijät	0.0	0.0	0.0	0.7	6.9	12.2	0.0	0.0	0.1	19.9
5 Apu- ja sekatyöläiset	0.2	0.0	0.0	0.1	6.1	48.9	0.0	0.0	0.3	55.6
6 Itsenäiset maan- viljelijät	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	1.4	0.0	0.0	0.0	1.5
8 Opiskelijat	0.0	0.1	0.0	0.2	0.8	4.9	0.0	0.0	0.0	6.0
9 Eläkeläiset	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0
Yhteensä	0.4	0.6	0.3	3.9	16.5	76.8	0.0	0.0	1.5	100.0

Taulukko 2.2. Rakennemuutokset suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasemassa Ruotsissa-oleskelun aikana

Siirtolaistyövoiman ammattiasema Ruotsissa muuton jälkeen ja tiedusteluhetkellä. Työvoiman jakauma, %

Ammattiasema Ruotsissa tällä hetkellä Ammattiasema Ruotsissa muuton jälkeen	Ei työssä	Yrittä- jät, ym.	Toimi- henkilöt, virka- miehet, ym.	Ammatti- taitoi- set työn- tekijät	Puoli- amm. tait. työn- tekijät	Apu- ja seka- työ- läiset	Itse- näiset maan- vilje- lijät	Opiske- lijat	Eläke- läiset	Yhteensä
	0	1	2	3	4	5	6	8	9	
0 Ei työssä	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4
1 Yrittäjät, ym.	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6
2 Toimihenkilöt, virkamiehet, ym.	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
3 Ammattitaitoiset työntekijät	0.1	0.0	0.5	3.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	4.0
4 Puoliammattitait. työntekijät	0.4	0.4	0.2	2.8	10.5	2.2	0.0	0.2	0.2	16.9
5 Apu- ja sekatyöläiset	1.9	0.6	0.9	3.8	15.4	48.3	0.0	4.1	1.6	76.6
6 Itsenäiset maan- viljelijät	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8 Opiskelijat	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9 Eläkeläiset	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	1.5
Yhteensä	2.8	1.6	1.9	9.8	25.9	50.6	0.0	4.3	3.3	100.0

Taulukko 2.3. Rakennemuutokset suomalaisen siirtolaistyövoiman ammattiasemassa koko tarkasteluperiodina. Työvoiman jakauma, %

Ammattiasema Ruotsissa tällä hetkellä Suomessa ennen muuttoa	Ei työssä	Yrittä- jät, ym.	Toimi- henkilöt, virka- miehet, ym.	Ammati- taitoi- set työn- tekijät	Puoli- amm. tait. työn- tekijät	Apu- ja seka- työ- läiset	Itse- näiset maan- vilje- lijät	Opiske- lijat	Eläke- läiset	Yhteensä
	0	1	2	3	4	5	6	8	9	
0 Ei työssä	0.4	0.0	0.1	0.4	0.1	1.9	0.0	0.0	0.1	3.0
1 Yrittäjät, ym.	0.3	0.7	0.1	0.2	0.7	1.6	0.0	0.0	0.5	4.1
2 Toimihenkilöt, virkamiehet, ym.	0.1	0.0	0.4	0.3	0.1	0.4	0.0	0.0	0.0	1.3
3 Ammattitaitoiset työntekijät	0.2	0.0	0.3	3.7	1.0	1.4	0.0	0.5	0.1	7.2
4 Puoliammattitait. työntekijät	0.3	0.5	0.4	2.2	8.7	6.6	0.0	1.0	0.4	20.1
5 Apu- ja sekatyöläiset	1.4	0.3	0.3	2.5	13.7	34.2	0.0	2.3	1.0	55.7
6 Itsenäiset maan- viljelijät	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	1.1	0.0	0.1	0.0	1.5
8 Opiskelijat	0.1	0.1	0.4	0.2	1.4	3.2	0.0	0.3	0.0	5.7
9 Eläkeläiset	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0
Yhteensä	2.8	1.6	2.0	9.6	26.0	50.5	0.0	4.3	3.1	100.0

Ammattiaseman muutos on saatu laskelmalla monelleko prosentille muuttaneesta työvoimasta sosiaaliasema on keskimäärin parantunut, pysynyt ennallaan tai huonontunut eri muuttovaiheissa. Taulukosta 2.4 havaitaan, että varsin monelle työntekijälle muutto Ruotsiin on merkinnyt ammattiaseman hetkelistä heikentymistä. Kuitenkin on 3/4 osalle työvoimasta asema pysynyt vähintään ennallaan. Pitemmällä tähtäimellä on siirtolaisten sosiaaliasema Ruotsissa huomattavasti parantunut. Aseman muutos ensimmäisestä työpaikasta nykyiseen työpaikkaan (tiedusteluhetkellä) on ollut varsin positiivinen: 27 prosentilla työvoimasta asema on parantunut, kun sen sijaan ainoastaan 3 prosentilla työvoimasta asema on huonontunut.

Ammattiaseman nopeassa muutoksessa heijastuu lähinnä ammattikoulutuksella saavutetun ammattitaidon huomattava lisääntyminen. Edellytykset ammattitaidon nopealle kasvulle johtuvat mm. siirtolaistyövoiman ikärakenteesta. Ammattikoulutustason kohoamiseen on myös vaikuttanut työnantajien varsin huomattava panos ammattikurssien rahoituksessa¹⁾.

Tarkasteltaessa ammattiaseman muutosta on, kuten edellä mainittiin, jätetty maanviljelijät tarkastelun ulkopuolelle, koska niiden sijoittaminen johonkin ammattiasemaa kuvaavaan arvojärjestykseen on arveluttavaa.

1) Edgren-Wiman: mt. s. 66.

Taulukko 2.4. Siirtolaistyövoiman ammattiaseman muutos, prosenttia työvoimasta

Tarkasteluvaihe	ammattiasema on			yhteensä %
	huonon- tunut %	pysynyt ennallaan %	paran- tunut %	
Muuton yhteydessä	24.8	67.3	7.9	100
Ruotsissa oles- kelun aikana	2.6	70.1	27.4	100
Koko tarkastelu- periodi	17.3	58.1	24.6	100

Suomessa ennen muuttoa itsenäisenä maanviljelijänä toimi-
neiden henkilöiden osuus koko muuttaneesta työvoimasta oli
varsin pieni, ainoastaan n. 1.5 %. Jos tarkastelun piiriin
lasketaan muita maanviljelykseen kuuluvia ryhmiä oli koko
maanviljelijäväestön osuus n. 8.5 % Ruotsiin siirtyneestä
työvoimasta (taulukko 2.5).

Taulukko 2.5. Maanviljelijäväestön osuus muuttaneesta
työvoimasta, %

Ryhmä	prosenttia työvoimasta
Maanviljelijäväestö	8.5
- varsinaiset maanviljelijät	2.4
- maanviljelijän poika isän tilalla	3.4
- maanviljelijän vaimo tilalla	0.4
- maanviljelijä myös töissä muualla	2.3
Muu työvoima	91.5
Yhteensä	100.0

Siirtolaistyövoiman työpaikkavaihdokset

Ammattitaidon ja ammattikokemusten lisääntyminen johtaa usein myös ammattiaseman muutokseen. Korkeampi ammattitaito saavutetaan sekä muodollisen ammattikoulutuksen kautta, että työpaikalla eri tehtävissä hankitulla työkokemuksella. Ammattitaidon lisääntymisen on todettu olleen siirtolaistyövoimassa¹⁾ varsin nopeaa. Tämä selittyy osaltaan sillä, että työvoima on iältään hyvin nuorta. Sosiaaliaseman kohominen on ilmiö, joka hyvin läheisesti liittyy työntekijän pyrkimykseen kohottaa ansiotasoaan ja sitä kautta omaa tai perheen elintasoa.

Varsin nopeat muutokset siirtolaistyövoiman rakenteessa heijastuvat myös työpaikkavaihdoksissa. Kun keskimääräisen oleskelun pituus Ruotsissa oli tiedusteluhetkeen saakka lasketuna noin 6.2 vuotta ja jokainen henkilö oli keskimäärin vaihtanut työpaikkaa noin 1.9 kertaa saadaan tällöin työsuhteen keskimääräiseksi kestoajaksi 3.3 vuotta. Työpaikkavaihdosten lukumäärän jakauma osoittaa, että 34 % työvoimasta oli yhä edelleen tiedusteluhetkellä samassa työpaikassa, kuin mihin se oli asettunut heti muuton jälkeen ja että 66 % oli vaihtanut työpaikkaa vähintään kerran Ruotsissa oleskelunsa aikana (taulukko 2.6). Vertailun vuoksi voidaan mainita, että kesto aika viimeiselle työsuhteelle Suomessa oli siirtolaisten kohdalla 2.6 vuotta (ks. taulukko 2.7).

1) Edgren-Wiman: mt.

Taulukko 2.6. Siirtolaistyövoiman työpaikkavaihdokset
Ruotsissa. Jakauma vaihtokertojen mukaan, %

Työpaikkavaihdosten lukumäärä	% työvoimasta		% työvoimasta
Ei vaihtanut työpaikkaa (ensimmäinen työsuhde jatkuu)	34.3		34.3
Vaihtanut kerran	22.6	Vaihtanut vähintään kerran	65.7
" 2 kertaa	12.0	Vaiht.väh. 2 kertaa	43.1
" 3 "	13.0	" " 3 "	31.1
" 4 "	7.3	" " 4 "	18.1
" 5 "	4.5	" " 5 "	10.8
" 6 "	1.5	" " 6 "	6.3
" 7 "	0.8	" " 7 "	4.8
" 8 "	1.0	" " 8 "	4.0
" 9 " tai enemmän	3.0	" " 9 "	3.0
Yhteensä	100.0		

Taulukko 2.7. Viimeisen Suomessa olleen työsuhteen kesto aika

Kesto aika, kk	% työvoimasta
1 - 3	11.2
4 - 6	19.8
7 - 9	6.9
10 - 12	8.3
13 - 18	10.2
19 - 24	8.9
25 - 36	10.9
37 - 60	12.5
61 - 200	11.2

Keskiarvo 32 kk = 2.6 vuotta

3. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TYÖSTÄ SAADUT TULOT

Seuraavassa tarkastellaan suomalaisen siirtolaistyövoiman työstä saatuja ansioita sekä niihin liittyviä työaikoja.

3.1. Analyysissa käytetty menetelmä sekä käsitteiden määrittelyt

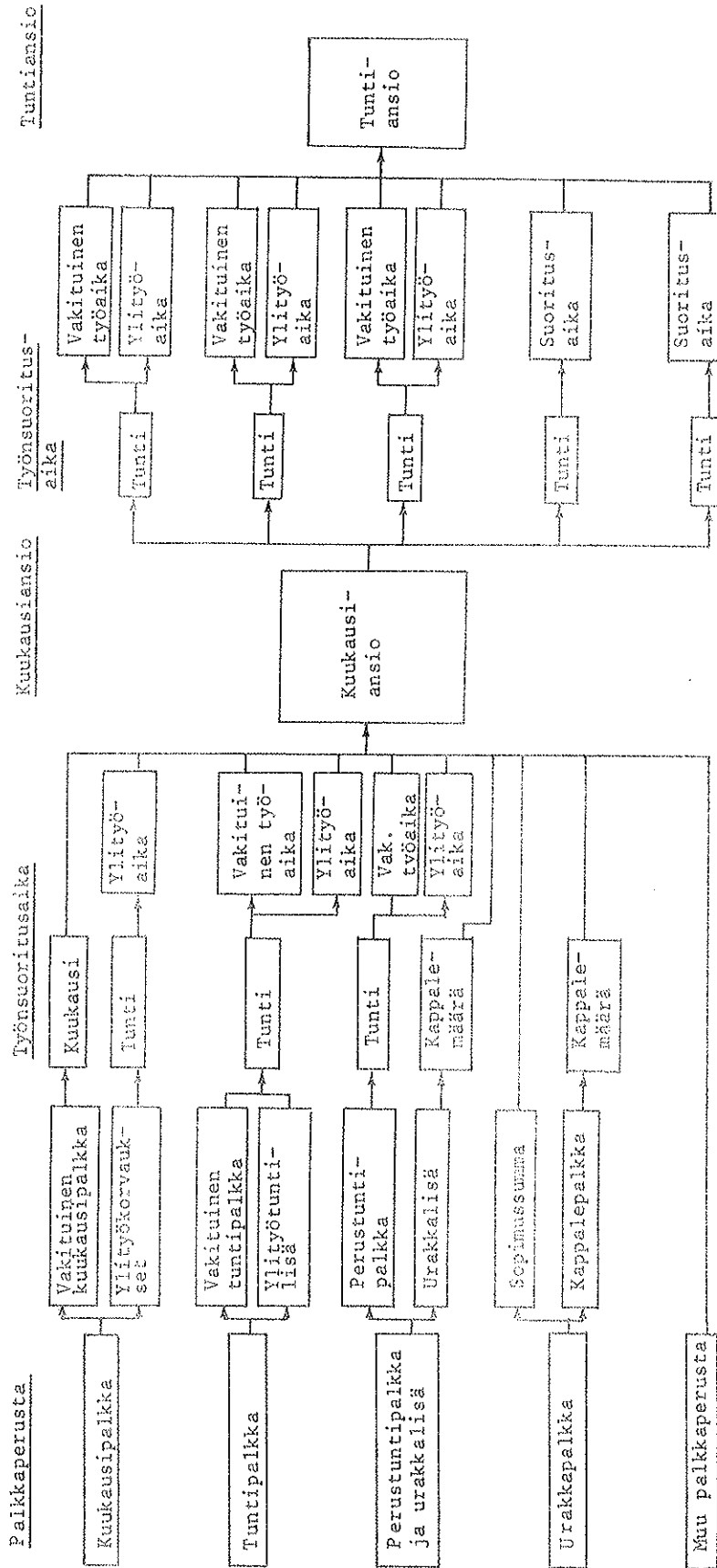
ETLAn siirtolaistutkimuksessa on pyritty selvittämään Suomesta Ruotsiin siirtyneen työvoiman taloudellisia resursseja. Koska tarkoituksena on ollut analysoida kyseisen siirtolaistyövoiman taloudellisten mahdollisuuksien vaikutusta maastamuuttoon sekä kuvata siirtolaistyövoiman taloudellisen tilanteen muuttumista maastamuuton jälkeen Ruotsissa, on aineistoa tarkasteltu toisaalta pitkittäisanalyysina sekä toisaalta poikkileikkausanalyysina. Pitkittäisanalyysissa on eri vuosina muuttaneita henkilöitä käsitelty erillisinä joukkoina, kun sen sijaan poikittaisanalyysissa kaikkia vuosina 1960-72 maastamuuttaneita on käsitelty yhtenä joukkona. Poikkileikkausanalyysissa on tarkastelu jaettu kolmeen osaan. Siirtolaistyövoiman työtuloja tarkastellaan kolmessa

eri vaiheessa: 1) Työtulot Suomessa viimeisellä työpaikalla ja vielä tarkemmin määriteltynä työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena. 2) Työtulot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla, työsuhteen ensimmäisenä täytenä kuukautena, sekä 3) työtulot Ruotsissa tiedusteluhetkellä eli 2:lla neljänneksellä v. 1972 (huhti-toukokuun vaihteessa). Kolmannessa kohdassa mainitut työtulot liittyvät samaan ajankohtaan jokaiselle työvoimaan kuuluvalle henkilölle, kun sen sijaan kahdessa ensimmäisessä tapauksessa työtulot liittyvät muuttoprosessin eri vaiheisiin. Koska työvoimaan kuuluvien eri henkilöiden työtulot tällöin ovat eri ajankohdista, on työtulomuuttajat "homogenisoitu" ajan suhteen deflatoimalla nimelliset työtulot elinkustannusindeksillä. Perusvuodeksi on valittu vuosi 1964.

Työtulojen kuvaamisessa käytetyt muuttajat

Tutkimuksessa on pyritty siirtolaisten työtuloja tarkastelemaan mahdollisimman monipuolisesti. Suoritetussa kyselytutkimuksessa on hankittu tietoja henkilöiden sekä työstä saaduista kuukausiansioista että työajoista. Kuukausiansiot käsittävät kaikki kuukaudessa saadut työtulot mahdollisine työstä johtuvine lisineen. Tätä väljempää työtuloja mittaavaa muuttujaa voidaan käyttää riippumatta palkkaperusteiden erilaisuudesta (ks. asetelma 3.1) esimerkiksi kuvattaessa yleisesti "elintason" jakaumaa tai analysoitaessa siirtolaisten elintason kehitystä. Siirtolaistyövoiman pääomatuloja

Asetelma 3.1. Selvityksessä käytettyjen tulomuuttujien yhteys palkkausjärjestelmään sekä työnsuoritusajkaan

ei ole huomioitu analyysissa. Jakamalla kuukausiansiot tehdyllä työajalla saadaan tuntiansiot. Tuntiansio-muuttujalla voidaan analysoida eri indikaattorien puitteissa palkkaukseen liittyviä rakenne-eroja.

Analyysissa käytetyt tunnusluvut

Siirtolaisten tulotaso on selvityksessä mitattu sekä fraktiileilla että keskiarvoilla. Keskiarvoina on käytetty sekä painottamatonta että painotettua keskiarvoa¹⁾.

3.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työajat

Työvoiman palkkausjärjestelmä käsittää periaatteellisesti sekä pelkän suorituspalkan että aikapalkan taikka suoritus- sidonnaisen aikapalkan. Työvoiman kuukausiansioiden sekä työaikojen avulla on selvitetty ko. työvoiman tuntiansiot. Seuraavassa esitetään kyselyn avulla saadut tiedot siirtolaistyövoiman työajoista Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin, Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla sekä Ruotsissa v. 1972.

1) Painottamaton ja painotettu keskiarvo ks. kohta 5.1.1.

3.2.1. Työajat

Siirtyminen Ruotsiin on merkinnyt siirtolaistyövoimalle työajan melkoista lyhentymistä. Kun Suomessa ennen muuttoa koko työaika oli 46.6 tuntia viikossa keskimäärin työntekijää kohden se oli ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa muuton jälkeen enää 44.4 tuntia viikossa. Koko työajan lyheneminen johtui suurelta osin ylityöajan pienenemisestä. Kyse lyhetkellä v. 1972 ko. työvoima Ruotsissa teki työtä enää keskimäärin 41.7 tuntia viikossa (ks. taulukko 3.1).

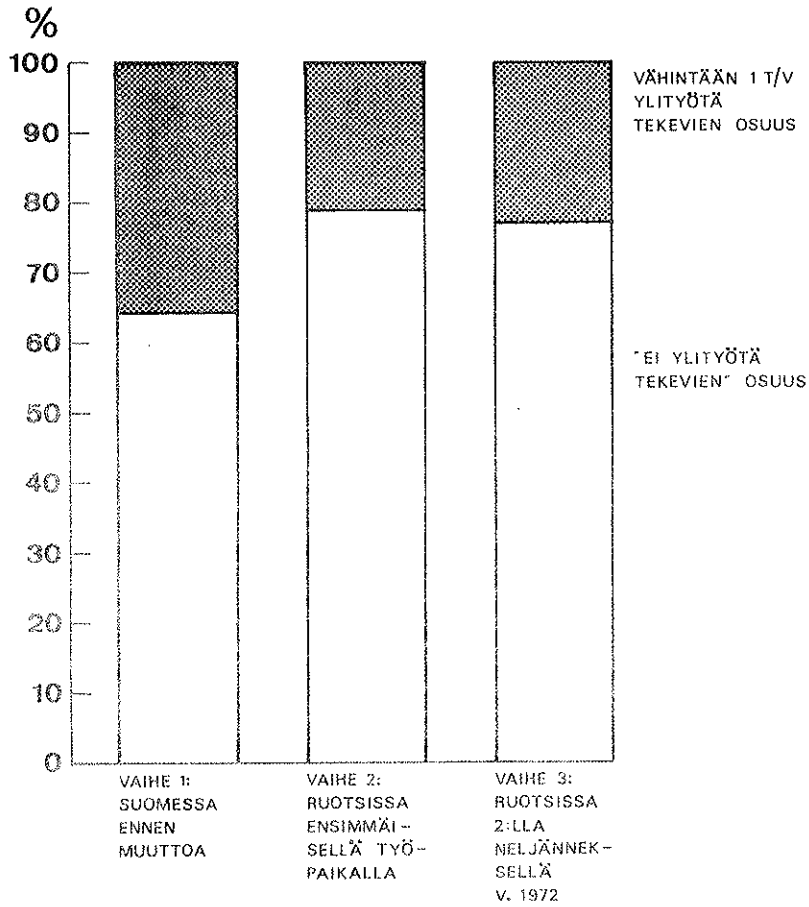
Taulukko 3.1. Siirtolaistyövoiman vakinainen työaika sekä ylityöaika maastamuuton eri vaiheissa (keskimäärin työtunteja viikossa työntekijää kohden) tarkasteluperiodi 1960-72

Vaihe	Vakinainen työaika t/v	Ylityöaika t/v	Yhteensä t/v
1. Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin	43.5	2.9	46.6
2. Ruotsissa muuton jälkeen	42.8	1.4	44.4
3. Ruotsissa v. 1972	40.7	1.0	41.7

Taulukko 3.2. Siirtolaistyövoiman ylityöaika maastamuuton eri vaiheissa, ehdollinen tarkastelu, keskimäärin tunteja viikossa

Vaihe	Ylityöaika, t/v
1. Suomessa ennen muuttoa	8.0
2. Ruotsissa muuton jälkeen	6.8
3. Ruotsissa v. 1972	5.3

Kuvio 3.1. Siirtolaistyövoiman jakauma ylityöhön-
osallistumisen mukaan muuttoprosessin
eri vaiheissa, %

Siirtolaistyövoiman keskimääräinen vakituinen työaika supistui ensimmäisen vaiheen 43.5 :stä viikkotunnista 40.7 viikkotuntiin kolmannessa vaiheessa. Paitsi, että ylityötä tekevien osuus vaiheittain huomattavasti pieneni, lyheni ylityöaika myös ehdollisesti tarkasteltuna (ks. kuvio 3.1 ja taulukko 3.2).

Ylitöiden vähenevä merkitys on selvästi havaittavissa. Tätä johtuu siitä, että ylityötä tekevien osuus laski ja myös ylityöajan keskimääräinen pituus väheni. Koska vakituisen työajan ja ylityöajan pituuksien välillä ei esiinny selvää riippuvuutta¹⁾, voidaan olettaa, että vakituisen työajan pituus on keskimäärin sama "ei ylityötä tekevien" ja "ylityötä tekevien" joikoissa eli sama kuin koko tutkitun joukon keskimääräisen vakituisen työajan pituus. Kun huomioidaan sekä ylityötä tekevien osuuden muutos, että ylityöajan pituuden muutos, voidaan todeta taulukosta 3.3, että siirtolaisista "ei ylityötä tekevät" 64 % tekivät 60 % koko työajasta Suomessa ennen muuttoa. Tilanne Ruotsissa v. 1972 oli se, että vastaavasti 77 % siirtolaistyövoimasta teki noin 75 % koko työajasta.

1) Ks. liite 3.1.

3.2.2. Vakituisen työajan sekä ylityöajan jakautumat vuosittain ja vaiheittain

Koska vaiheisiin 1 (Suomessa ennen muuttoa) ja 2 (Ruotsissa muuton jälkeen) liittyy aikadimensio voidaan vakituisen työajan sekä ylityöajan keskimääräisiä pituuksia tarkastella vuosittain. Vaiheen 1 keskiarvot ilmoittavat silloin esimerkiksi keskimääräisen vakituisen työajan pituuden sille osajoukolle, joka ko. vuonna lopetti työsuhteensa Suomessa muuttaakseen Ruotsiin. Periodin 1960-71 keskiarvo määräytyy eri vuosien keskiarvoista sekä osajoukkojen suhteellisista painoista. Taulukosta 3.4 voidaan todeta, että vuositasolla tarkasteltuna sekä vakituinen työaika että ylityöaika useimpina vuosina keskimäärin olivat supistuneet Ruotsiin muuton yhteydessä.

Moodin avulla saadaan yleisempi kuva työaikojen kehityksestä. Suomessa siirryttiin v. 1969 40 tunnin viikkotyöaikaan, kun sen sijaan Ruotsissa työajan lyheneminen tapahtui asteittain ensin 42 tunnin viikkotyöaikaan v. 1966 ja v. 1971 40 tunnin viikkotyöaikaan. Eri vaiheisiin ja vuosiperiodeihin liittyvät moodiarvot voidaan myös tunnistaa kuviosta 3.2, jossa on tarkasteltu työvoiman jakautumaa vakituisen työajan pituuden mukaan ilman aikadimension mukaanottamista.

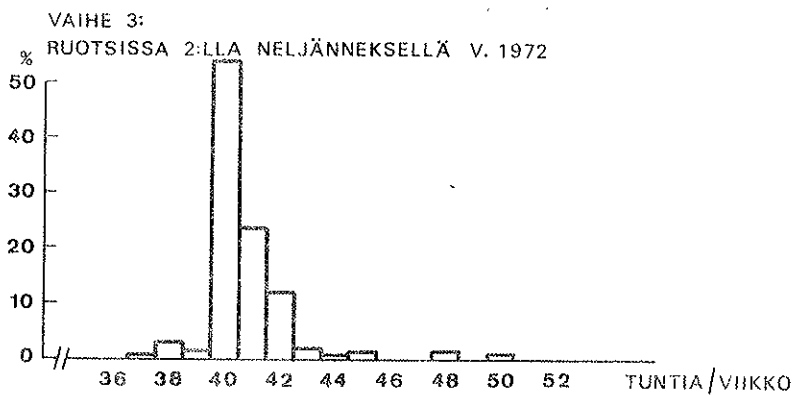
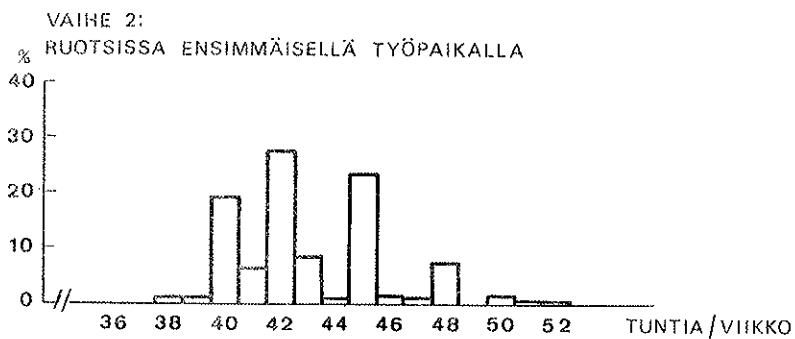
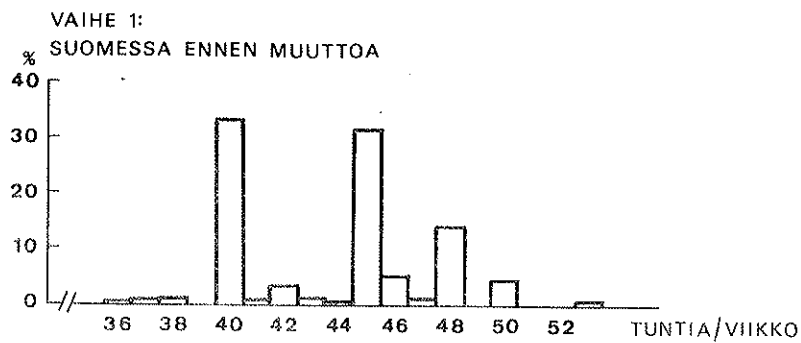
Taulukko 3.3. Siirtolaistyövoiman työnsuoritusajan jakautuma

Osajoukko	Osajoukon osuus			Vakituinen työaika keskim. t/v			Ylityöaika keskim. t/v			Koko työaika keskim. t/v			Osajoukon osuus koko työstästä		
	%												%		
	Vaihe			Vaihe			Vaihe			Vaihe			Vaihe		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
"Ei-ylityötä tekevät"	64.4	78.9	77.1	43.7	43.0	40.7	0	0	0	43.7	43.0	40.7	60.5	76.4	74.9
Ylityötä tekevät	35.6	21.1	22.9	43.7	43.0	40.7	8.0	6.8	5.3	51.7	49.8	46.0	39.5	23.6	25.1
Kaikki	100.0	100.0	100.0	43.7	43.0	40.7	2.9	1.4	1.2	46.6	44.4	41.9	100.0	100.0	100.0

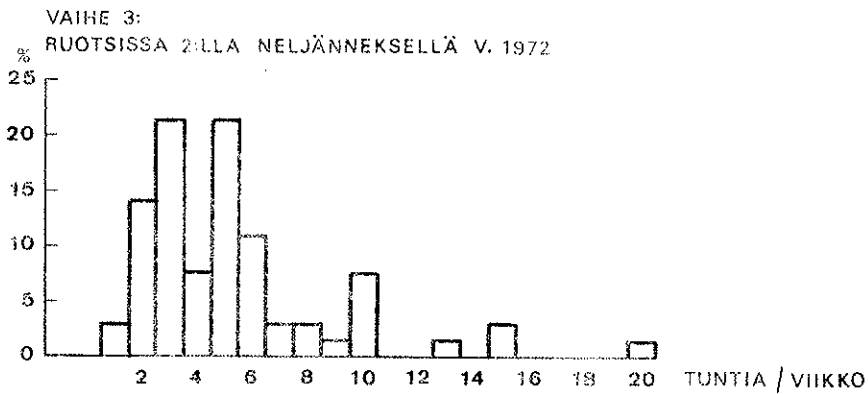
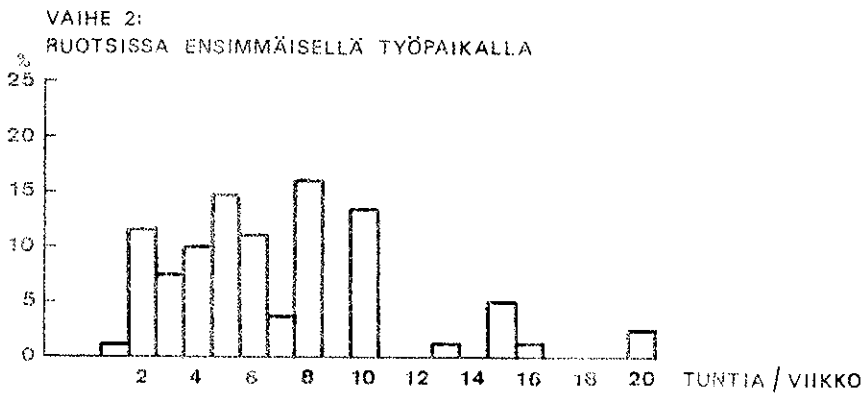
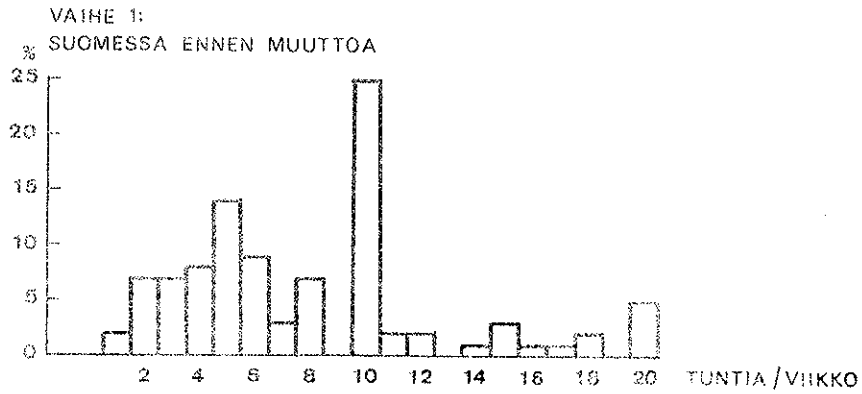
Taulukko 3.4. Suomalaisen siirtolaistyövoiman vakituinen työaika ja ylityöaika keskimäärin v. 1960-71 vaiheittain, t/v

Vuosi	Vakituinen työaika, t/v				Ylityöaika, t/v	
	Vaihe				Vaihe	
	1		2		1	2
	keski-arvo	moodi	keski-arvo	moodi	keski-arvo	keski-arvo
1960	43.4	45	46.0	45	0.0	0.0
1961	45.1	45	45.5	45	1.5	1.6
1962	42.7	45	44.2	45	2.5	0.0
1963	44.7	45	43.6	45	2.4	1.5
1964	45.3	45	44.0	45	2.7	1.0
1965	45.7	45	43.9	45	2.8	1.2
1966	43.6	45	43.2	42	2.6	1.4
1967	44.8	45	43.0	42	3.6	0.6
1968	44.5	45	41.9	42	4.1	2.0
1969	42.6	40	42.1	42	2.2	1.5
1970	41.5	40	41.2	42	4.8	1.4
1971	41.6	40	41.0	40	1.6	2.0
keskim. 1960-71	43.7		43.0		2.9	1.4

Kuvio 3.2. Siirtolaistyövoiman jakauma varsinaisen työajan mukaan eri vaiheissa, %

Kuvio 3.3. Siirtolaistyövoiman jakauma tehdyn ylityön
pituuden mukaan eri vaiheissa, %

3.3. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työtulot Suomessa

3.3.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot

Suomessa viimeisellä työpaikalla

Kuukausiansioiden jakautumilla pyritään täsmentämään kuvausta siirtolaisten ansiotasosta Suomessa viimeisellä työpaikalla työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena. Aineistossa olevat tulotiedot käsittävät eri vuosiin liittyviä kuukausiansioita. Siksi ne on deflatoitu elinkustannusindeksillä v. 1964 markkoiksi. Kuukausiansioiden keskiarvoiksi ja fraktiileiksi on saatu taulukossa 3.5 esitetyt arvot. Sekä miesten että naisten kuukausiansioiden keskiarvot ovat 5-9 % korkeammalla tasolla kuin vastaavat mediaaniansiot. Miesten ansaitsemat ansiot ovat keskimäärin 78 % naisten ansioita korkeammat keskiarvoilla mitattuna.

Taulukko 3.5. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa, v. 1964 markkoissa

	Fraktiilit, mk			Keskiarvo mk
	25 %	50 %	75 %	
Miehet	480	603	773	658
Naiset	230	353	431	370
Yhteensä	419	552	717	602

Miesten ja naisten kuukausiansioiden jakaumat on esitetty kuviossa 3.4-6. Kuvioon 3.4 on piirretty frekvenssijakauma ja kuvioon 3.5 summajakauma todennäköisyyspaperille.

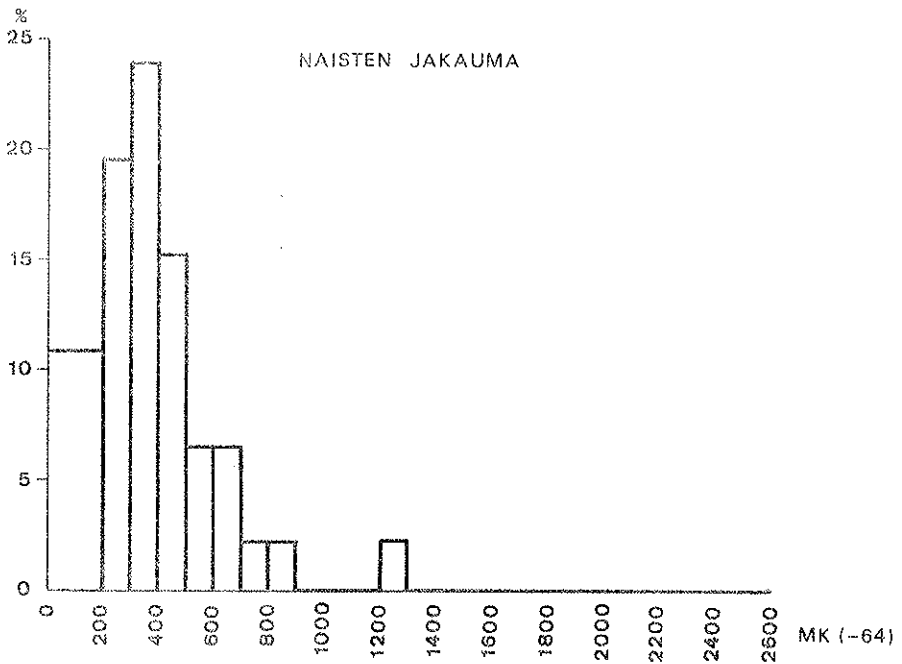
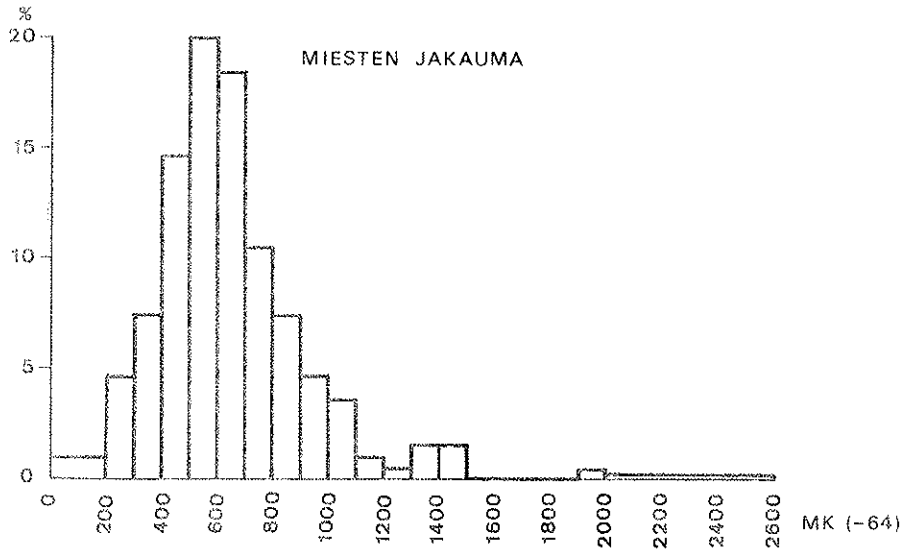
Miesten kuukausiansioiden keskihajonnaksi saatiin otoksessa 326 mk, joten mikäli ansioita voidaan pitää likimain normaalisti jakautuneita, 68 % todennäköisyysmassasta jää 332 mk:n ja 984 mk:n välille.

Käyttäen otoksesta laskettua keskihajontaa populaation tunnuslukuna voidaan populaation keskiarvolle laskea luottamusvälit. Populaation keskiarvon μ :n 95 %:n luottamusväli on 611-705 mk.

Naisten kuukausiansioiden keskihajonnaksi saatiin 230 mk ja 95 %:n luottamusväli populaation keskiarvolle on tällöin 302-438 mk.

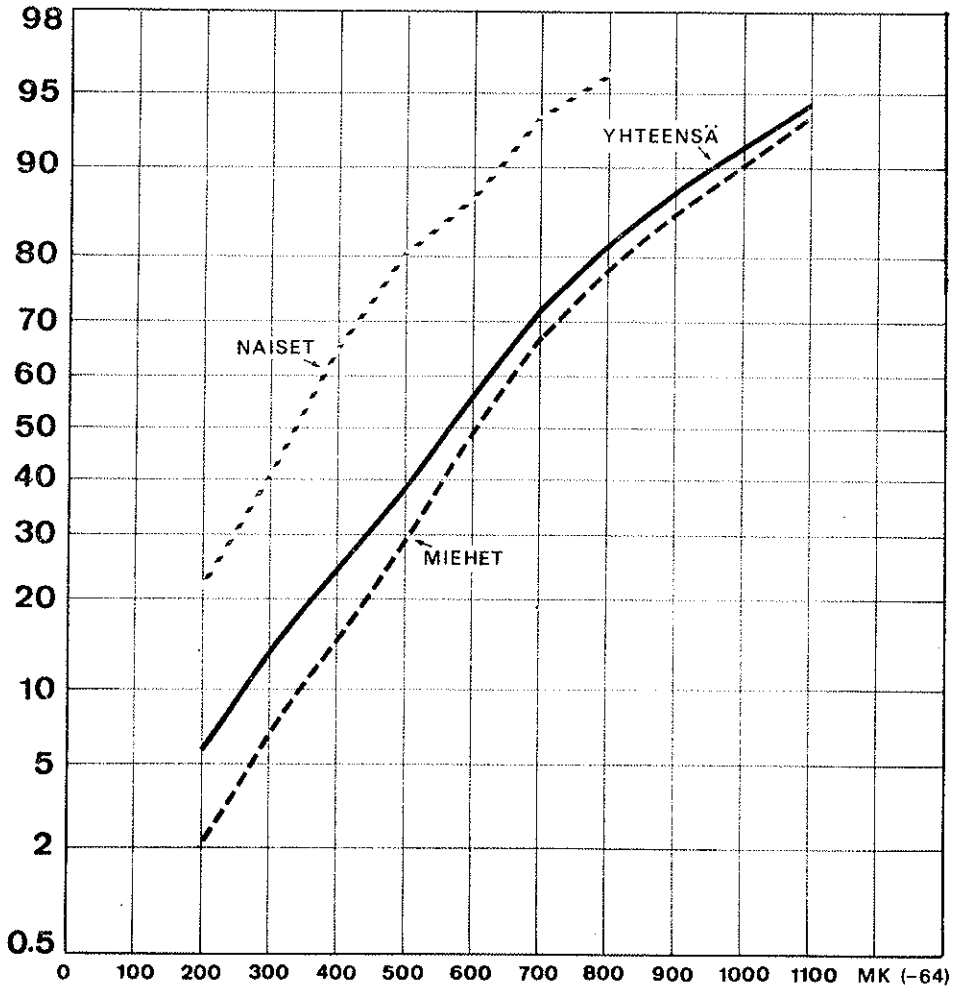
Kuviossa 3.6 on siirtolaistyövoiman tulojen jakauma esitetty Lorenz-käyrällä, jolla saadaan havainnollistettua tulojakauman tasaisuutta. Kun Suomessa ennen muuttoa esimerkiksi alle mediaanitulon ansaitseva miestyövoima sai 34 % tuloista oli tilanne Ruotsissa v. 1972 se, että vastaava osa nyt ansaitsi 41 % tuloista. Tulojakauma on siten tasoittunut melkoisesti muuttoprosessin aikana (vrt. taulukko 3.6).

Kuvio 3.4. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma, %.
 Kuukausiansio työsuhteen viimeisenä täytenä kuu-
 kautena Suomessa vuoden 1964 markkoissa

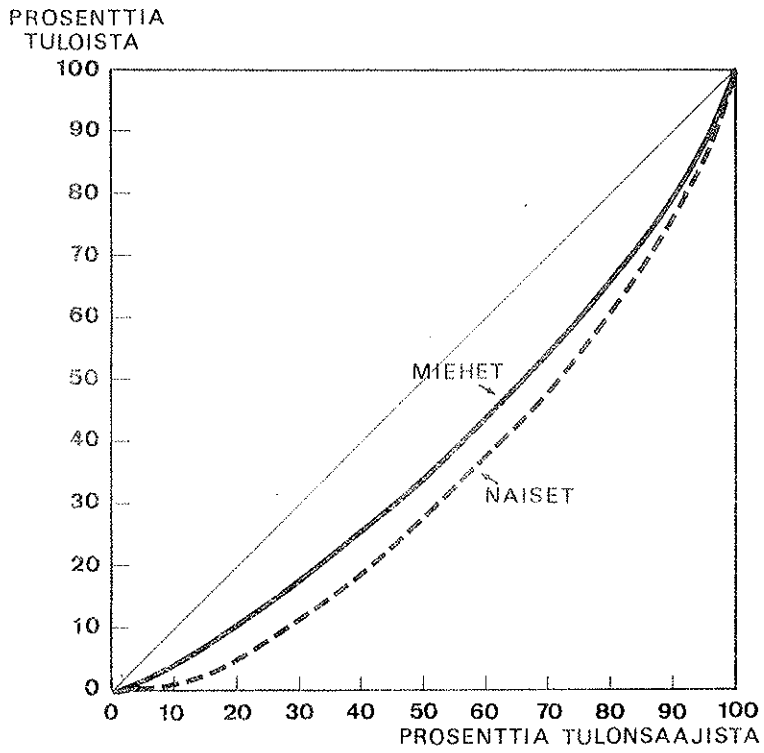

Kuvio 3.5. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %.
 Kuukausiansiot työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena Suomessa

Todennäköisyys-
 asteikko, %

Kuvio 3.6. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä

Taulukko 3.6. Tulojen jakauma: alle mediaanituloa ansaitsevan työvoiman osuus koko työvoiman ansaituista tuloista eri muuttovaiheissa

Vaihe	% tuloista	
	Miehet	Naiset
1. Ennen muuttoa Ruotsiin	34.0	27.8
2. Ruotsissa muuton jälkeen	38.5	31.5
3. Ruotsissa v. 1972	41.1	39.5

3.3.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansio Suomessa viimeisellä työpaikalla

Tarkasteltava populaatio käsittää sen ryhmän siirtolaistyövoimasta, joka 1960-72 välisenä aikana on siirtynyt Ruotsin työmarkkinoille ja joka tiedusteluhetkellä 1972 toisella neljänneksellä vielä oli työvoimassa Ruotsissa sekä jolla oli ollut työsuhte Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin. Nyt tarkasteltavat palkkatiedot kuvaavat palkkatasoa viimeisellä työpaikalla Suomessa viimeisenä täytenä kuukautena. Palkka käsittää kaikki työstä saadut lisät ja rahalliset korvaukset, mutta ei loma-ajan palkkaa eikä muita rahallisesti mitattavissa olevia etuja.

3.3.2.1. Siirtolaistyövoiman nimelliset ja reaaliset tuntiansiot

Aika-analyysia varten on tuntiansiot konstruoitu siten, että jokaisen henkilön kuukausiansio on jaettu henkilön vastaavalla työpanoksella (työtunteja). Aineisto on tämän jälkeen ryhmitelty työsuhteen lopettamisvuoden mukaan. Reaalitarkastelua varten on kunkin vuoden nimellinen keskiantiansio deflatoitu kulutushyödykkeiden hintaindeksillä. Tällä tavoin on laskettu taulukon 3.7 sarjat. Reaalituntiansio on laskettu vuoden 1964 markoissa. Kuten tuntiansion indeksisarjasta havaitaan, on reaalin palkkataso verrattuna vuoteen 1964 sekä yleiseen trendiin nähden ollut varsin heikko v. 1961, -62 ja 1966 lähteneillä. Sarjassa esiintyvät erot ovat johdettavissa trendikomponentista sekä populaatioon liittyvistä rakenne-eroista eri vuosina. Se seikka, että eri vuosina lähtenyt työvoima on rakenteeltaan jonkin verran erilaista on ilmeisesti johdettavissa suhdanteista ja työttömyyden vaihteluista Suomessa. Tässä voidaan viitata myöhempanä esitettyyn rakenneanalyysiin, jossa palkkaeroja voidaan havaita elinkeinotaisessa, toimialoittaisessa, sukupuolenmukaisessa sekä ammattitaidon mukaan suoritetuissa työvoiman rakennetarkasteluissa.

Taulukko 3.7. Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Suomessa
v. 1960-1971

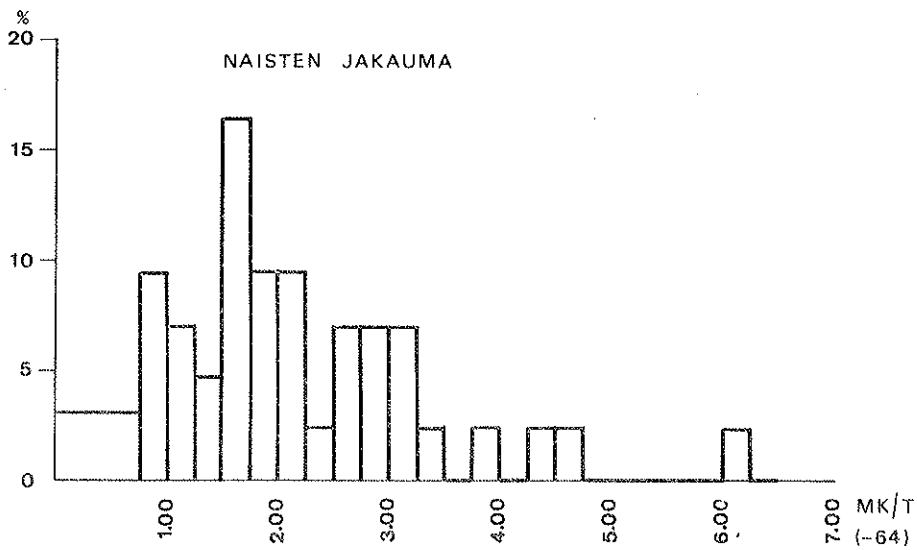
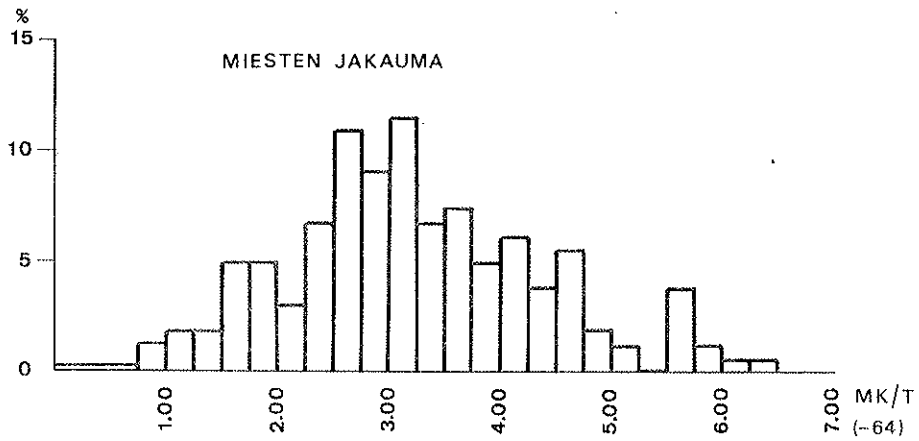
Vuosi	Kulutushyödykkeiden hintaindeksi ¹⁾	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot, mk		Siirtolaistyövoiman tuntiansioindeksi	
		nimelliset	reaaliset v. 1964 rahoissa	nimelliset	reaaliset
1960	84.1	2.44	2.90	81.1	96.3
1961	84.9	1.66	1.96	55.1	65.1
1962	87.7	1.82	2.08	60.5	69.1
1963	92.5	3.01	3.25	100.0	108.0
1964	100.0	3.01	3.01	100.0	100.0
1965	104	3.32	3.19	110.3	106.0
1966	107	3.13	2.93	104.0	97.3
1967	114	3.68	3.23	122.3	107.3
1968	124	3.97	3.20	132.0	106.3
1969	126	3.94	3.13	131.0	104.0
1970	129	4.28	3.32	142.2	110.3
1971	136	5.71	4.20	189.7	139.5

1) Kulutushyödykkeiden hintaindeksi, kansantulotilasto.

3.3.2.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma

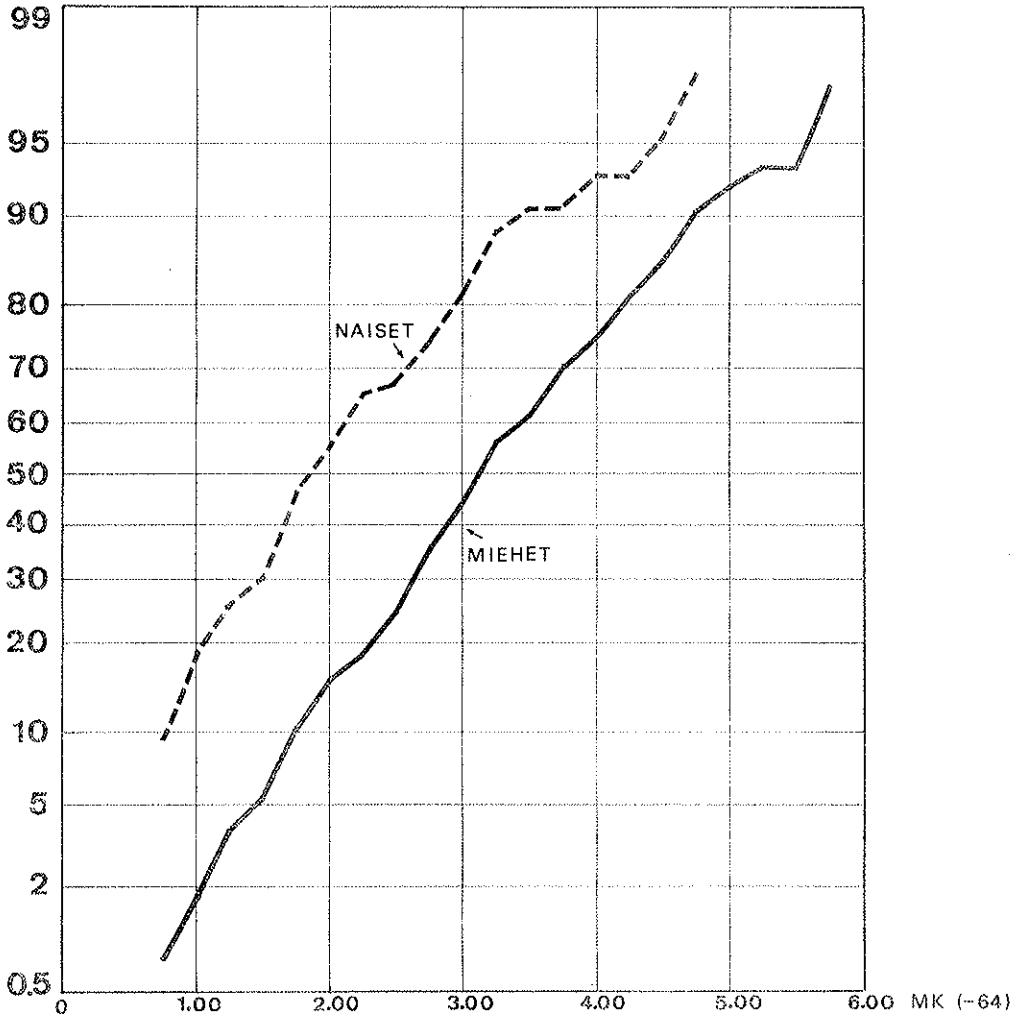
Tuntiansioiden jakauma on piirretty kuvioihin 3.7 ja 8. Kuviossa 3.7 esitetään frekvenssijakauma ja kuviossa 3.8 summajakauma, jälkimmäinen piirrettynä todennäköisyyspaperille. Aineistos-
sa on jokaisen henkilön nimellinen tuntiansio deflatoitu elinkustannusindeksillä vuoden 1964 rahanarvoa vastaavaksi. Indeksinä on käytetty virallista elinkustannusindeksiä

Kuvio 3.7. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma, %.
Tuntiansiot Suomessa ennen muuttoa vuoden 1964
markkoissa

Kuvio 3.8. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %.
Tuntiansiot Suomessa ennen muuttoa

Todennäköisyys-
asteikko, %

100=1951, jolle on annettu uusi perusvuosi 1964. Kuten kuviosta 3.8 huomataan ovat tuntiansiot lähes normaalisti jakautuneet.

Taulukko 3.8. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa, v. 1964 markoissa

	Painotettu keskiarvo, mk	Fraktiilit, mk			N lkm	Painottamaton keskiarvo, mk
		25 %	50 %	75 %		
Miehet	3.62(3.50)	2.50	3.14	4.09	182	..
Naiset	2.10(2.04)	1.25	1.83	2.69	43	..
Yhteensä	3.32(3.22)	2.07	3.02	3.92	225	3.21

Rakenneanalysissa, jossa joitakin havaintoja on poistettu skaalan yläpäästä, on painotettuina keskiarvoina käytetty vähän pienempiä keskiarvoja. Ne ovat taulukossa sulkuihin merkittyinä. Taulukosta 3.8 käy ilmi, että mediaaniansiot ovat odotetusti pienemmät kuin keskiarvot. Miesten kohdalla tuntiansioiden keskiarvo on n. 15 % pienempi kuin mediaaniansio eron ollessa naisten kohdalla suurin piirtein sama. Tämän lisäksi voidaan todeta, että miesten tuntiansiot ovat keskimäärin n. 72 % korkeammat kuin naisten. Kuukausi-ansioissa esiintyvät erot olivat vielä jonkin verran suuremmat. Painottamaton keskiarvo on saatu jakamalla kuukausi-ansioden keskiarvo 599 mk keskimääräisellä työtuntimäärällä 44.6 tuntia/viikko, olettaen, että työkuukausi on keskimäärin neliviikkoinen.

3.3.2.3. Siirtolaistyövoiman keskituntiansio elinkeinoittain

Taulukossa 3.9 on tarkasteltu sekä miesten että naisten kohdalla keskituntiansion jakaumaa elinkeinoittain. Miehillä näyttää olevan huomattavasti koko otoksen tuntiansioiden keskiarvoa korkeammat tuntiansiot metsätaloudessa, talonrakennustoiminnassa sekä maa- ja vesirakennustoiminnassa (ks. taulukko 3.9). Tuntiansio teollisuudessa on hyvin lähellä kaikkia elinkeinohaaroja kuvaavaa keskiarvoa. Teollisuuden paino keskiarvossa on noin 40 %. Selvästi keskiarvon alapuolella ovat kaupan ja liikenteen tuntiansiot. Miesten palkat ovat noin 70 % naisten palkkoja korkeammat, teollisuudessa ne ovat noin 50 % korkeammat. Naisten keskituntiansiota alentamassa ovat mm. ne naiset, jotka ovat olleet töissä matalapalkkaisissa kotitaloustöissä.

Taulukko 3.9. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin elinkeinon mukaan, v. 1964 markoissa

Elinkeino	Miehet mk	Naiset mk	Yhteensä mk	N ¹⁾ lkm
Maatalous	- ²⁾	-	-	3
Metsätalous	3.93	-	3.93	27
Teollisuus	3.53	2.38	3.32	91
Talonrakennustoim.	3.71	-	3.72	28
Maa- ja vesirakennustoiminta	3.94	-	3.94	13
Kauppa	2.79	1.99	2.44	48
Liikenne	3.23	-	3.23	8
Kotitalous	-	0.82	0.98	6
Muut	-	-	-	1
Yhteensä	3.50	2.04	3.22	225

1) N tarkoittaa havaintojen lukumäärää.

2) Ei havaintoja tai havaintojen lukumäärä pieni ilmaistaan taulukossa viivalla.

3.3.2.4. Keskituntiansio toimialoittain teollisuudessa

Verrattuna koko teollisuuden tuntiansioon ovat keskimääräistä parempipalkkaisia lähinnä kulkuneuvoteollisuus (telakat), koneteollisuus ja paperiteollisuus. Alle keskiarvon jäävät elintarvike-, puu-, metallituote-, sekä sähköteknillinen teollisuus. Naistyöntekijöitä esiintyy teollisuudessa lähinnä tekstiiliteollisuudessa (vrt. taulukko 3.10).

Taulukko 3.10. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin toimialoittain, v. 1964 markoissa

Toimiala (ISIC)	Miehet mk	Naiset mk	Yh- teensä mk	N lkm
02 Elintarviketeollisuus	3.01	-	2.83	6
05 Tekstiiliteollisuus	-	1.93	2.12	7
07 Puuteollisuus	3.12	-	3.09	15
08 Rakennuspuusepän- teollisuus	-	-	-	3
09 Paperiteollisuus	4.14	-	4.14	8
12 Kumiteollisuus	-	-	-	-
15 Savi- ja lasiteoll.	3.88	-	3.88	5
16 Metallien perus- teollisuus	-	-	-	1
17 Metallituoteteoll.	2.71	-	2.78	7
18 Koneteollisuus	4.11	-	3.91	11
19 Sähkötekn. teoll.	3.23	-	3.30	6
20 Kulkuneuvoteoll.	4.24	-	4.28	11
Muu teollisuus (ISIC 01,03,04,06, 10,11,13,14,21,22)	3.23	-	2.89	11
Koko teollisuus	3.53	2.38	3.32	91

Seuraavassa verrataan Suomen teollisuudesta lähtöisin olevan siirtolaistyövoiman Suomessa ansaitsemaa tuntiansiota sekä STK:n jäsenyrityksissä maksettua keskituntiansiota keskenään. Naisten palkat on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, koska naistyövoiman toimialarakenteen on katsottu olevan vertailun suorittamiseksi epäedustava.

Taulukossa 3.11 on esitetty laskelmat miestyöntekijän reaali-ansion kehityksestä teollisuudessa v. 1960-71 sekä tälle periodille saadut keskiarvot. Taulukossa 3.12 on siirtolaistyövoiman vastaavaa reaali-ansiota vertailtu näin saatuihin keskiarvoihin.

Vaikka vertailua ei voida suorittaa tarpeeksi vakioidulla tasolla on kuitenkin ilmeistä, että teollisuudesta lähteneen siirtolaistyövoiman tuntiansio Suomessa on ollut jossain määrin matalampi kuin keskimäärin Suomen teollisuuden maksama tuntiansio. Metalliteollisuudessa suhde on kuitenkin ollut päinvastainen. Metalliteollisuudesta onkin Ruotsiin lähtenyt enimmäkseen ammattitaitoista työvoimaa. Sen sijaan puu- ja paperiteollisuudessa on siirtolaistyövoimalla ollut heikompi tuntiansio kuin vastaava yleinen tuntiansio Suomessa.

Suoritetussa vertailussa on kuitenkin syytä pitää mielessä, että STK:n jäsenyrityksissä, jotka edustavat keskimääräistä suurempia teollisuusyrityksiä, palkkataso on usein korkeampi kuin keskimäärin teollisuudessa.

Taulukko 3.11. Teollisuustyöntekijöiden keskituntiansiot
STK:n jäsenyrityksissä v. 1960-71,
miestyöntekijät, mk¹⁾

vuosi	Kaikki STK:n jäsenyritykset		Metalliteollisuus		Puu- ja paperiteollisuus	
	nimellinen ansio	v. 1964 ²⁾ markkoissa	nimellinen ansio	v. 1964 ²⁾ markkoissa	nimellinen ansio	v. 1964 ²⁾ markkoissa
1960	2.44	3.00	2.52	3.10	2.44	3.00
1961	2.62	3.16	2.70	3.26	2.61	3.15
1962	2.77	3.20	2.85	3.29	2.75	3.19
1963	2.94	3.25	2.99	3.30	2.94	3.25
1964	3.31	3.31	3.35	3.35	3.32	3.32
1965	3.60	3.44	3.64	3.48	3.59	3.43
1966	3.89	3.58	3.91	3.59	3.89	3.58
1967	4.20	3.66	4.24	3.70	4.18	3.64
1968	4.69	3.76	4.73	3.79	4.63	3.71
1969	5.10	4.00	5.18	4.06	5.01	3.93
1970	5.64	4.30	5.79	4.41	5.48	4.18
1971	6.42	4.61	6.52	4.68	6.52	4.68
1960-71 keskiarvo ³⁾	..	3.61	..	3.67	..	3.59
keskiarvo ⁴⁾	..	3.85

1) Tilastokeskus: Palkkatilasto 1972, PA 1972:45, palkkaa ilman arkipyhäkorvausta.

2) Elinkustannusindeksillä deflatoitu palkka.

3) Vuosiin nähden painottamaton keskiarvo.

4) Siirtolaistyövoiman muuttofrekvenssillä painotettu.

Taulukko 3.12. Tuntiansio koko teollisuudessa, metalliteollisuudessa sekä puu- ja paperiteollisuudessa, v. 1964 markkoissa

	Tuntiansioiden keskiarvot v.1960-71		
	Teollisuus	Metalliteollisuus	Puu- ja paperiteollisuus
Suomen miesteollisuustyöntekijä	3.61	3.67	3.59
Siirtolaistyövoima keskimäärin	3.53	3.82	3.47

Vertailun pohjalla ei ole syytä tehdä pitkällemeneviä johtopäätöksiä, erityisesti koska markkamääräiset erot ovat näinkin pienet. Havaittuja tasoeroja palkoissa ei myöskään pystytä täysin selittämään tuntematta populaatioiden rakenneeroja. Rakenneeroja näissä populaatioissa saattaa esiintyä esimerkiksi ikäjakauman, ammattitaidon ja alueellisen jakautuman kohdalla.

3.3.2.5. Palkkataso ammattikoulutuksen ja ammattiaseman mukaan

Kuten jo aiemmin mainittiin on ammattitaito ja siihen läheisesti liittyvä muodollinen ammattikoulutus hyvin tärkeä palkkaeroja selittävä tekijä. Siirtolaistyövoiman ammattikoulutustasoa on tarkemmin selvitetty aikaisemmassa

siirtolaisuutta koskevassa raportissa¹⁾. Paitsi ammattikoulutustaso muodostaa myös henkilöiden ammattiasema palkkarakenteen erään selityskriteerin. Taulukoissa 3.13 ja 3.14 on esitetty siirtolaistyövoiman keskituntiansiot muodollisen ammattikoulutuksen ja ammattiaseman mukaan.

Ammattikoulun käyneet sekä ammattikoulun ja -kurssin käyneet miehet näyttävät saaneen huomattavasti korkeampaa palkkaa kuin muut. Ammattikurssia käyneillä sen sijaan oli alhaisempi palkkataso kuin ammattikoulutusta vailla olevilla. Muodollinen ammattikoulutus ei kuitenkaan edellytä sitä, että esimerkiksi ammattikoulutusta saanut henkilö myös välttämättä on ollut ammattikoulutusta vastaavassa työssä. On myös huomattava, että hyvin suuri osa ammattikoulutusta vailla olevien joukosta oli hankkinut työkokemusta työpaikalla.

Naistyöntekijöiden kohdalla ammattikurssia käyneillä oli muita huomattavasti korkeampi palkkataso.

Ammattiasemalla pyrittiin arvioimaan työn vaativuustaso ja tämä osoittautui hyväksi palkkaeroja selittäväksi tekijäksi. Miesten kohdalla ammattityöntekijä ansaitsi keskimäärin 10 % enemmän palkkaa kuin puoliammattitaitoinen, joka vuorostaan sai n. 16 % enemmän palkkaa kuin aputyöntekijä. Puoliammattitaitoisen naistyöntekijän ja aputyöntekijän palkkaerot olivat vielä suuremmat kuin vastaavat erot miesten kohdalla.

1) Edgren-Wiman: mt. s. 42.

Taulukko 3.13. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskitunti-ansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin (ennen muuttoa hankitun) ammattikoulutuksen mukaan, v. 1964 markkoissa

Ammattikoulutus	Miehet mk	Naiset mk	Yh- teensä mk	N lkm
Ei ammattikoulutusta	3.54	1.73	3.18	155
Ammattikoulua käynyt	3.68	1.34	3.51	27
Ammattikurssia käynyt	3.10	3.30	3.15	36
Sekä ammattikoulua että -kurssia käynyt	3.74	-	3.50	7
Yhteensä	3.50	2.04	3.22	255

Taulukko 3.14. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskitunti-ansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin ammattiaseman mukaan, v. 1964 markkoissa

Ammattiasema	Miehet mk	Naiset mk	Yh- teensä mk	N lkm
Yrittäjät ja akateemiset	-	-	-	3
Ylemmät toimihenkilöt	-	-	-	1
Ammattityöntekijät	4.19	-	4.27	22
Puoliammattitaitoiset	3.79	2.49	3.64	53
Aputyövoima (ammattitaidottomat)	3.25	1.84	2.92	144
Ei tietoa	2.96	0.53	1.75	2
Yhteensä	3.50	2.04	3.22	255

3.3.2.6. Palkkataso ja lähtöalue

Lähtöalueittain tarkasteltuna siirtolaistyövoiman palkkataso vaihtelee melkoisesti. Etelä-Suomesta lähteneillä miehillä oli n. 11 % korkeampi palkkataso kuin keskimäärin kaikilla miespuolisilla siirtolaisilla. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta lähteneiden palkkataso oli taas keskiarvoa alhaisempi.

Taulukossa 3.15 on tarkasteltu siirtolaistyövoiman palkkatasoa lähtöalueen mukaan. Mikäli vertailukohteeksi otetaan esimerkiksi teollisuuden palkkataso Suomessa¹⁾ ja oletetaan, että siirtolaisten keskimääräinen palkkataso olisi sama kuin keskimäärin Suomen teollisuudessa, voidaan todeta, että Etelä-Suomesta lähteneet olivat suhteellisesti korkeapalkkaista ja Pohjois-Suomesta matalapalkkaista työvoimaa. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta lähteneitten siirtolaisten palkkataso vastaisi melkoisella tarkkuudella sitä suhteellista palkkatasoa, joka teollisuustyöntekijöillä oli tällä alueella (vrt. taulukko 3.16).

1) Vuoden 1968 teollisuustilasto.

Taulukko 3.15. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskitunti-ansio viimeisellä työpaikalla Suomessa ennen muuttoa Ruotsiin lähtöalueen mukaan, v. 1964 markoissa

Lähtöalue ¹⁾	Miehet mk	Naiset mk	Yh- teensä mk	N lkm
Etelä-Suomi	3.89	2.37	3.39	79
Itä-Suomi	3.38	1.68	3.19	35
Etelä- ja Keski-Pohjanmaa	2.91	1.68	2.79	49
Pohjois-Suomi	3.48	1.37	2.32	60
Ei tietoa	-	-	-	2
Yhteensä	3.50	2.04	3.22	255

1) Lähtöalueet ovat tilastoalueista muodostettuja suur-
alueita:

Etelä-Suomi	tilastoalueet	11-17
Itä-Suomi	"	21-24
Etelä- ja Keski- Pohjanmaa	"	31-32
Pohjois-Suomi	"	41-43

Taulukko 3.16. Teollisuustyöntekijän ja siirtolaistyövoiman suhteellinen palkkataso Suomessa alueittain, indeksi

	Teollisuus- työntekijä Suomessa v. 1968	Siirtolaistyövoima v. 1960-71		
		Miehet	Naiset	Yh- teensä
Etelä-Suomi	101	111	116	105
Itä-Suomi	93	97	82	99
Etelä- ja Keski- Pohjanmaa	89	83	82	87
Pohjois-Suomi	108	99	67	100
Yhteensä mk/tunti	100	100	100	100
mk/tunti	4.40			

- 3.4. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työtulot
Ruotsissa tulovaiheessa
- 3.4.1. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot
ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa

Seuraavassa tarkastellaan siirtolaistyövoiman toimeentulo-
mahdollisuuksia Ruotsissa välittömästi muuton jälkeen. Toi-
meentulomahdollisuuksia kuvataan ensimmäisellä työpaikalla
Ruotsissa ansaituilla kuukausiansioilla¹⁾. Aluksi tarkas-
tellaan tulojakaumaan liittyviä ominaisuuksia, jonka jäl-
keen tutkitaan miten tulot jakaantuvat elinkeinoittain sekä
teollisuuden sisällä toimialoittain. Samassa tullaan yksi-
tyiskohtaisemmin selvittämään, miten työvoiman ammattikou-
lutusaste sekä työpaikan alueellinen sijainti vaikuttaa
tulojakaumaan. Kuukausiansiot on ilmoitettu v. 1964 kruunuissa.

3.4.1.1. Kuukausiansioiden jakauma

Miestyöntekijöiden kuukausiansioiden keskiarvoksi ensimmäi-
sellä työpaikalla saatiin 1 595 kruunua ja naistyöntekijöi-
den ansioiden keskiarvoksi 1 020 kruunua. Miesten kuukausi-
ansiot olivat siten keskimäärin n. 56 % korkeammat kuin nais-
ten ansiot. Miesten ja naisten tuntiansioissa ero oli kuiten-
kin pienempi eli n. 41 %, johtuen siitä, että koko työaika
yleensä oli paljon pitempi miesten kuin naisten kohdalla

1) Liittyvät ensimmäisen työsuhteen ensimmäiseen täyteen
kuukauteen.

erityisesti ylitöiden takia. Sekä miesten että naisten kuukausiansioiden mediaanit eivät merkittävästi poikenneet keskiarvoista (vrt. taulukko 3.17), mikä osoittaa tulojakauman vinouden ja siis tuloerojen pienentyneen.

Taulukko 3.17. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa v. 1964 kruunuissa

	Fraktiilit, kr			Keskiarvo kr	N lkm
	25 %	50 %	75 %		
Miehet	1 274	1 575	1 838	1 595	615
Naiset	670	1 060	1 343	1 020	191
Yhteensä				1 461	806

Kuviossa 3.9-11 on kuukausiansioiden jakaumat esitetty graafisesti. Kuvioon 3.9 on piirretty erikseen miesten ja naisten frekvenssijakaumat ja kuvioon 3.10 summajakaumat. Kuten kuvioista 3.11 käy ilmi ovat miesten kuukausiansiot jakautuneet tasaisemmin kuin naisten ansiot. Kun miesten 25 %:n fraktiiliansio oli 19 % pienempi, oli naisten vastaava fraktiili 37 % pienempi kuin mediaaniansio. 75 %:n fraktiili-ansiot olivat miesten kohdalla 17 % ja naisten kohdalla 27 % suuremmat kuin vastaavat mediaaniansiot.

Olettaen että kuukausiansiot ovat normaalisti jakautuneet, on keskihajonta miesten kuukausiansioille 520 kr ja naisten kuukausiansioille 475 kr. Populaatioiden keskiarvoille μ lasketut 95 % konfidenssivälit ovat:

miesten kuukausiansioiden keskiarvolle 1554 - 1636 kr
ja naisten kuukausiansioiden keskiarvolle 953 - 1087 kr.

Miesten tulojen variaatiokerroin oli 1. työpaikalla Ruot-
sissa 32.6 % kun Suomesta lähdettäessä se oli 49.6 %. Samat
luvut naisilla olivat 46.6 ja 62.2. Tämä osoittaa tuloero-
jen supistuneen muuton jälkeen.

3.4.1.2. Kuukausiansioiden jakauma elinkeinon mukaan

Miesten tulotaso oli kaikkia elinkeinoja kuvaavaa keskiar-
voa korkeampi lähinnä metsätaloudessa, talonrakennus-, maa-
ja vesirakennustoiminnassa sekä liikenteessä. Palveluamma-
teissa sen sijaan taso oli huomattavasti alhaisempi. Teolli-
suudessa, jossa työskenteli n. 86 % miestyövoimasta, oli
kuukausiansio keskimäärin 1 542 kr.

Naistyöntekijöiden kuukausiansioiden taso oli lähes sama
teollisuudessa kuin palvelusektorissa. Naisten ansioiden
keskiarvoa alensivat todennäköisesti lähinnä kotitalous-
töissä maksetut palkat. Palkkojen alhaisuus tässä sektoris-
sa riippuu mm. siitä, että ansioihin ei ole sisällytetty
asunto- ja ruokaetujen rahallisia vastineita. Kun miesten
ja naisten kuukausiansioiden tasoissa koko työvoimassa oli
eroa 56 %, olivat tasoerot teollisuuden palkoissa 35 % ja
kaupallisen alan palkoissa n. 19 % (vrt. taulukko 3.18).

3.4.1.3. Kuukausiansioiden jakauma toimialoittain teollisuudessa

Miesten kuukausiansioiden keskiarvo oli teollisuudessa 1 542 kr. Koko teollisuuden keskitasoa korkeammat olivat paperiteollisuuden, savi- ja lasiteollisuuden, metallien perusteollisuuden, metallituoteteollisuuden sekä sähköteknillisen että kulkuneuvoteollisuuden keskiansiot. Teollisuuden keskiarvoa pienemmät olivat elintarvike- ja tekstiiliteollisuuden, puuteollisuuden ja koneteollisuuden keskimääräiset ansiot (vrt. taulukko 3.19).

Naisten kuukausiansioiden keskiarvo oli teollisuudessa 1 140 kr. Keskiarvon alapuolelle jäivät tekstiiliteollisuuden ja kumiteollisuuden keskiansiot. Kulkuneuvoteollisuus puolestaan edusti koko naisten keskiansiota korkeampaa tasoa.

3.4.1.4. Kuukausiansiot muodollisen ammattikoulutuksen mukaan

Kun tarkastellaan kuukausiansioita muodollisen ammattikoulutuksen mukaan voidaan havaita, että varsin yleisesti ainakin miestyöntekijöiden kohdalla koulutusasteen mukaiset erot ansioissa ovat melko pienet verrattuna esimerkiksi elinkeinoittaisiin ansiotasoihin. Koska valtaosa aineistosta kuitenkin keskittyy teollisuuteen, jossa ansioiden tasoerot ovat pienemmät, on myös ymmärrettävää, että ammattikoulutusasteen mukaiset erot ovat melko pienet.

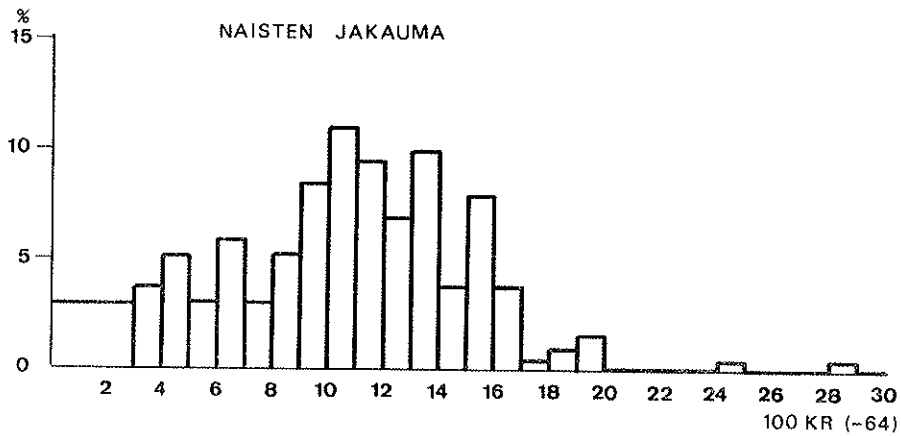
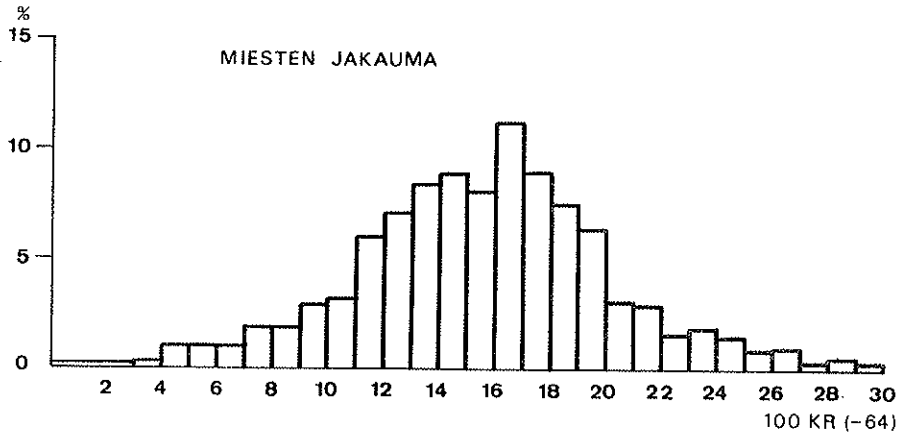
Ammattikouluttamattomien sekä ammattikurssin käyneiden miesten ansiot olivat samalla tasolla. Ammattikoulua käyneillä miehillä sen sijaan oli keskimäärin n. 6 % paremmat ansiot ja ammattikoulun sekä -kurssin käyneillä miehillä n. 16 % paremmat ansiot kuin ammattikoulutusta vailla olevilla miehillä.

Ammattikurssia käyneillä oli n. 34 % ja ammattikoulua käyneillä naisilla n. 19 % paremmat ansiot kuin ammattikoulutusta vailla olevilla naisilla (vrt. taulukko 3.20).

3.4.1.5. Kuukausiansiot tuloalueen mukaan

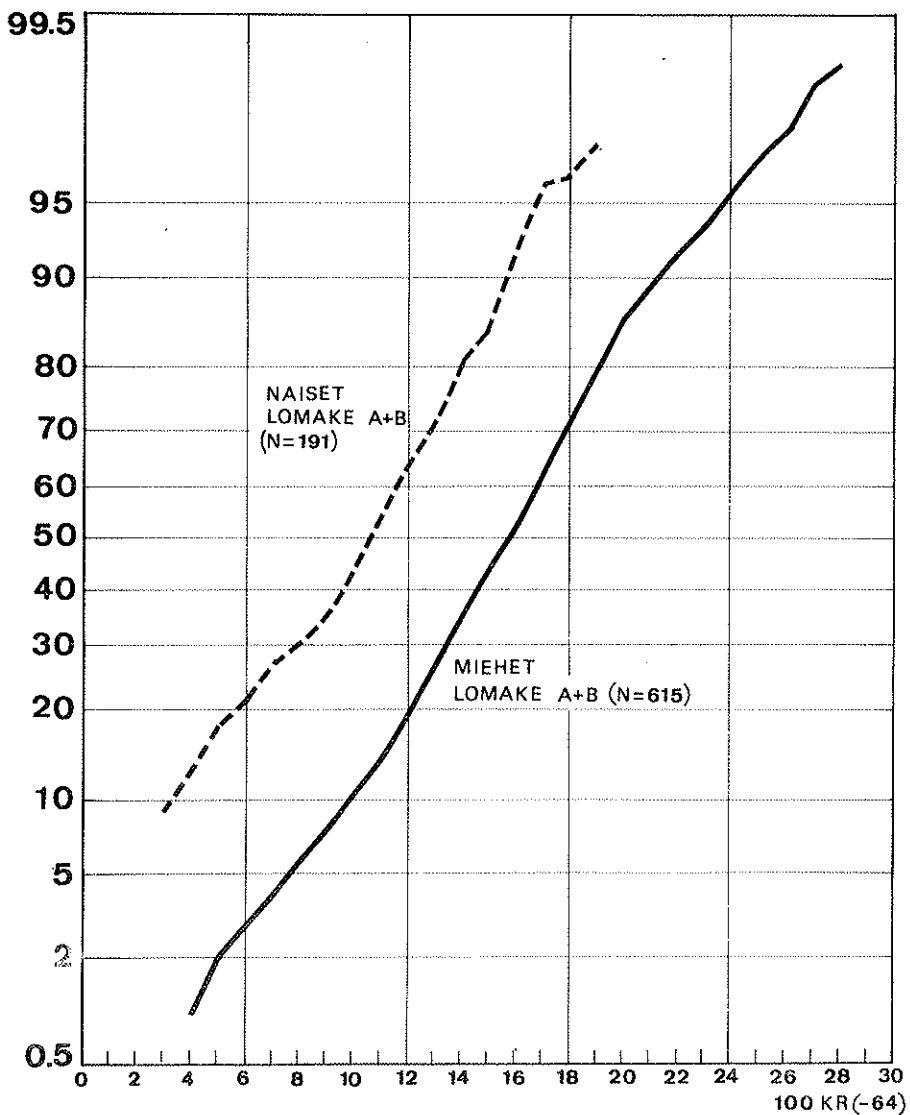
Taulukossa 3.21 on kuukausiansioita tarkasteltu tuloalueen mukaan. Alueuuttujana on käytetty Ruotsin valtakunnanalueita. Miestyöntekijöiden keskiarvoa 1 595 kruunua korkeampia tuloja ansaittiin Tukholman alueella, Etelä-Ruotsissa sekä valtakunnanalueilla norra Mellansverige, mellersta Norrland sekä övre Norrland. Naiset ansaitsivat keskimääräistä enemmän Tukholman alueella sekä Länsi-Ruotsissa.

Kuvio 3.9. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, %

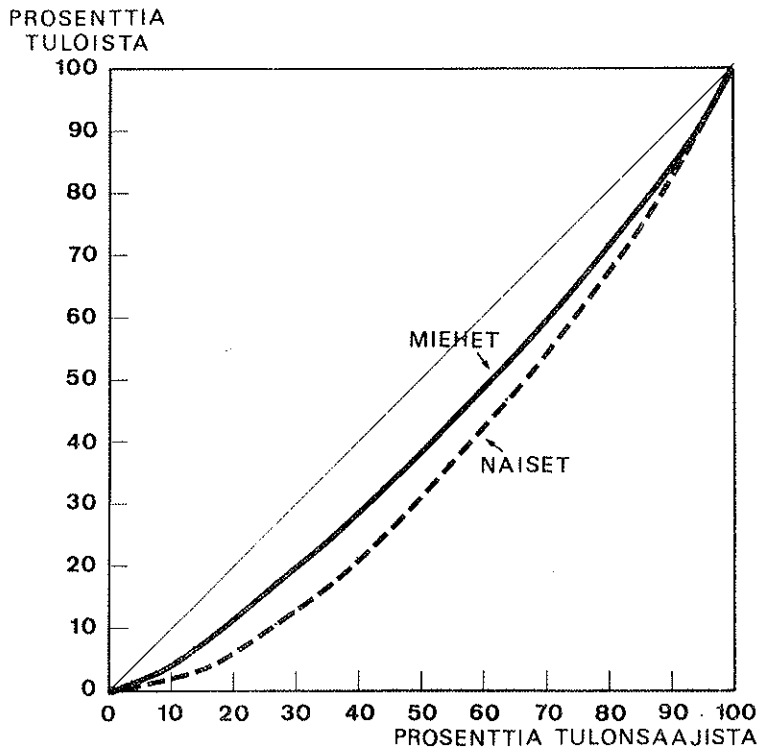

Kuvio 3.10. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden kumulatiivinen frekvenssijakauma, %.
Kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa

Todennäköisyys-
asteikko, %

Kuvio 3.11. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä

Taulukko 3.18. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa elinkeinon mukaan 1964 kruunuissa

Elinkeino	Miehet kr/kk	N lkm	Naiset kr/kk	N lkm	Yhteensä kr/kk	N lkm
Maatalous	-	1	-	2	-	3
Metsätalous	2 031	27	-	0	2 031	27
Teollisuus	1 542	537	1 140	85	1 487	622
Talonrakennus- toiminta	2 085	28	-	0	2 085	28
Maa- ja vesiraken- nustoiminta	2 014	5	-	0	2 014	5
Kauppa	1 315	18	1 108	72	1 150	90
Liikenne	2 212	4	-	3	1 752	7
Kotitalous	-	0	361	26	361	26
Muu	-	2	-	3	1 999	5
Yhteensä	1 595	624	1 020	191	1 461	815

Taulukko 3.19. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsin teollisuudessa toimialoittain, 1964 kruunuissa

Toimiala (ISIC)	Miehet kr/kk	N lkm	Naiset kr/kk	N lkm	Yh- teensä kr/kk	N lkm
02 Elintarvike- teollisuus	1 485	13	1 203	13	1 344	26
05 Tekstiili- teollisuus	1 113	39	854	21	1 022	60
07 Puuteollisuus	1 333	23	-	0	1 333	23
08 Rakennuspuu- sepänteoll.	-	4	-	0	-	4
09 Paperi- teollisuus	1 666	35	-	3	1 622	38
12 Kumiteollisuus	1 524	28	994	6	1 431	34
15 Savi- ja lasi- teollisuus	1 754	23	-	0	1 754	23
16 Metallien pe- rusteollisuus	1 612	83	-	3	1 589	86
17 Metallituote- teollisuus	1 592	88	-	2	1 587	90
18 Koneteollisuus	1 405	25	-	1	1 422	26
19 Sähkötekn. teollisuus	1 578	32	1 187	17	1 442	49
20 Kulkuneuvo- teollisuus	1 602	121	1 473	8	1 594	129
Muu teollisuus (ISIC 1,3,4,6,10, 11,13,14,21,22)	1 466	23	1 337	11	1 424	34
Koko teollisuus	1 542	537	1 140	85	1 487	622

Taulukko 3.20. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa muodollisen ammattikoulutuksen mukaan, 1964 kruunuissa

Muodollinen ammattikoulutus	Miehet kr/kk	N lkm	Naiset kr/kk	N lkm	Yhteensä kr/kk	N lkm
Ei ammattikoulutusta	1 578	446	962	144	1 428	590
Ammattikoulua käyneet	1 670	84	1 146	25	1 550	109
Ammattikurssia käyneet	1 574	80	1 287	18	1 521	98
Ammattikoulua ja -kurssia käyneet	1 828	14	-	4	1 673	18
Yhteensä	1 595	624	1 020	191	1 461	815

Taulukko 3.21. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa tuloalueen mukaan, 1964 kruunuissa

Tuloalue Ruotsissa (valtakunnanalueet ¹⁾)	Miehet kr/kk	N lkm	Naiset kr/kk	N lkm	Yhteensä kr/kk	N lkm
Stockholm	1 741	113	1 116	95	1 455	208
Östra Mellansverige	1 529	181	941	23	1 463	204
Småland med Öarna	1 535	29	1 010	8	1 421	37
Sydsverige	1 682	47	942	13	1 522	60
Västsverige	1 464	151	1 035	31	1 391	182
norra Mellansverige	1 654	50	717	6	1 554	56
mellersta Norrland	1 671	13	-	1	1 597	14
övre Norrland	1 809	22	774	3	1 684	25
Yhteensä	1 595	624	1 020	191	1 461	815

1) Valtakunnanaluejaosta ks. luku 7, liite 1.

3.4.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansio Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla

Tässä esitettävän tarkastelun kohteena on v. 1960-72 Ruotsin työmarkkinoille siirtynyt suomalainen työvoima, joka tiedusteluhetkellä (1972 II neljännes) yhä vielä kuului Ruotsin työvoimaan. Tiedot eivät siten kata kaikkia mainittuina vuosina Ruotsiin muuttaneeseen työvoimaan kuuluvia henkilöitä, koska osa tästä työvoimasta on siirtynyt takaisin Suomeen ja osa on naturalisoitunut Ruotsissa. Lisäksi osa Ruotsissa olevista Suomen kansalaisista on siirtynyt työvoiman ulkopuolella olevaan väestöryhmään. Palkkatiedot kuvaavat palkkatasoa ensimmäisen työsuhteen ensimmäisenä täytenä kuukautena Ruotsissa. Palkkaan on luettu myös kaikki työstä saadut rahalliset lisät ja korvaukset. Palkkaan ei kuitenkaan sisälly loma-ajan palkkaa eikä muita etuja. Aika-analyysissa on tuntiansiot ilmaistu mainitun työsuhteen alkamisvuoden mukaan.

3.4.2.1. Siirtolaistyövoiman nimelliset ja reaaliset tuntiansiot

Tässä kappaleessa tarkastellaan siirtolaistyövoiman sekä nimellisiä että reaalisia keskituntiansioita ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa. Keskituntiansioiden deflatoimiseen on käytetty kuluttajien hintaindeksiä 1949=100, jolle on annettu uusi perusvuosi 1964.

Taulukko 3.22. Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla työsuhteen alkamisvuoden mukaan

Vuosi	Nimellinen keskituntiansio, Rkr	Kulutushyödykkeiden hintaindeksi ¹⁾	Reaaliset keskituntiansiot v. 1964 kruunuissa
1960	6.92	87.8	7.88
1961	6.38	90.1	7.08
1962	4.88	93.9	5.20
1963	8.88	96.7	9.18
1964	9.24	100.0	9.25
1965	8.05	105.0	7.67
1966	9.77	111.6	8.75
1967	8.68	116.6	7.44
1968	10.04	118.8	8.45
1969	10.03	122.1	8.21
1970	11.35	130.4	8.70
1971	11.89	140.3	8.47

1) Indextal för konsumentpriser, konsumentprisindex, medelpriser 1949=100. Allmän Månadsstatistik, SCB.

Reaalituntiansion keskiarvoissa esiintyy vuosittain melkoisia eroja. Tämä johtuu monista seikoista, kuten yleisen reaaliainsiotason kehityksestä, siirtolaistyövoiman elinkeinoittaisen ja toimialoittaisen rakenteen vaihteluista eri vuosina sekä miesten ja naisten suhteellisen osuuden muuttumisesta. Myös ammattitaito selittää osan vaihteluista (ks. rakenneanalyysi).

3.4.2.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma

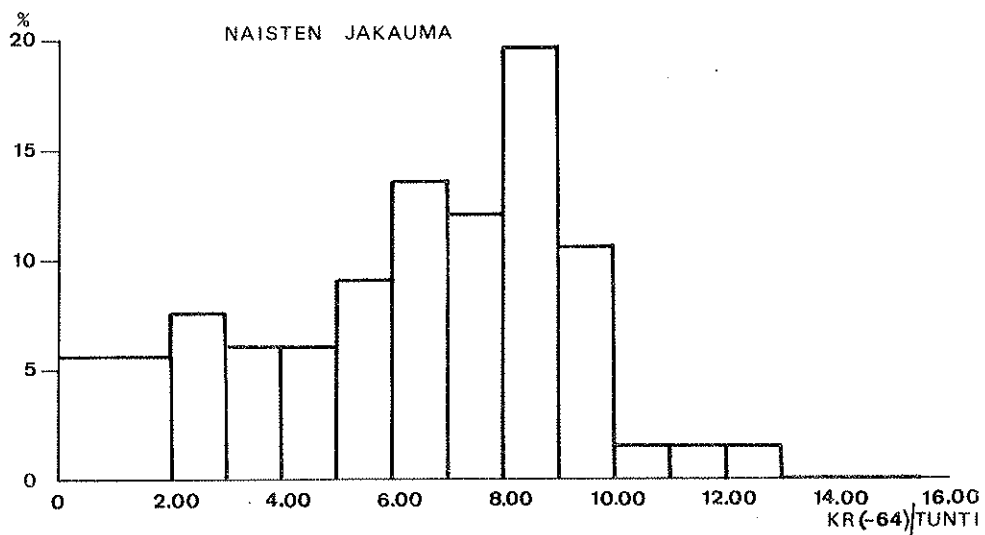
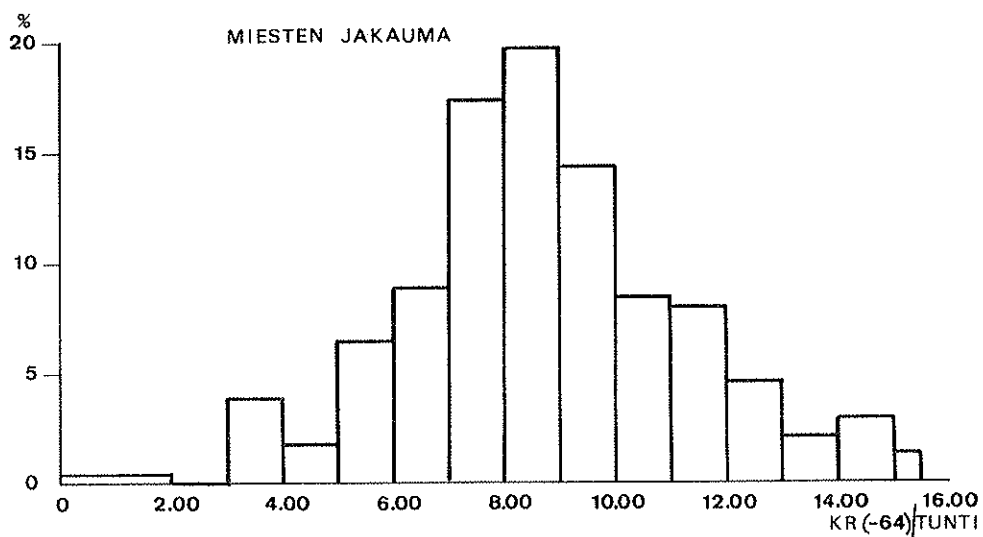
Siirtolaistyövoiman tuntiansion jakauma on esitetty kuviossa erikseen miehille ja naisille. Koska on kysymys eri vuosina ansaituista palkoista on aineistossa jokaisen henkilön nimellinen tuntiansio deflatoitu vuoden 1964 rah-arvoa vastaaviksi. Kuten havaitaan ovat tuntiansiot lähes normaalisti jakautuneet. Tämä osoittaa, että tarkasteltava populaatio on huomattavan homogeeninen; epähomogeenisien ryhmien tapauksessa tuntipalkkojen (tai yleisemmin tulojen) jakauma on tavallisesti huomattavan vino, jolloin käytetään esimerkiksi log-normaalista jakaumaa. Naisten kohdalla jakauma on epäsäännöllisempi johtuen kotitalouksissa maksettujen palkkojen alhaisuudesta. Jakaumiin liittyviä tunnuslukuja on esitetty taulukossa 3.23.

Taulukko 3.23. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, v. 1964 kruunuissa

	Painotettu keskiarvo kr	Fraktiilit, kr			Painottamaton keskiarvo, kr
		25%	50%	75%	
Miehet	8.93	7.37	8.63	10.50	..
Naiset	6.32	4.39	6.46	8.53	..
Kaikki	8.37	6.71	8.33	9.75	8.21

Painottamaton keskiarvo on laskettu siten, että keskimääräinen kuukausiansio 1461,- Kr (N=815) on jaettu keskimääräisellä työtuntimäärillä 44.5 tuntia/viikko (N=367) olettaen työkuukaudet neljäviikkoisiksi.

Kuvio 3.12. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, %

3.4.2.3. Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot elinkeinoittain

Miesten palkkataso on selvästi keskiarvoa parempi metsätaloudessa, talonrakennustoiminnassa sekä maa- ja vesirakennustoiminnassa (taulukko 3.24). Teollisuuden keskituntiansio jää sen korkean osuuden vuoksi varsin vähän koko aineiston keskiarvoa pienemmäksi. Miesten palkat ovat n. 40 % naisten palkkoja korkeammat. Tämä johtuu osaksi siitä, että naistyövoima keskittyy pääasiassa teollisuuteen ja palveluammatteihin.

Taulukko 3.24. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansiot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa elinkeinoittain, v. 1964 kruunuissa

Elinkeino	Miehet kr/kk	Naiset kr/kk	Yhteensä kr/kk	N lkm
Maatalous	-	-	-	-
Metsätalous	12.24	-	12.24	10
Teollisuus	8.70	6.76	8.42	243
Talonrakennus- toiminta	10.51	-	10.51	15
Maa- ja vesira- kennustoiminta	10.34	-	10.34	3
Kauppa	6.62	7.22	7.10	25
Liikenne	-	-	-	2
Kotitalous	-	2.20	2.20	9
Muu	-	-	-	1
Yhteensä	8.93	6.32	8.37	308

3.4.2.4. Siirtolaistyövoiman keskituntiansio toimialoittain

Palkkataso toimialoittain Ruotsin teollisuudessa käy ilmi taulukosta 3.25. Miesten palkat ovat teollisuudessa lähes 30 % suuremmat kuin naisten palkat. Varsin korkeapalkkaisia aloja ovat mm. paperiteollisuus, metallituoteteollisuus sekä sähköteknillinen teollisuus. Muita koko teollisuuden keskiarvoa korkeampia aloja ovat edellisten lisäksi kumi-teollisuus, savi- ja lasiteollisuus sekä metallien perusteollisuus. Matalapalkkaisia aloja ovat sen sijaan elintarvike- ja tekstiiliteollisuus. Naisten palkkataso on erityisen matala tekstiiliteollisuudessa.

3.4.2.5. Siirtolaistyövoiman keskituntiansio ammattikoulutuksen ja ammattiaseman mukaan

Siirtolaistyövoiman palkkatasosta voidaan todeta, että ammattikoulua käyneillä miehillä on keskimäärin 11 % korkeampi palkkataso kuin muodollista ammattikoulutusta vailla olevilla. On ehkä huomionarvoista, että tämä ero on selvästi pienempi kuin miesten ja naisten välinen ansiotasojen ero. Ammattikurssia käyneillä on lähes sama palkkataso kuin muodollista koulutusta vailla olevilla. Tämä johtuu siitä, että "muodollista ammattikoulutusta vailla olevien" joukossa on paljon Suomessa työpaikalla ammattipätevyytensä hankkineita henkilöitä, joilla on verrattain hyvä alkupalkka Ruotsissa.

Taulukko 3.25. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio Ruotsin teollisuudessa ensimmäisellä työpaikalla, v. 1964 kruunuissa

Toimiala (ISIC)	Miehet kr	Naiset kr	Yhteensä kr	N lkm
02 Elintarviketeollisuus	6.16	7.38	6.94	11
05 Tekstiiliteollisuus	6.25	4.55	5.66	23
07 Puuteollisuus	8.06	-	8.06	7
08 Rakennuspuusepänteollisuus	-	-	-	1
09 Paperiteollisuus	9.21	-	9.21	14
12 Kumiteollisuus	8.79	-	8.39	13
15 Savi- ja lasiteollisuus	8.76	-	8.76	5
16 Metallien perusteollisuus	8.98	-	8.78	39
17 Metallituote-teollisuus	9.56	-	9.56	31
18 Koneteollisuus	8.12	-	8.12	14
19 Sähköteknillinen teollisuus	9.62	6.92	8.63	19
20 Kulkuneuvo-teollisuus	8.63	-	8.69	50
Muu teollisuus (ISIC 01, 03,04,06,10,11,13,14, 21,22)	9.04	8.08	8.68	16
Koko teollisuus	8.70	6.76	8.42	243

Naisten kohdalla erot ovat selvempiä, esimerkiksi ammattikoulua käyneillä naisilla on noin 18 % ja ammattikurssia käyneillä noin 45 % parempi palkka kuin muodollista ammatikoulutusta vailla olevilla naistyöntekijöillä.

Taulukko 3.26. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa ennen muuttoa hankitun ammattikoulutuksen ja ammattiaseman mukaan, v. 1964 kruunuissa

	Miehet kr	Naiset kr	Yh- teensä kr	N lkm
<u>Ammattikoulutus</u>				
Ei ammattikoulutusta	8.80	5.84	8.15	223
Ammattikoulua käyneet	9.75	6.87	9.16	44
Ammattikurssia käyneet	8.46	8.63	8.50	36
Ammattikoulua- ja kurssia käyneet	10.24	-	10.24	5
Yhteensä	8.93	6.32	8.37	308
<u>Ammattiasema</u>				
Yrittäjät ja akateemiset	-	-	-	2
Ylemmät toimihenkilöt	-	-	-	-
Ammattityöntekijät	12.39	-	12.03	13
Puoliammattitaitoiset	9.58	6.93	9.24	46
Aputyövoima (ammattitaidoton)	8.60	6.08	8.01	245
Yhteensä	8.93	6.32	8.37	306

3.4.2.6. Tuntiansiot ensimmäisellä työpaikalla tuloalueen mukaan

Siirtolaistyövoimaan kuuluvien miesten ja naisten tuntiansiot olivat koko tutkitun aineiston keskiarvoa korkeammat Tukholman alueella, Etelä-Ruotsissa, pohjoisessa Keski-Ruotsissa sekä övre Norrlandissa. Keskimäärin huonommin palkattu työvoima löytyi itäisestä Keski-Ruotsista sekä Länsi-Ruotsista (ks. taulukko 3.27).

Taulukko 3.27. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskitunti-ansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa valtakunnanalueen mukaan, v. 1964 kruunuissa

Valtakunnanalue	Miehet kr	Naiset kr	Yhteensä kr	N lkm
Stockholm	9.36	6.77	8.15	75
Östra Mellansverige	8.83	5.48	8.54	83
Småland med Öarna	8.95	6.55	8.20	16
Sydsverige	9.75	6.55	9.25	24
Västsverige	8.26	6.00	8.02	75
norra Mellansverige	9.47	-	8.92	17
mellersta Norrland	-	-	-	3
övre Norrland	11.15	-	11.33	7
ei tietoa	7.69	3.17	5.43	8
Yhteensä	8.93	6.32	8.37	308

3.4.2.7. Kielitaidon merkityksestä

Siirtolaistyövoiman ruotsinkielen taito oli Ruotsiin saapumisvaiheessa kyselytjen henkilöiden oman käsityksen mukaan varsin heikko. Niitä henkilöitä, joiden äidinkieli oli suomi ja jotka katsoivat hallitsevansa ruotsinkieltä oli tutkitussa aineistossa ainoastaan n. 1 %. Henkilöitä, jotka käsityksensä mukaan sujuvasti taisivat ruotsia oli n. 3 % ja jonkin verran ruotsinkieltä taitavia oli n. 17 %. Valtaosa henkilöistä eli n. 80 % ei tulovaiheessa osannut lainkaan puhua ruotsia.

Vaikka siirtolaistyövoiman ruotsinkielen taito oli tulovaiheessa heikko se on kuitenkin ajan mittaan mm. kielikurssien avulla huomattavasti parantunut. Kyselyajankohdanna v. 1972 n. 13 % hallitsi ruotsinkielen. Tähän ryhmään tosin kuuluivat nyt myös ne henkilöt, joiden äidinkieli oli ruotsi. Noin 21 % puhui sujuvasti ja n. 58 % jonkin verran ruotsia; ainoastaan 8 % ei ollenkaan osannut ruotsia.

Taulukon 3.28 mukaan näyttää ruotsinkielen taito korreloivan sekä miesten, että naisten tuntiansioiden kanssa Ruotsiin-siirtymisvaiheessa. Sen sijaan kyselyajankohtana vallitsevan kielitaidon ja tuntiansioiden välillä ei esiinny selvää riippuvuutta (ks. taulukko 3.40 kohdassa 3.5.2), mikä on eräs osoitus siirtolaisväestön sopeutumisesta.

Taulukko 3.28. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa ruotsinkielen taidon mukaan, v. 1964 kruunuissa

Kielitaito	Miehet kr	Naiset kr	Yhteensä kr	N lkm
Ei taida ruotsia lainkaan	8.77	6.16	8.33	246
Taitaa jonkin verran	9.95	6.21	8.58	52
Taitaa sujuvasti	-	7.76	8.11	8
Hallitsee ruotsin kielen	-	-	-	2
Yhteensä	8.93	6.32	8.37	308

3.5. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työtulot
Ruotsissa v. 1972

Jotta voitaisiin verrata Ruotsissa työskentelevän suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkatasoa Ruotsin työvoiman ansaitsemiin palkkoihin kysyttiin otokseen kuuluvilta henkilöiltä myös kuukausiansioita tiedusteluhetkellä. Tässä luvussa pyritään antamaan mahdollisimman tarkka kuvaus siirtolaistyövoiman ansioista ja niiden rakenteesta.

3.5.1.1. Kuukausiansioiden jakauma

Miestyövoiman kuukausiansioiden keskiarvoksi saatiin 2 825 kr ja naistyövoiman ansioiden keskiarvoksi 2 127 kr. Miesten keskiansiot olivat siten noin 33 % korkeammat kuin naisten. Miesten mediaanitulot olivat 29 % naisten mediaanituloja korkeammat. Miesten kohdalla tulojen keskiarvo oli vain 1.6 % suurempi kuin mediaanitulo, kun sen sijaan naisten keskitulot olivat 1.1 % pienemmät kuin niiden mediaanitulot. Koska keskiarvo ja mediaani ovat lähes yhtä suuret on sekä miesten että naisten kuukausiansioiden jakauman vinous hyvin vähäinen. 25, 50 ja 75 % fraktiilien arvot sekä keskiarvot on lueteltu taulukossa 3.29.

Kuvioista 3.13 ja 3.14 voidaan todeta kuukausiansioiden noudattavan lähes normaalijakaumaa. Kun suoritettiin analyysi, jossa vaihtoehtoisesti tarkasteltiin kuukausiansioiden

Taulukko 3.29. Työvoiman kuukausiansiot Ruotsissa v. 1972, kr

	Fraktiilit			Keski- arvo
	25 %	50 %	75 %	
Miehet	2 500	2 780	3 145	2 825
Naiset	1 800	2 150	2 500	2 127
Yhteensä	2 300	2 600	3 000	2 267

logaritmista muunnosta, havaittiin normaalijakauman sovel-
tuvan log-normaalista jakaumaa paremmin tulojen jakautu-
mamalliksi. Jo pelkästään siirtolaistyövoiman valikoitumi-
sen ja homogeenisuuden johdosta oli perusteltua odottaa
tulojen noudattavan normaalijakaumaa.

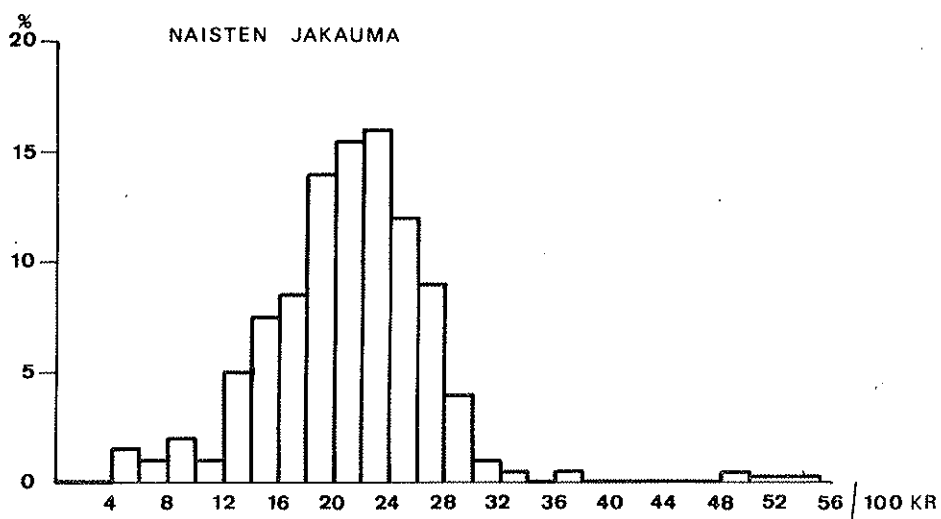
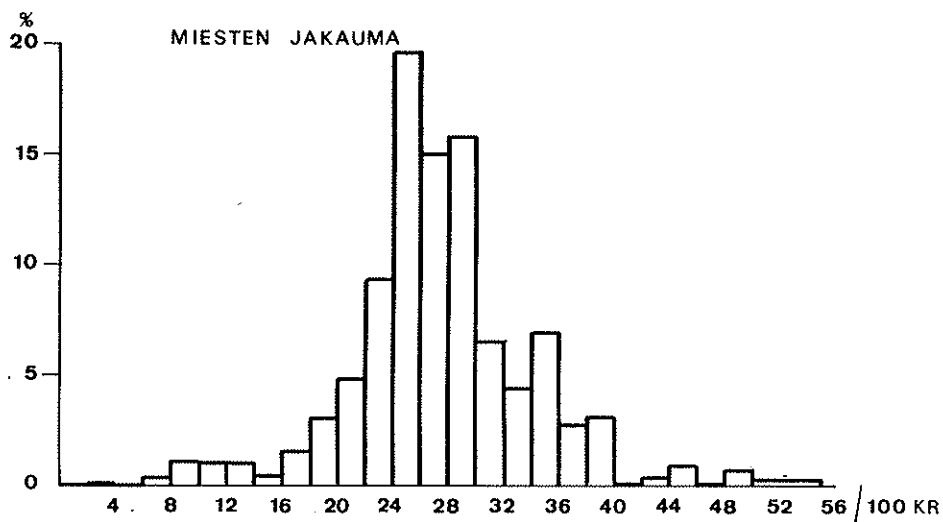
Normaalijakauman keskihajonnaksi saatiin miesten otoksessa
704 kr ja naisten otoksessa 615 kr. Käyttämällä otoksesta
saatuja estimaatteja populaation varianssille voitiin las-
kea populaation keskiarvolle luottamus- eli konfidenssi-
välit. Miesten kuukausiansioiden keskiarvon 95 %:n konfi-
denssiväliksi saatiin 2 773 - 2 877 kr. Vastaava konfidens-
siväli naisten kuukausiansioiden keskiarvolle on
2 040 - 2 214 kr.

Kuviossa 3.15 on miesten ja naisten kuukausiansioiden jakau-
tumista kuvattu Lorenz-käyrällä. Kuten jo aikaisemmassa
yhteydessä huomautettiin jakaumien tuloerot ovat huomatta-
van pieniä.

Taulukko 3.30. Suomalaisen siirtolaistyövoiman kuukausiansiot Ruotsissa v. 1972
2 nelj., kr

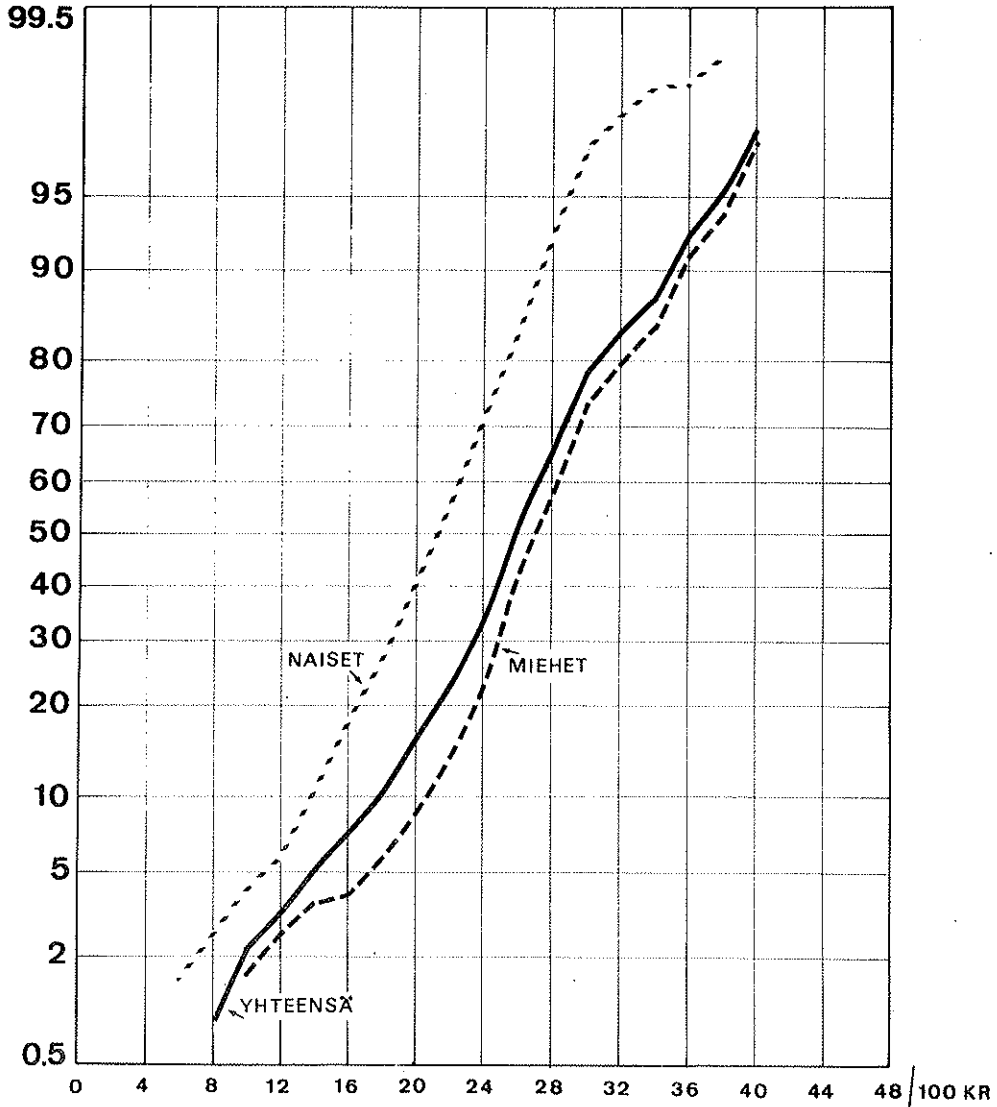
Kuukausiansiot kr	Henkilöiden lukumäärä			Henkilöiden summajakauma			Luokan tulot 100 kr			Tulojen summajakauma		
	Mie- het	Nai- set	Yh- teensä	Miehet lukum.	Naiset lukum.	Yhteensä lukum.	Mie- het	Nai- set	Yh- teensä	Miehet 100 kr	Naiset 100 kr	Yhteensä 100 kr
1 - 200	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0	0.0	0	0
201 - 400	1	0	1	1	0	1	0.1	0.1	3	0.0	0	3
401 - 600	0	3	3	1	0	4	0.4	0.4	15	0.0	15	18
601 - 800	2	2	4	3	5	8	0.9	1.5	14	0.1	29	46
801 - 1000	8	4	12	11	9	20	2.2	4.5	36	0.8	65	154
1001 - 1200	7	2	9	18	11	29	2.6	5.5	22	0.9	87	253
1201 - 1400	7	10	17	25	21	46	3.6	10.5	91	1.3	217	474
1401 - 1600	3	15	18	28	36	64	4.0	18.0	45	1.6	442	744
1601 - 1800	11	17	28	39	53	92	5.6	26.5	187	2.6	731	1220
1801 - 2000	22	28	50	61	81	142	8.7	40.5	418	4.7	1263	2170
2001 - 2200	34	31	65	95	112	207	13.5	56.0	714	8.4	1914	3535
2201 - 2400	65	32	97	160	144	304	22.8	72.0	1495	16.1	2650	5766
2401 - 2600	138	24	162	298	168	466	42.5	84.0	3450	34.0	3250	77.3
2601 - 2800	106	18	124	404	186	590	57.5	93.0	2862	48.8	3736	88.9
2801 - 3000	111	8	119	515	194	709	73.4	97.0	3219	65.4	3968	94.4
3001 - 3200	46	2	48	561	196	757	79.9	98.0	1426	72.8	4030	95.9
3201 - 3400	31	1	32	592	84.3	789	84.3	98.5	1023	78.1	4063	96.7
3401 - 3600	49	0	49	641	197	838	91.3	98.5	1715	87.0	4063	96.7
3601 - 3800	19	1	20	660	198	858	94.0	99.0	703	90.6	4100	97.6
3801 - 4000	22	0	22	682	198	880	97.2	99.0	858	95.1	4100	97.6
4001 - 4200	1	0	1	683	198	881	97.7	99.0	41	18413	95.3	4100
4201 - 4400	2	0	2	685	198	883	97.6	99.0	86	18499	95.7	4100
4401 - 4600	6	0	6	691	198	889	98.4	99.0	270	18769	97.1	4100
4601 - 4800	1	0	1	692	198	890	98.6	99.0	47	18816	97.4	4100
4801 - 5000	5	1	6	697	199	896	99.3	99.5	245	19061	98.6	4149
5001 - 5500	5	1	6	702	200	902	100.0	100.0	263	19324	100.0	4202
												23525
												100.0

Kuvio 3.13. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauma Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972, %

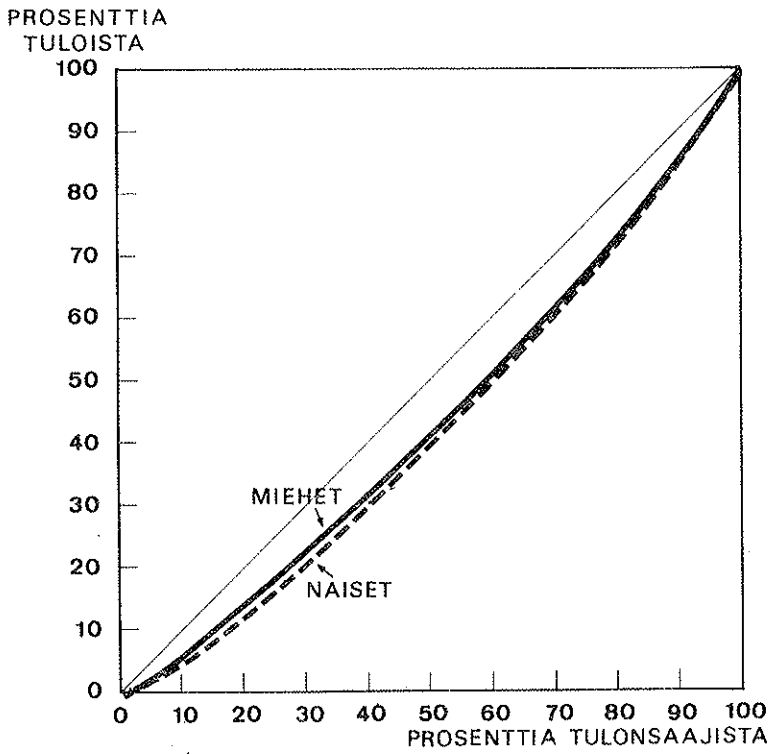

Kuvio 3.14. Siirtolaistyövoiman kumulatiivinen frekvenssi-
jakauma, %. Kuukausiansiot Ruotsissa 2:lla
neljänneksellä v. 1972

Todennäköisyys-
asteikko, %

Kuvio 3.15. Siirtolaistyövoiman kuukausiansioiden jakauman Lorenz-käyrä. Kuukausiansiot Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972

3.5.1.2. Siirtolaistyövoiman kuukausiansiot elinkeinoittain

Taulukoissa 3.31-32 on esitetty siirtolaistyövoiman kuukausiansiot elinkeinoittain sekä indeksisarjat, joilla pyritään vertailemaan elinkeinoittaisia ja sukupuolen mukaisia eroja ansiotasossa.

Naiset ansaitsivat keskimäärin 25 % vähemmän tuloja kuukaudessa kuin miehet. Teollisuudessa ero oli kuitenkin pienempi (n. 21 %). Mies ansaitsi keskimäärin eniten liikennealalla, talonrakennus,- sekä maa- ja vesirakennusosalalla. Teollisuudessa taso oli noin 4 % pienempi kuin keskimäärin kaikilla elinkeinoaloilla. Naisten kohdalla keskiarvot ansioissa poikkesivat toisistaan hyvin vähän lukuunottamatta liikennealaa, jossa taso oli 15 % yleistä tasoa alhaisempi.

3.5.1.3. Kuukausiansiot toimialoittain teollisuudessa

Teollisuudessa olivat naisten ansiot 21 % miesten tasoa alhaisemmat. Pienemmät erot olivat varsinaisesti kulkuneuvoteollisuudessa, elintarvike-, juomia valmistavassa ja tupakkateollisuudessa sekä tekstiili-, kenkä- vaatetus ja tekstiiliteollisuudessa. Esimerkiksi kulkuneuvoteollisuudessa oli naisten kuukausiansioiden taso ainoastaan 4 % alhaisempi kuin miesten vastaava taso (vrt. taulukko 3.33).

Taulukko 3.31. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio elinkeinon mukaan 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr

Elinkeino	Miehet	N	Naiset	N	Suhde Miehet = 100 Naiset
	kr	lkm	kr	lkm	
Maatalous	2 767	3	-	1	
Metsätalous	3 149	38	-	0	
Teollisuus	2 716	579	2 144	107	79
Talonrakennus	3 575	32	-	0	
Maa- ja vesirakennus	3 406	14	-	0	
Kauppa ym.	2 945	31	2 146	85	73
Liikenne	3 756	11	1 800	3	48
Kotitalous	-	1	-	1	
Muu	3 880	5	2 215	4	57
Yhteensä	2 825	714	2 127	201	75

Taulukko 3.32. Elinkeinoittaiset ansiotasoterot miesten ja naisten kuukausiansioiden perusteella 2:lla neljänneksellä v. 1972, indeksi

Elinkeino	Keskiarvo = 100	
	Miehet	Naiset
Maatalous	98	-
Metsätalous	111	-
Teollisuus	96	101
Talonrakennus	127	-
Maa- ja vesirakennus	121	-
Kauppa	104	101
Liikenne	133	85
Kotitalous	-	-
Muu elinkeino	137	104
Yhteensä	100	100

Taulukko 3.33. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio toimialoittain Ruotsin teollisuudessa 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr

Toimiala	Miehet kr	N lkm	Naiset kr	N lkm	Suhde Miehet = 100 Naiset
2 - 4	2 621	18	2 249	14	86
5 - 6	2 316	24	1 909	19	82
7 - 9	2 897	65	2 100	4	72
10 - 15	2 828	38	2 185	11	77
16 - 18	2 759	207	2 059	16	75
19	2 837	58	2 093	20	74
20	2 879	124	2 769	12	96
1, 21, 22	2 777	17	2 087	7	75
Koko teollisuus	2 716	579	2 144	107	79
Muut elinkeinot	3 252	140	2 110	96	65
Yhteensä	2 825	714	2 127	201	75

Kun tarkastellaan miesten kuukausiansioiden tasoa teollisuudessa voidaan todeta, että miestyöntekijä ansaitsi eniten puu- ja paperiteollisuudessa. Taso oli noin 7 % enemmän kuin keskimäärin teollisuudessa. Koko teollisuuden keskitasoa korkeampia olivat vielä kulkuneuvoteollisuus, sähköteknillinen teollisuus sekä alat graafinen teollisuus, nahka-, kumi- ja kemian teollisuus sekä kiviöljy-, savi- ja lasiteollisuus. Keskiarvoa pienemmäksi jäivät mm. tekstiili- ja elintarviketeollisuuden alat. Naistryöntekijä ansaitsi eniten kuukaudessa kulkuneuvoteollisuudessa. Vähiten hän ansaitsi tekstiili-, kenkä-, vaatetus- ja ompeluteollisuudessa (vrt. taulukko 3.34).

Taulukko 3.34. Toimialoittaiset ansiotasoterot kuukausi-
ansioiden perusteella 2:lla neljänneksellä
v. 1972, indeksi

Toimiala	Koko teollisuuden keskiarvo = 100	
	Miehet	Naiset
2 - 4	97	105
5 - 6	85	89
7 - 9	107	98
10 - 15	104	102
16 - 18	102	96
19	105	98
20	106	129
1, 21, 22	103	97
Koko teollisuus	100	100

3.5.1.4. Kuukausiansiot iän mukaan

Taulukossa 3.35 on kuukausiansioita analysoitu miesten ja naisten iän perusteella. 26-35 vuotiaat miehet ansaitsivat noin 8.5 % ja 36-65 vuotiaan noin 7.5 % enemmän kuin 16-25 vuotiaitten ryhmässä olevat. Myös naistyöntekijöiden kohdalla on todettavissa, että nuorimmassa ikäryhmässä ansiot ovat keskimääräistä alhaisemmat. Ansiotaso nousee aluksi iän mukaan kunnes se jälleen laskee, kun tietty kynnyksikä on sivuutettu.

Taulukko 3.35. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio iän mukaan 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr

Ikä	Miehet kr	N lkm	Naiset kr	N lkm	Suhde Miehet = 100 Naiset
16 - 25 v.	2 656	164	2 002	90	75
26 - 35 v.	2 890	317	2 360	63	82
36 - 65 v.	2 849	228	2 053	48	72
Yhteensä	2 825	714	2 127	201	75

Taulukko 3.36. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio 2:lla neljänneksellä v. 1972, kr

Työsuhteen alkamisvuosi	Miehet kr	N lkm	Naiset kr	N lkm	Suhde Miehet = 100 Naiset
ennen v. 1968	2 952	160	2 125	40	72
1968 - 1969	2 829	186	2 293	42	81
1970 - 1972	2 810	357	2 087	115	74
Yhteensä	2 825	714	2 127	201	75

Taulukko 3.37. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio palkkaperustan mukaan

Palkkaperusta	Miehet	Naiset	Yhteensä
Tuntipalkka	2 750	1 702	2 549
Tuntipalkka ja urakkalisä	2 916	1 920	2 816
Urakkapalkka	2 910	2 358	2 833
Kuukausipalkka	2 664	2 280	2 451
Muu palkkaperusta	2 366	-	1 366
Yhteensä	2 777	2 117	2 642

3.5.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansiot
Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972

Käyttären hyväksi otoksesta saatuja tietoja henkilöiden kuukausiansioista sekä niiden työajoista on voitu laskea siirtolaistyövoimalle tuntiansiot.

3.5.2.1. Tuntiansioiden jakauma

Miestyöntekijän keskituntiansioksi saatiin 17.0 kruunua ja naistyöntekijän ansioksi 13.9 kruunua. Keskituntiansio oli siten miestyöntekijällä noin 22 % naistyöntekijän tasoa korkeampi. Mediaaniansioilla mitattuna ero oli hieman pienempi eli n. 18 %. Kun edellä tarkasteltiin miesten ja naisten välisiä tuloeroja kuukausiansioiden suhteen olivat keskiarvojen erot 33 % ja mediaanien erot 29 %. Voidaan siis todeta, että tasoerot miestyöntekijöiden ja naistyöntekijöiden tuloissa pienenevät kun työaika otetaan huomioon. Yleensä ovat naistyöntekijöiden työajat miesten työaikoja lyhyemmät. Varsinkin ylityöaika keskittyy miestyöntekijöille.

Miestyöntekijöiden kohdalla keskituntiansio oli 4.3 % korkeampi kuin vastaava mediaaniansio ja naistyöntekijöille oli keskiarvo n. 1.1 % korkeampi kuin heidän vastaava

mediaaniansionsa. 25,50 ja 75 % fraktiilien arvot sekä keskiarvot on esitetty taulukossa 3.38.

Taulukko 3.38. Työvoiman keskituntiansio Ruotsissa v. 1972, kr

	Fraktiilit, kr			Painotettu keskiarvo, kr	Painottamaton keskiarvo, kr
	25%	50%	75%		
Miehet	14.63	16.30	18.75	17.0	..
Naiset	11.90	13.75	16.27	13.9	..
Yhteensä	13.96	15.94	18.29	16.3	16.0

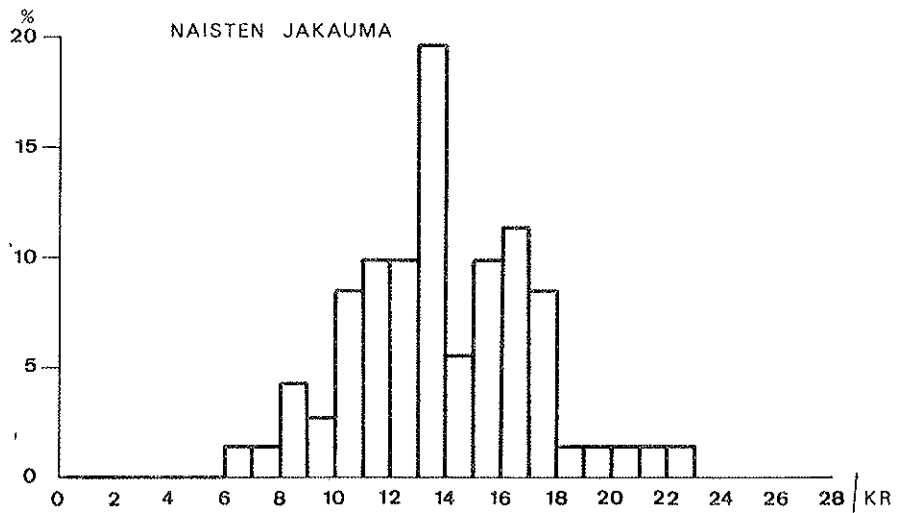
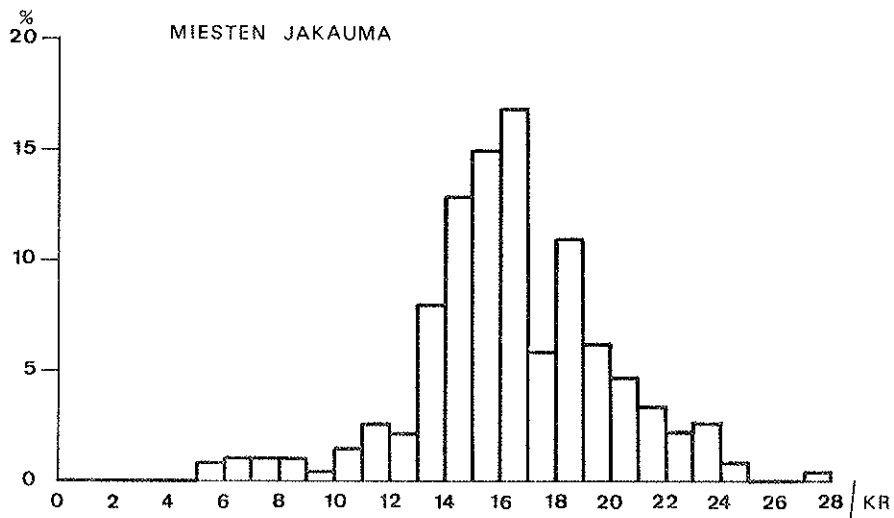
Kuviossa 3.16 on tuntiansioiden jakauma esitetty erikseen miehille ja naisille. Kuviossa 3.17 on Lorenz-käyrällä kuvattu tuntiansioiden varsin "tasaista" jakautumaa.

Työntekijöiden tuntiansiot ovat lähes normaalisti jakautuneet. Ansioiden keskihajonnaksi saatiin miestyöntekijöiden kohdalla 3.5 kr ja naistryöntekijöiden kohdalla 3.2 kr. Miesten tuntiansioiden keskiarvon 95 %:n konfidenssiväliksi saatiin 16.00-16.80 kr ja vastaavasti naisten kohdalla 13.10-14.70 kr.

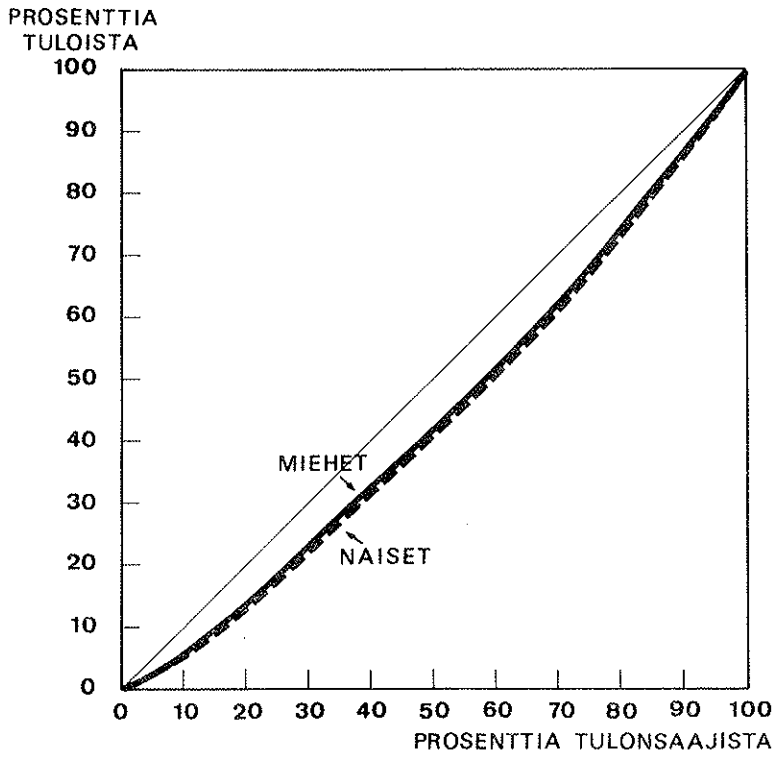
3.5.2.2. Tuntiansiot elinkeinoittain

Siirtolaistyövoimaan kuuluva miestyöntekijä ansaitsi keskimääräistä enemmän metsätaloudessa, maa- ja vesirakennus-

Kuvio 3.16. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden jakauma Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972, %

Kuvio 3.17. Siirtolaistyövoiman tuntiansioiden Lorenz-käyrä

sekä talonrakennustoiminnassa. Metsätalouksissa ansiotaso oli n. 16 % korkeampi kuin koko aineiston keskiansio, maa- ja vesirakennusalalla n. 13 % sekä talonrakennusalalla n. 11 % korkeampi. Teollisuudessa, johon suurin osa siirtolaistyövoimasta keskittyy, oli tuntiansio keskimäärin 16.7 kr. Selvästi matalapalkkaisia aloja olivat kauppa- ja palvelualat sekä liikenneala (vrt. taulukko 3.39).

Naistyövoima on hyvin vähän edustettuna muilla elinkeinoaloilla kuin teollisuudessa ja palveluammateissa. Teollisuudessa toimivien miestyöntekijöiden tuntiansiot olivat n. 22 % korkeammat kuin naistyöntekijöiden ansiot, mikä osaltaan johtuu siitä, että naistyövoima yleensä on teollisuudessa keskittynyt teollisuuden matalapalkka-aloille.

3.5.2.3. Teollisuuden tuntiansiot toimialoittain

Miestyöntekijöiden tuntiansiot näyttävät eroavan toisistaan melko paljon, kun niitä tarkastellaan toimialoittain. Tuntiansiot olivat korkeimmat lähinnä savi- ja lasiteollisuudessa, puuteollisuudessa, sähkötekniikassa sekä paperiteollisuudessa. Selvästi koko teollisuuden tuntiansioiden keskiarvoa alhaisimmat olivat elintarviketeollisuuden, kumiteollisuuden sekä metallituoteteollisuuden keskituntiansiot (vrt. taulukko 3.39). Siirtolaistyövoimaan kuuluva naistyöntekijä ansaitsi teollisuudessa v. 1972 keskimäärin 13.7 kr tunnissa. Alhaisimmin palkatut naiset toimivat tekstiiliteollisuudessa.

3.5.2.4. Keskituntiansio eräiden palkkarakennetta selittävien muuttujien valossa

Suurin osa työvoimasta (38 %) toimi Ruotsissa suorituspalkalla. Noin 22 %:lla oli suoritusidonnainen aikapalkka ja 21 % toimi pelkällä tuntipalkalla. Kuukausipalkkalaisia oli noin 15 % työvoimasta. Miestyövoiman kohdalla voidaan todeta, että urakkapalkalla toimiva ansaitsi keskimäärin noin 3.5 % enemmän tunnissa kuin tuntipalkalla toimiva, jonka palkkaukseen liittyi jonkinlainen urakkalisä. Urakkalisällä toimiva tuntipalkkalainen ansaitsi vuorostaan noin 6 % enemmän tunnissa kuin pelkällä tuntipalkalla toimiva. Kuukausipalkkalainen ansaitsi keskimäärin jonkin verran enemmän tuntia kohden kuin tuntipalkkalainen. Naistyövoiman kohdalla olivat keskituntiansioiden tasoerot samankaltaiset kuin miestyövoiman kohdalla palkkaperusteiden ollessa urakkapalkka, tuntipalkka ja urakkalisä sekä tuntipalkka (vrt. taulukko 3.40).

Ammattikoulutusta vaille olevia henkilöitä oli koko tutkimusaineistossa n. 38 %. Jonkinlaista ammattipätevyyttä omaavia n. 20 %. Ammattikurssia käyneitä oli n. 20 % ja ammattikoulua tai -opistoa käyneitä jonkin verran vähemmän eli n. 15 %. Sekä ammatillisen koulun että -kurssin suorittaneita oli ainoastaan n. 5 %.

Työpaikalla ammattipätevyytensä hankkineella miestyöntekijällä oli korkein ansiotaso. Tätä tasoa selvästi alemmilla tasoilla olivat ammattikoulua ja -kurssia käyneiden sekä ammatti-

koulutusta vailla olevien miestyöntekijöiden keskituntiansiot. Kuten taulukosta 3.40 havaitaan, mies- ja naistyöntekijöiden ammattikoulutuksen mukaiset keskituntiansiot eivät ole jakautuneet kuten loogisesti olisi odotettavissa. On huomioitava että monesti tilanne saattaa olla se, että työntekijä ei ole ammattikoulutusta vastaavassa työssä. Analyysia hankaloittaa myös se, että samanaikaisesti ei ole voitu ottaa huomioon ammattikoulutuksen suunnan vaikutusta tuntiansioiden jakaumaan. Tuntiansioiden rakenteeseen vaikuttavat myös työvoiman ikärakenne, oleskelupituus Ruotsissa sekä tarkasteluhetkellä vallinneen työsuhteen kesto-aika.

Taulukko 3.39. Suomalaisen siirtolaistyövoiman tuntiansiot Ruotsissa elinkeinoittain ja toimialoittain vuoden 1972 2:lla neljänneksellä

<u>Elinkeino</u>	Miehet Kr/t	Naiset Kr/t	Yht. Kr/t	N
Metsätalous	19.8	-*	19.8	18
Teollisuus	16.7	13.7	16.3	255
Talonrakennus	18.9	-	18.9	15
Maa- ja vesirakennus	19.3	-	19.3	7
Kauppa- ja palvelu	15.0	14.3	14.4	37
Liikenne	15.7	-	13.9	5
Yht.	17.0	13.9	16.3	337

<u>Teollisuusala (ISIC)</u>	Miehet Kr/t	Naiset Kr/t	Yht. Kr/t	N
02 Elintarviketeoll.	13.9	13.6	13.8	12
05 Tekstiiliteoll.	16.5	11.8	14.3	11
07 Puuteoll.	17.8	-	17.8	5
08 Huonekalu- ja puu- sepänteoll.	17.3	-	17.3	3
09 Paperiteoll.	17.2	-	17.2	18
12 Kumiteoll.	14.8	-	14.3	7
15 Savi- ja lasiteoll.	18.5	-	17.9	5
16 Metall. perusteoll.	17.0	-	17.0	34
17 Metallituoteteoll.	16.1	-	15.8	38
18 Koneteoll.	16.8	-	16.3	24
19 Sähköteknill. teoll.	17.7	13.2	16.4	28
20 Kulkuneuvoteoll.	16.7	-	16.8	54
Muu teollisuus	16.6	13.6	15.6	16
Koko teollisuus	16.7	13.7	16.3	255

* Mikäli havaintoja on alle 5 ei lukua ole esitetty (-).

Taulukko 3.40. Suomalaisen siirtolaistyövoiman keskituntiansio eri perusteiden mukaan tai eri ryhmille määrättyinä

<u>Palkkaperusta</u>	Keskituntiansio, Kr/t			N lkm
	Miehet	Naiset	Yht.	
Tuntipalkka	16.1	12.0	15.3	73
Tuntipalkka ja urakkalisä	17.1	12.7	16.7	78
Urakkapalkka	17.7	14.2	17.2	134
Kuukausipalkka	16.4	14.8	15.5	54
Muu palkkaperusta	10.1	-	10.1	11
<u>Ammattikoulutus</u>				
Ei ammattikoulutettu	16.6	13.3	15.8	130
Ammattipätevyys hankittu työpaikalla	17.6	13.9	17.2	70
Käynyt ammattikurssin	16.5	14.9	16.2	72
Käynyt ammattikoulun	16.8	10.9	15.7	14
Käynyt ammatillisen opiston	15.4	16.0	15.7	39
Käynyt sekä koulun (opiston) että amm. kurssin	16.1	-	16.1	17
<u>Ammattiasema</u>				
Yrittäjät ja akateemiset	19.7	-	19.0	5
Ylemmät toimihenkilöt	21.8	21.2	21.7	4
Ammattityöntekijät	19.3	14.8	18.8	29
Puoliammattitait. työntekijät	17.0	15.0	16.7	117
Aputyövoima	16.6	13.2	15.7	185
<u>Kielitaito</u>				
Ei taida Ruotsia lainkaan	16.5	13.5	15.9	28
Taitaa jonkin verran	16.6	13.1	16.0	203
Taitaa sujuvasti	17.8	13.7	16.9	74
Hallitsee ruotsin kielen	16.6	15.0	16.4	46

Taulukko 3.40, jatk.

	Miehet	Naiset	Yht.	N
<u>Ikä</u>				
16-25	16.1	12.9	14.9	105
26-35	17.4	15.3	17.2	148
36-45	16.7	15.5	16.6	59
46-55	15.5	14.7	15.4	24
56-65	17.0	12.8	15.6	13
 <u>Muuttovuosi</u> (ensimmäisen työsuhteen Ruotsissa alkamisvuosi				
- 68	17.0	14.4	16.7	200
1969	16.4	13.9	15.7	85
1970-72	16.9	13.0	15.6	62
 <u>Nykyisen työsuhteen</u> <u>alkamisvuosi</u>				
- 68	17.5	15.1	17.2	107
1969	16.4	15.0	16.1	61
1970-72	16.5	13.0	15.7	183

Liite 3.1.

Vakituisen työajan ja ylityöajan riippumattomuustarkastelu

Alempana on luokiteltu otoksessa olevat henkilöt vaiheittain vakituisen työajan ja ylityöajan pituuksien mukaan.

Riippumattomuutta on tarkasteltu asettamalla

H_0 : Ylityöajan pituus on riippumaton vakituisen työajan pituudesta.

H_1 : Ylityöajan pituus riippuu vakituisen työajan pituudesta jollain tavoin.

Vaihe	Vakituisen työaika t/v	Ylityöaika t/v					Ylityötä tekevien osuus, %
		0	1-5	6-10	11-20	Σ	
Suomessa ennen muuttoa	37-44	65	14	23	4	106	40
	45-53	102	21	19	3	145	30
	Σ	167	35	42	7	251	33
Ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa	37-44	189	27	19	2	237	20
	45-53	102	9	16	3	130	20
	Σ	291	36	35	5	367	21
"Nykyisellä" työpaikalla v. 1972	37-44	277	40	15	2	334	20
	45-53	8	3	1	1	13	40
	Σ	285	43	16	3	347	18

Suorittamalla χ^2 -testi on saatu seuraavat tulokset

Vaihe 1: Suomessa ennen muuttoa

$\chi^2 = 4.1$ vapausasteella $f=3$

$\chi^2_{.95}(f=3) = 7.81$; koska $\chi^2 = 4.1 < 7.81$, jää H_0

voimaan 5 % merkitsevyystasolla.

Vaihe 2: Ruotsissa muuton jälkeen

$\chi^2 = 4.6$ vapausasteilla $f=3$

$\chi^2_{.95}(f=3) = 7.81$; koska $\chi^2 = 4.6 < 7.81$, jää H_0

voimaan 5 % merkitsevyystasolla.

Vaihe 3: Ruotsissa "nykyisellä" työpaikalla v. 1972

$\chi^2 = 10.6$ vapausasteilla $f=3$

$\chi^2_{.95}(f=3) = 7.81$; koska $\chi^2 = 10.6 > 7.81$, voidaan H_0

hylätä 5 % merkitsevyystasolla.

4. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN PALKKATASOSTA
RUOTSISSA V. 1972

Seuraavassa analysoidaan suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkatasoa Ruotsissa v. 1972 toisella neljänneksellä siten, että ETLAn aineistosta saatuja tuloksia siirtolaistyövoiman tuntiansioista Ruotsin teollisuudessa verrataan SAF:n selvityksen ¹⁾ tuloksiin. SAF:n selvityksessä on tarkasteltu ulkomaalaisen työvoiman palkkoja Ruotsissa.

SAF:n tutkimuksen mukaan suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso oli v. 1971 toisella neljänneksellä keskimäärin miesten kohdalla 5.7 % ja naisten kohdalla 7.8 % korkeampi kuin koko aineiston palkkataso. Aineisto käsitti SAF:n piiriin kuuluvien yritysten koko työvoiman, johon kuuluivat myös ruotsalaiset. Alkuperäisestä aineistosta oli kuitenkin poistettu sellaiset toimialaliitot, joiden kohdalla ei ollut saatavissa yksilöityjä palkkatilastoja. Siten aineistosta puuttuvat esim. kaivosteollisuus, rautatehtaat, paperi- ja tehdasteollisuus, tekstiili- ja vaatetusteollisuus sekä osa rakennusteollisuudesta.

1) SAF: Den utländska arbetskraften i Sverige, struktur och förtjänstdata. Stockholm 1 januari 1973.

SAF:in selvityksestä ilmenevät ruotsalaisia ja ulkomaalaisia koskevat palkkatiedot on esitetty taulukossa 4.1. Ulkomaalaisen työvoiman suhteellinen palkkataso voidaan nähdä taulukosta 4.2, jossa koko aineiston palkkataso on 100.

Taulukko 4.1. Palkkataso Ruotsissa SAF:in selvityksen mukaan v. 1971 toisella neljänneksellä, kr/tunti

	Koko aineisto	Ruotsalainen työvoima	Ulkomaalainen työvoima	Suomalainen työvoima
Miehet	13.58	13.51	14.16	14.35
Naiset	11.07	10.95	11.79	11.93
Kaikki	13.08	13.02	13.55	13.66

Taulukko 4.2. Ulkomaalaisen työvoiman suhteellinen palkkataso Ruotsissa, indeksi

	Koko aineisto	Ruotsalainen työvoima	Ulkomaalainen työvoima	Suomalainen työvoima
Miehet	100.0	99.5	104.3	105.7
Naiset	100.0	98.9	106.5	107.8
Kaikki	100.0	99.5	103.6	104.4

Analyysin mukaan ulkomaalaisen työvoiman (johon tietenkin kuuluu suomalainen työvoima) palkkataso on 3.6 % korkeampi kuin koko aineiston palkkataso. Suomalaisen työvoiman palkkataso on vastaavasti 4.4 % korkeampi. Suomalaisten miesten palkkataso on 5.7 % ja suomalaisten naisten 7.8 % korkeampi kuin koko aineiston miesten ja naisten palkkatasot.

Suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso verrattuna ruotsalaisen työvoiman palkkatasoon on vielä korkeampi kuin mihin edellisen analyysin tulokset viittaavat. Suomalaiset mies-työntekijät ansaitsevat Ruotsissa keskim. 6.2 % ja naistyöntekijät vuorostaan keskim. 8.9 % enemmän kuin ruotsalaiset mies- ja naistyöntekijät (ks. taulukko 4.3).

Taulukko 4.3. Suomalaisen työvoiman suhteellinen palkkataso Ruotsissa, indeksi

	Ruotsalainen työvoima	Suomalainen työvoima
Miehet	100.0	106.2
Naiset	100.0	108.9
Kaikki	100.0	104.9

SAF:in selvityksen tulosten vertaileminen ETLAn siirtolais-työvoimatutkimuksen vastaaviin palkkatasotietoihin on vaikeaa monistakin eri syistä. Ensinnäkin palkkatiedot liittyvät eri

vuosiin, ETLAn tiedot ovat vuodelta 1972, II neljännekseltä, SAF:in vuodelta 1971. Suhteellinen palkkataso saattaa nimitäin vaihdella eri vuosina. ETLAn tiedot muodostuvat koko teollisuudessa olevan suomalaisen työvoiman palkoista kun sen sijaan SAF:in palkkatiedot koskevat vain osaa teollisuudesta. Tästä johtuen on myös ulkomaalaisen ja varsinkin suomalaisen työvoiman suhteellinen osuus koko aineiston työvoimasta suurempi kuin koko teollisuuden kohdalla. Myös työvoiman jakauma sukupuolen mukaan on SAF:in selvityksessä varsin erilainen kuin ETLAn tutkimuksessa.

Taulukko 4.4. Työvoiman jakautuma kansalaisuuden mukaan eräillä toimialoilla Ruotsin teollisuudessa SAF:in selvityksen mukaan, %

	Koko aineisto	Ruotsa- lainen työvoima	Ulko- maalainen työvoima	Suoma- lainen työvoima
Miehet	100.0	98.1	10.9	5.5
Naiset	100.0	86.1	13.9	8.1
Kaikki	100.0	88.4	11.6	6.1

Sukupuolijakautuma poikkeaa melkoisesti SAF:in ja ETLAn tutkimuksissa, mikä ilmeisesti johtuu niiden erilaisesta peittävydestä (ks. taulukko 4.5).

Taulukko 4.5. Suomalainen siirtolaistyövoima Ruotsin teollisuudessa (ETLAn tutkimuksen mukaan ja SAF:in selvityksessä) sukupuolen mukaan, %

	Miehet	Naiset	Yhteensä
ETLA	84.4	15.6	100.0
SAF	68.9	31.1	100.0

SAF:in selvitykseen kuuluvat toimialat edustavat koko SAF:in piiriin kuuluvien liittojen ja teollisuuden palkkatasoon nähden matalapalkka-aloja. SAF:in aineisto käsittää ainoastaan tietyn osan teollisuuden aloista ja lisäksi myös elinkeinoaloja teollisuuden ulkopuolelta, minkä vuoksi tässä selvityksessä on palkkatasovertailua varten poimittu palkkatietoja SAF:in ja LO:n yhteisestä palkkatilastosta. Vertailevaksi palkkatasoksi on valittu keskimääräinen palkkataso kaikissa SAF:iin kuuluvissa yrityksissä sekä SAF:in piiriin kuuluvissa yrityksissä varsinaisessa teollisuudessa¹⁾. Mainittu palkkataso liittyy vuoteen 1971. Vertailevuuden parantamiseksi on kokonaispalkkatuloista vähennetty vuosilomakorvaus, muut edut ja myös ylityölisä.

Taulukon 4.6 perusteella saadaan käsitys siitä, miten SAF:in ulkomaalaista työvoimaa käsittelevästä selvityksestä ilmenevät palkkatasot sijoittuvat SAF:in kaikkiin palkkoihin nähden.

1) Arbetarlöner 1972, gemensam för SAF och LO, Stockholm juni 1973

Taulukko 4.6. Palkkatasovertailu, kr/tunti v. 1971

	SAF ^{x)}		SAF+LO ^{xx)}	
	Koko aineisto	Ruotsalainen työvoima	Koko SAF	Varsinainen teoll.
Miehet	13.58	13.51	14.56	14.11
Naiset	11.07	10.95	11.72	11.77
Kaikki	13.08	13.02	14.15	13.70

x) SAF: Den utländska arbetskraften i Sverige.

xx) SAF+LO: Arbetslöner 1972.

Koska ETLÄn tutkimuksella saadut tiedot liittyvät vuoteen 1972 on suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkatasoa pyritty vertailemaan yleiseen palkkatasoon Ruotsin teollisuudessa v. 1972. Vertailtavuuden parantamiseksi on palkkoihin laskettu aikapalkka, urakkapalkka, vuorotyölisä, pyhäkorvaukset sekä ylityölisät. Täten on huomioitu ne palkkaelementit, joista muodostuvat vastaavat palkkatiedot ETLÄn tutkimuksessa.

Taulukko 4.7 . Yleinen palkkataso varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa (SAF+LO:n palkkatilaston mukaan) sekä suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso Ruotsin teollisuudessa ¹⁾ (ETLAN tutkimuksen perusteella), kr/tunti

	Yleinen palkkataso varsinaisessa teollisuudessa 1972			Suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso koko teollisuudessa 1972 II nelj.		
	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki
Koko valtakunta	15.96	13.42	15.52	16.70	13.70	16.30
Palkka-alue A	17.21	14.43	16.78			
Palkka-alue B	15.70	13.24	15.26			

1) Teollisuus-käsite ISIC:in mukaan: koko teollisuus sisältää varsinaisen teollisuuden lisäksi kaivannaisteollisuuden sekä sähkö-, kaasu- ym. laitokset.

Voidaan todeta (ks. taulukko 4.7), että suomalaisen siirtolaistyövoiman palkkataso sijoittuu palkka-alue A:n ja B:n palkkatasojen väliin, mutta on selvästi koko valtakunnan tason yläpuolella. Ero saattaa johtua siitä, että suomalaista siirtolaistyövoimaa sijoittuu enemmän palkka-alueeseen A. Oletetaan kuitenkin, että eroja palkkatasoissa esiintyy ja vertaillaan palkkatasoeroja yllä esitettyjen tietojen perusteella. On syytä vielä todeta, että SAF+LO:n julkaisema palkkatilasto ei kata kaikkia teollisuuden toimialoja, kun sen sijaan ETLAN siirtolaistutkimus on periaatteessa tältä osin kattava.

Taulukko 4.8. Suomalaisten työntekijöiden palkkataso suhteessa yleiseen palkkatasoon SAF:in selvityksen mukaan sekä ETLAn aineiston mukaan, indeksit

	SAF 71		ETLA/SAF+LO 72
	suhteessa koko aineis- ton palkka- tasoon	suhteessa ruotsalai- sen työvoi- man palkka- tasoon	suhteessa "yleiseen" palkkatasoon
Miehet	105.7	106.2	104.6
Naiset	107.8	108.9	102.1
Kaikki	104.4	104.9	105.0

Kuten taulukosta 4.8 käy ilmi, oli teollisuudessa työssä olevien suomalaisten palkkataso 4.4 % korkeampi kuin koko SAF:in tutkimuksessa käsitellyn aineiston ja 4.9 % korkeampi kuin ruotsalaisen työvoiman palkkataso. ETLAn tutkimuksessa saadut tulokset osoittavat, että suomalaisen työvoiman palkkataso oli 5.0 % korkeampi kuin yleinen palkkataso varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa.

Palkkataso suhteessa ikään

ETLAn siirtolaistyövoimatutkimuksessa saatua iän mukaista suhteellista palkkatasoa on myös pyritty vertailemaan

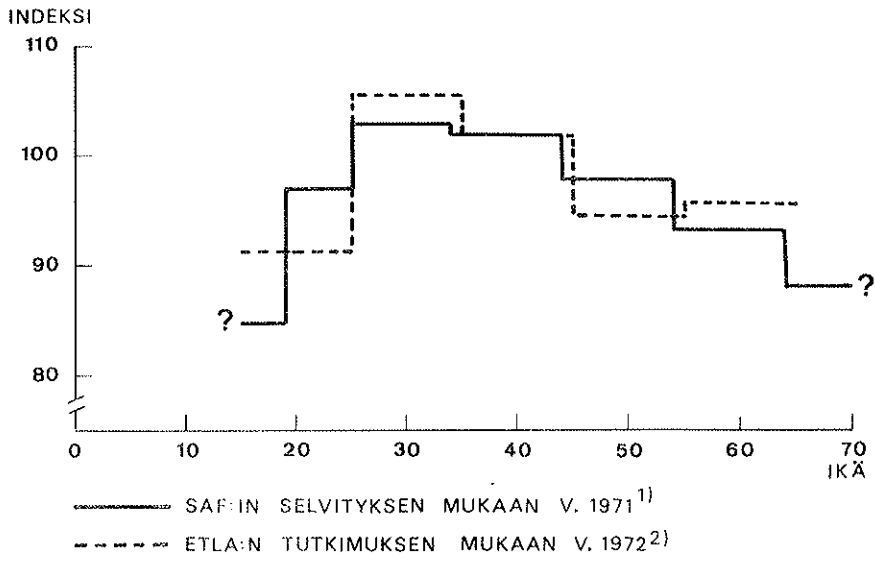
vastaaviin SAF:in selvityksen tietoihin. Vertailu on mielenkiintoinen vaikkakaan aineistot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia.

Taulukko 4.9. Suomalaisten työntekijöiden palkkataso iän mukaan

ikä	SAF ₇₁		ikä	ETLA ₇₂	
	absol. palkkataso, kr	suht. palkkataso, indeksi		absol. palkkataso, kr	suht. palkkataso, indeksi
19	11.50	84.8			
20-25	13.27	97.1	16-25	14.9	91.4
26-34	14.07	103.0	26-35	17.2	105.5
35-44	13.91	101.8	36-45	16.6	101.8
45-54	13.36	97.8	46-55	15.4	94.5
55-64	12.74	93.3	56-65	15.6	95.7
65-	12.03	88.1			
Kaikki	13.66	100.0	Kaikki	16.30	100.0

Taulukossa 4.9 olevat tiedot on graafisesti esitetty kuviossa 4.1. Kuten taulukosta ja kuviosta voi nähdä on palkkarakenne iän suhteen varsin samankaltainen molemmissa selvityksissä.

Kuvio 4.1. Siirtolaistyövoiman iänmukainen palkkataso
vv. 1971 ja 1972

5. SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TUNTIANSION KEHITYS SEKÄ SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TUNTIANSION VERTAILU TYÖNTEKIJÖIDEN TUNTIANSIOON VARSINAISESSA TEOLLISUUDESSA RUOTSISSA JA SUOMESSA

Seuraavassa analysoidaan suomalaisen siirtolaistyövoiman ansiotason kehitystä v. 1960-1972. Tarkastelussa käsitellään siirtolaistyövoimaa kokonaisuutena, joten tässä ei oteta huomioon tuntiansioiden rakenteellisia erikoispiirteitä. Vaikka siirtolaistyövoima eroaa työvoiman rakenteesta Suomessa ja Ruotsissa analyysissä on pyritty vertailemaan siirtolaistyövoiman tuntiansion yleistä tasoa Ruotsin ja Suomen tuntiansioihin. Vertailuansioiksi on valittu varsinaisen teollisuuden keskituntiansiot. Tätä voidaan perustella mm. sillä, että suurin osa siirtolaistyövoimasta on ollut työntekijöinä teollisuudessa. Tämän lisäksi teollisuudessa toimivan siirtolaistyövoiman ansiotasoa ei merkittävästi poikkea koko siirtolaistyövoiman ansiotasosta, kuten jo rakennetarkasteluistakin on käynyt ilmi.

Aluksi on tarkasteltu siirtolaistyövoiman tuntiansioiden mittaamista eli tuntiansion laskentakaavaa, palkan luonteisia

muita palkka elementtejä sekä näiden tekijöiden ajallisia muutoksia. Tarkoituksena on analysoida niitä muutoksia tuntiansioissa, jotka ovat seurauksia siirtolaistyövoiman siirtymisestä Suomesta Ruotsiin. Lopuksi vertaillaan siirtolaistyövoiman tuntiansioita varsinaisen teollisuuden tuntiansioihin Ruotsissa ja Suomessa.

5.1. Siirtolaistyövoiman tuntiansion määrittely

5.1.1. Tuntiansion laskemiseksi käytetyn kaavan johtaminen

Määritellään siirtolaisena a : liittyviä muuttujia eli seuraavat mikrotason muuttujat:

t_i^V = henkilön a_i vakituinen työaika

t_i^Y = henkilön a_i ylityöaika

Henkilön a_i käyttämä kokonaistyöaika on tällöin

$$(1) \quad t_i = t_i^V + t_i^Y$$

Merkitään henkilön a_i kuukausiansioita y_i :llä ja hänen tuntiansioita p_i :llä. Muuttuja p_i saadaan osamääränä $p_i = y_i/t_i$.

Näiden mikrosuureiden avulla määritellään seuraavat makrosuureet:

Työaika: $T = \sum t_i$ otoksen kokonaistyöaika

$\bar{t} = (1/n) \sum t_i$ keskimääräinen työaika

henkilöä kohden

Kuukausiansio: $Y = \sum y_i$ otoksen kokonaiskuukausiansiot

$\bar{y} = (1/n) \sum y_i$ keskimääräinen kuukausiansio henkilöä kohden

Tuntipalkka: kun tunnetaan y_i ja t_i ($i=1\dots n$) voidaan laskea

$$(2) \quad \bar{p} = (1/n) \sum (y_i/t_i) = (1/n) \sum p_i,$$

joka on tuntipalkkojen keskiarvo (ns. normituntipalkka).

Toisaalta keskimääräinen tuntipalkka on

$$(3) \quad \bar{p}^* = \frac{(1/n) \sum y_i}{(1/n) \sum t_i} = \frac{(1/n) Y}{(1/n) T} = \bar{y}/\bar{t}.$$

Keskimääräinen tuntipalkka on se palkka, jota voitaisiin noudattaa mikäli jokaiselle jaettaisiin tasan työajan mukaan.

Normituntipalkka \bar{p} on painottamaton keskiarvo $\bar{p} = (1/n) \sum p_i$

kun sen sijaan keskimääräinen tuntipalkka

\bar{p}^* on seuraava painotettu keskiarvo $\bar{p}^* = \sum w_i p_i$, jossa

$w_i = (t_i/\sum t_i) =$ työaikaosuus henkilöllä a_i

5.1.2. Kuukausiansion ja työajan määrittelyt

Analyysissä on siirtolaisten keskimääräisen tuntiansion laskemiseksi käytetty suuretta $\bar{p}^* = \bar{y}/\bar{t}$ siis painotettua keskiarvoa. Siirtolaistutkimusta varten tehdyssä tiedustelussa on

kysytty henkilöiden työstä saatuja kuukausiansioita, johon sisältyvät kaikki työtulot mahdollisine lisineen. Käsite on lähes identtinen 'palkka tehdyiltä työajalta'-käsitteen kanssa. Henkilöiden työajat on saatu kyselemällä erikseen varsinaista työaikaa ja ylityöaikaa keskimäärin viikossa. Kertomalla 4:llä on arvioitu keskimääräinen työaika kuukaudessa.

5.1.3. Tuntiansiokehityksen mittaamiseksi määritellyt ajankohdat

Siirtolaistyövoiman tuntiansion kehitystä on pyritty kuvailemaan analysoimalla siirtolaisten tuntiansioita kolmena eri ajankohtana muuttoprosessin aikana: 1) Suomessa viimeisellä työpaikalla ennen muuttoa Ruotsiin, 2) ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa muuton jälkeen sekä 3) tiedusteluhetkellä Ruotsissa huhti-toukokuussa v. 1972 (2 neljännes).

Laskettaessa vuosien eri tuntiansioita on kohtia 1) ja 2) varten otos jaettu osaryhmiin Suomessa viimeisen työsuhteen lopettamisvuoden mukaan sekä Ruotsissa ensimmäisen työsuhteen alkamisvuoden mukaan.

Tiedustelussa kysyttiin nimittäin kuukausiansioita ja työtunteja, jotka liittyivät viimeiseen täyteen kuukauteen ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa. Tiedusteluhetken kuukausiansiot ja työtunnit on sitä vastoin mitattu kaikille otoksen henkilöille samana ajankohtana.

5.1.4. Tuntiansiovertailuissa käytetyt yleiset sarjat

Vertailtaessa koko aikaperiodin tuntiansioita on nimelliset tuntiansiot muutettu reaalituntiansioiksi käyttämällä Tilastokeskuksen "Kansantalouden tilinpidossa" esitettyä kulutus-
hyödykkeiden hintaindeksin sarjaa sekä Statistiska Central-
byrån'in konsumentprisindex:iä. Tuntiansioita muutettaessa
Ruotsin kruunuiksi on käytetty Suomen Pankin ilmoittamaa
Ruotsin kruunun keskimääräistä avistamyntikurssia sekä
Riksbanken'in ilmoittamaa markan avistamyntikurssia
(katso liite 5.1).

5.2. Siirtolaistyövoiman tuntiansion kehitys

5.2.1. Tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa ja ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa

Taulukoista 5.1-2 sekä kuvioista 5.1 ilmenevät siirtolaistyö-
voiman nimelliset tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suo-
messä (S_{NMK}) markkoina eri vuosina sekä ensimmäisellä työ-
paikalla Ruotsissa (R_{NKR}^I) kruunuissa ilmaistuna. Jotta voi-
taisiin verrata viimeisellä työpaikalla Suomessa saatuna
tuntiansioita ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa saatuihin
ansiotasoihin on ensin mainitut ansiot muutettu Ruotsin
kruunuiksi käyttämällä kruunun ja markan vaihtokurssia. Täl-
löin on saatu tuntiansiot Suomessa muutettua kruunuiksi
(S_{NKR}). Kuvioista selviää mainittujen tuntiansioiden erotus
 $R_{NKR}^I - S_{NKR}$ joka on kuviossa varjostettuna.

Suhde R_{NKR}^I/S_{NKR} on taulukossa 5.2 laskettuna. Voidaan todeta, että aikajaksona 1960-71 on siirtolaisten ansiotasot ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa olleet keskimäärin lähes kaksinkertaiset verrattuna ansiotasoon viimeisellä työpaikalla Suomessa.

5.2.2. Siirtolaistyövoiman tuntiansion kehitys Ruotsissa

Siirtolaistyövoiman ansiotason kehitys Ruotsissa on laskettu vertailemalla reaalityöntuntiansiota toukokuussa v. 1972 reaalityöntuntiansioon ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa. Taulukosta 5.3 ja kuviosta 5.2 käyvät ilmi siirtolaisten tuntiansiot ensimmäisellä työpaikalla sekä toukokuussa v. 1972. Aineistosta on laskettu siirtolaistyövoimalle reaalityöntuntiansion nousu v. 1961-72 sekä laadittu vastaava indeksisarja¹⁾. Reaalityöntuntiansiotason kehitys on laskelmien mukaan siirtolaisten kohdalle ollut 1961-72 keskimäärin 6.4 % vuodessa.

1) Indeksisarjan laskemiseksi kehitetty kaava on tarkemmin selostettu kohdassa 5.2.3.

Taulukko 5.1. Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Suomessa
vv. 1960-1971

Vuosi*)	Kulutus- hyödykkeiden hintaindeksi	Siirtolaistyövoiman tuntiansiot, mk		Siirtolaistyövoiman tuntiansioindeksi		Siirtolaistyövoiman tunti- ansiot Suomessa			
		nimelliset (SNMK)	reaaliset v. 1964 rahoissa	nimelliset	reaaliset	nimelliset		reaaliset	
						kr. (SNKR)	indeksi	kr. (SRKR)	indeksi
1960	84.1	2.44	2.90	81.1	96.3	3.93	81.7	4.67	97.1
1961	84.9	1.66	1.96	55.1	65.1	2.67	55.5	3.15	65.5
1962	87.7	1.82	2.08	60.5	69.1	2.91	60.5	3.33	69.2
1963	92.5	3.01	3.25	100.0	108.0	4.84	100.6	5.23	108.7
1964	100.0	3.01	3.01	100.0	100.0	4.81	100.0	4.81	100.0
1965	104.0	3.32	3.19	110.3	106.0	5.31	110.4	5.10	106.0
1966	107.0	3.13	2.93	104.0	97.3	5.01	104.2	4.69	97.5
1967	114.0	3.68	3.23	122.3	107.3	5.51	114.6	4.84	100.6
1968	124.0	3.97	3.20	132.0	106.3	4.90	101.9	3.95	82.1
1969	126.0	3.94	3.13	131.0	104.0	4.85	100.8	3.85	80.0
1970	129.0	4.28	3.32	142.2	110.3	5.31	110.4	4.12	85.7
1971	136.0	5.71	4.20	189.7	139.5	6.98	145.1	5.13	106.7

*) Vuosi jollin työsuhde on lopetettu

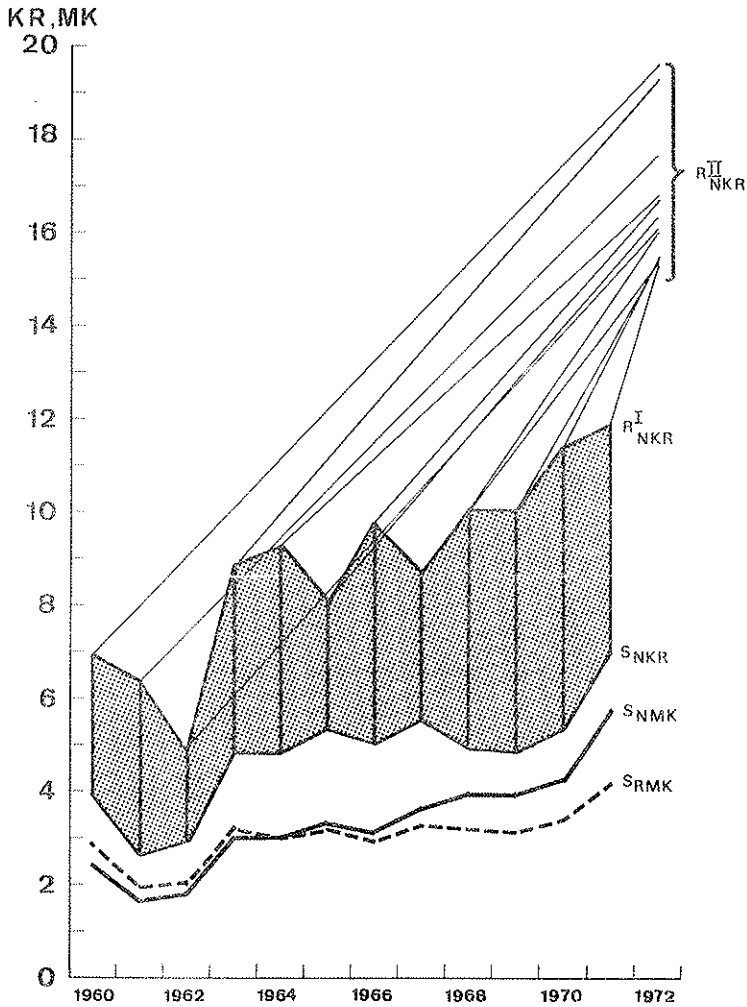
Taulukko 5.2, jatk.

1) Tuntiansiovertailuissa käytetyt symbolit

	Keskituntiansiot			
	Nimelliset		Reaaliset	
	Markoissa	Kruunuissa	Markoissa	Kruunuissa
Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot Suomessa	S_{NMK}	S_{NKR}	S_{RMK}	S_{RKR}
Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla	.	R_{NKR}^I	.	R_{RKR}^I
Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot Ruotsissa 2:lla neljänneksellä v. 1972	.	R_{NKR}^{II}	.	R_{RKR}^{II}
Teollisuustyöntekijöiden keskituntiansiot Suomessa	S_{NMK}^{YM+N}	S_{NKR}^{YM+N}	S_{RMK}^{YM+N}	S_{RKR}^{YM+N}
Teollisuustyöntekijöiden keskituntiansiot Ruotsissa	.	R_{NKR}^{YM+N}	.	R_{RKR}^{YM+N}

- 2) Painotettu keskiarvo jossa painoina ovat henkilöiden suhteelliset osuudet eri vuosina.
- 3) Aritmeettinen keskiarvo.

Kuvio 5.1. Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot v. 1960-1972, Kr ja Mk

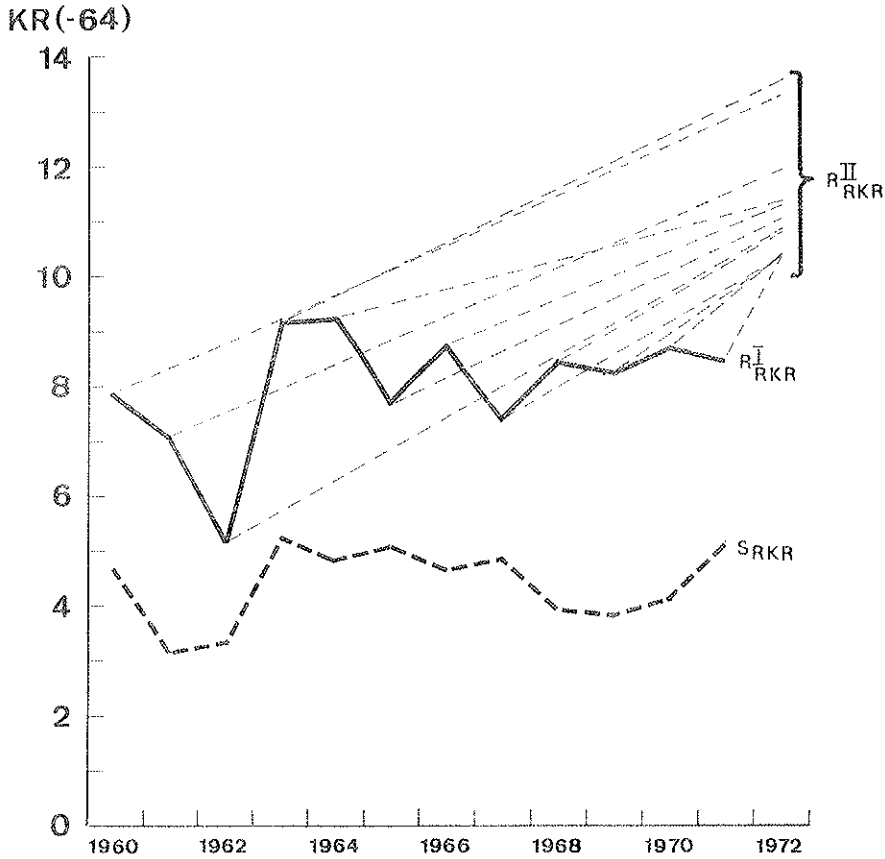
Symboli	Selitys
S_{NMK}	Nimellinen ansio Suomessa, MK
S_{RMK}	Reaalinen ansio Suomessa, MK
S_{NKR}	Nimellinen ansio Suomessa, KR
R^I_{NKR}	Nimellinen ansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, KR
R^{II}_{NKR}	Nimellinen ansio Ruotsissa v. 1972, KR

Taulukko 5.3. Siirtolaistyövoiman keskituntiansioiden kehitys Ruotsissa vv. 1960-1972

Vuosi ¹⁾	Kulutus- hyödykkeiden hintaaindeksi Ruotsissa 1964=100 ²⁾ Rkr	Siirtolaisten tuntiansiot ensimm. työpäikällä tyosuhteen alkamisvuoden mukaan Rkr		Siirtolaisten tunti- ansiot toukokuussa v. 1972 ensimmäisen työsuhteen alkamis- vuoden mukaan Rkr		Ruotsissa olon aikana reaalituntiansion nousu		Siirtolaisten keskim. reaalituntiansion nousu %	
		nimelliset (R_{NKR}^I)	reaaliset v. 1964 rahoissa (R_{RKR}^I)	nimelliset (R_{NKR}^{II})	reaaliset v. 1964 rahoissa (R_{RKR}^{II})	ensimm. työ- paikan ansio=100 huhtik. 1972=	nousua keskim. vuodessa, %	keskim. %	
1960	87.8	6.92	7.88	19.53	13.24	168.0	5.7	5.7	
1961	90.1	6.38	7.08	17.60	11.93	168.5	6.2	5.7	
1962	93.9	4.88	5.20	16.01	10.85	208.6	10.9	6.0	
1963	96.7	8.88	9.18	19.21	13.02	141.8	4.6	7.2	
1964	100.0	9.24	9.25	16.78	11.32	123.2	2.9	6.1	
1965	105.0	8.05	7.67	16.29	11.04	143.9	7.4	5.1	
1966	111.6	9.77	8.75	16.66	11.29	129.0	4.8	5.8	
1967	116.6	8.68	7.44	15.27	10.35	139.1	7.8	5.6	
1968	118.8	10.04	8.45	15.96	10.82	128.0	7.0	6.1	
1969	122.1	10.03	8.21	15.32	10.39	126.6	8.8	6.2	
1970	130.4	11.35	8.70	15.43	10.46	120.2	10.1	7.2	
1971	140.3	11.89	8.47	15.21	10.31	121.7	21.7	7.7	
1972	147.53			keskim. 16.15				keskim. 6.4	

- 1) Vuosi jolloin ensimmäinen työsuhte on aloitettu.
- 2) Indextal för konsumentprisindex (bas: medelpriser 1949=100) Ålman månadsstatistik SCB.
- 3) Toukokuun indeksilukema.

Kuvio 5.2. Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansion kehitys Ruotsissa ensimmäisen työsuhteen alkamisvuoden mukaan, vuoden 1964 kruunuissa

Symboli	Selitys
S_{RKR}	Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansio viimeisellä työpaikalla Suomessa, Kr
R_{RKR}^I	Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansio ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa, Kr
R_{RKR}^{II}	Siirtolaistyövoiman reaalityöntuntiansio Ruotsissa v. 1972, Kr

5.2.3. Siirtolaisten keskimääräisen reaalityöntuntiansio-
indeksin laskemiseksi käytetty menetelmä

Indeksillä pyritään kuvaamaan siirtolaisten keskimääräistä reaalityöntuntiansion kehitystä Ruotissa. Siirtolaisten tuntiansiot on laskettu siten, että kuukausiansioiden keskiarvot on jaettu työtuntien keskiarvoilla. Indeksisarjan konstruointiseksi on käytetty siirtolaisten tuntiansioita ensimmäisellä työpaikalla Ruotsissa sekä haastatteluhetkellä huhti-touku-kuussa v. 1972. Nimelliset tuntiansiot on muutettu reaalityöntuntiansioiksi käyttämällä kuluttajain hintaindeksiä 1949=100, jolle on annettu uusi perusvuosi 1964.

Olkoon w_n^d keskimääräinen nimellinen tuntiansio ensimmäisellä työpaikalla vuonna d , w_{n72}^d siirtolaisten keskimääräinen nimellinen tuntiansio v. 1972 niillä työntekijöillä joiden keskimääräinen tuntiansio oli w_n^d ensimmäisen työsuhteen alkamisvuotena t sekä p^d/p^{64} kuluttajahinnat vuonna d suhteessa perusvuoteen 1964.

Lasketaan reaalityöntuntiansiot vuoden 1964 rahoissa. Reaalityöntuntiansiot ensimmäisellä työpaikalla vuonna d voidaan ilmaista kaavalla

$$(1) \quad w_{rd}^d = w_n^d / (p^d/p^{64})$$

sekä reaalityöntuntiansio huhtikuussa v. 1972 vuosikerralle d kaavalla

$$(2) \quad w_{r72}^d = w_{n72}^d / (p^{72} / p^{64})$$

Tämän jälkeen voidaan laskea reaalityöntiansion keskimääräinen kehitys vuosikerralle d - 1972 joka käsittää $72 - d$ vuotta

$$(3) \quad v_r^d = \frac{(w_{r72}^d / w_{rd}^d) - 1}{72 - d}$$

Eri vuosina tapahtuneet reaalityöntiansioiden nousut on tämän jälkeen arvioitu painottamalla yhteen ko. viimeisen vuosikerran keskimääräinen reaalityöntiansion nousu ja sitä edeltäneiden vuosikertojen keskimääräiset vuosittaiset reaalityöntiansioiden kehitykset. Painoina on silloin käytetty siirtolaisien suhteellisissa lukumääriä kyseisellä tarkasteluhetkellä. Taulukossa 5.4 on, kaavaa (4) käyttäen, laskettu siirtolaisyövoimalle keskimääräiset reaalityöntiansioiden nousut.

$$(4) \quad v_r^t = \sum_{d=60}^t (v_r^d \frac{N^d}{\sum_{d=60} N^d}) \quad 61 \leq t \leq 72$$

Kun vuosittaiset keskimääräiset reaalityöntiansioiden muutokset on laskettu saadaan helposti muodostettua haluttu indeksisarja, jonka perusvuodeksi valittiin v. 1964.

Taulukko 5.4. Siirtolaistyövoiman reaalityöntiansioiden laskemiseksi käytetty kehikko

Vuosi	v_x^d , %	v_x^t , %	1964=100
1960		78.5	
1961	(1.0)5.7	5.7	83.0
1962	(.46) (.54)6.2	6.0	88.0
1963	(.35) (.41) (.24)10.9	7.2	94.3
1964	(.21) (.25) (.14) (.39)4.6	6.1	100.0
1965	(.14) (.17) (.10) (.26) (.33)2.9	5.1	105.1
1966	(.10) (.11) (.06) (.18) (.23) (.32)7.4	5.8	111.2
1967	(.08) (.09) (.05) (.15) (.19) (.27) (.16)4.8	5.6	117.4
1968	(.07) (.08) (.05) (.13) (.16) (.23) (.14) (.16)7.8	6.1	124.6
1969	(.05) (.06) (.03) (.09) (.12) (.17) (.10) (.12) (.25)7.0	6.2	132.3
1970	(.03) (.04) (.02) (.06) (.08) (.11) (.07) (.08) (.16) (.35)8.8	7.2	141.8
1971	(.03) (.03) (.02) (.05) (.06) (.09) (.06) (.06) (.13) (.30) (.17)10.1	7.7	152.7
1972	(.03) (.03) (.02) (.05) (.06) (.09) (.05) (.06) (.12) (.27) (.15) (.07)21.7	8.6	165.8

5.3. Siirtolaistyövoiman ansiotason vertailu yleiseen ansiotasoon Ruotsissa ja Suomessa

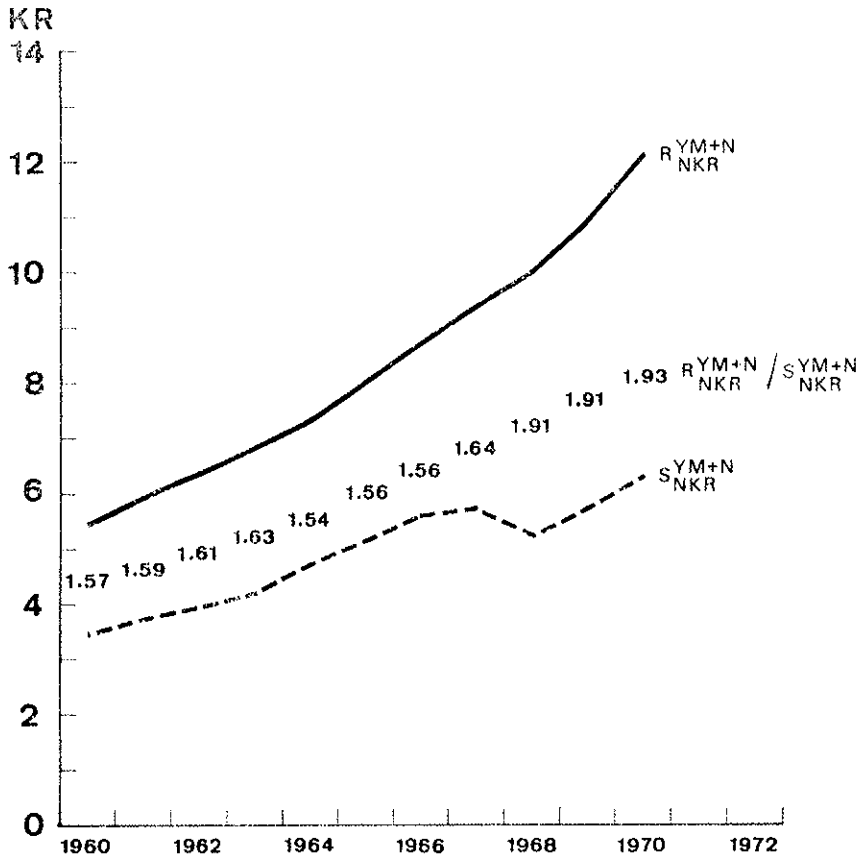
Yleiseksi ansiotasoksi Ruotsissa ja Suomessa on tässä valittu varsinaisen teollisuuden työntekijöiden ansiotaso¹⁾. Tämä ansiotasoa kuvaava sarja esiintyy tässä yhteydessä eräänlaisena referenssisarjana. On nimittäin ilmeistä, että varsinaisen teollisuuden työvoiman rakenne Suomessa ja Ruotsissa poikkeaa siirtolaistyövoiman rakenteesta.

5.3.1. Työntekijöiden tuntiansiot varsinaisessa teollisuudessa Suomessa verrattuna vastaaviin tuntiansioihin Ruotsissa

Taulukosta 5.2 ja kuviosta 5.3 nähdään työntekijöiden tuntiansiot varsinaisessa teollisuudessa Suomessa (S_{NKR}^{YM+N}) ja Ruotsissa (R_{NKR}^{YM+N}) v. 1960-70, tuntiansiot Suomessa muutettuna kruunuiksi sekä lasketut tuntiansioerot $R_{NKR}^{YM+N}/S_{NKR}^{YM+N}$. Tässä käytetyn analyysikehikon puitteissa voidaan todeta, että siirtolais-työvoimalle siirtyminen Ruotsin työmarkkinoille on merkinnyt tuntuvasti suurempia tuntiansioita, kuin mitä voitaisiin odottaa vertailemalla Ruotsissa ja Suomessa olevaa yleistä ansiotasoa varsinaisessa teollisuudessa. Kun yleinen ansiotaso Ruotsissa oli v. 1960-70 keskimäärin 1.7 kertaa suurempi kuin Suomessa se oli siirtolaisille vastaavasti 1.9 (vrt taulukko 5.2)

1) Direct and total wage costs for workers, SAF huhtik. 1972.

Kuvio 5.3. Varsinaisen teollisuuden työntekijöiden keskituntiansiot Suomessa ja Ruotsissa v. 1960-70, Kr

Symboli	Selitys
S_{NKR}^{YM+N}	Varsinaisen teollisuuden työntekijöiden keskituntiansiot Suomessa, Kr
R_{NKR}^{YM+N}	Varsinaisen teollisuuden työntekijöiden keskituntiansiot Ruotsissa, Kr

5.3.2. Siirtolaistyövoiman tuntiansiot viimeisellä työpaikalla Suomessa verrattuna työntekijöiden tuntiansioihin varsinaisessa teollisuudessa Suomessa

Voidaan todeta, että siirtolaistyövoiman tuntiansiot ovat Suomessa olleet v. 1960-70 keskimäärin jonkin verran pienemmät kuin kuvattu yleinen ansiotaso varsinaisessa teollisuudessa. Vertailtavissa olevien tuntiansioiden suhde (S_{NMR}^{YM+N}/S_{NMR}) oli vuosina 1960-70 keskimäärin 0.94. Siirtolaistyövoiman keskimääräinen reaaliansiotasoo Suomessa v. 1960-70 oli laskelmien mukaan 3.18 mk v. 1964 hintatason mukaan ja vastaavasti yleinen reaaliansiotasoo 3.14 mk. Suurina muuttovuosina 1969-70 on kuitenkin siirtolaistyövoiman keskimääräinen tuntiansio Suomessa ollut tuntuvasti alhaisempi kuin keskimääräinen tuntiansio varsinaisessa teollisuudessa (ks. kuvio 5.4). On ilmeistä, että näinä vuosina Suomesta lähtenyt työvoima on toiminut huonommin palkatuissa tehtävissä.

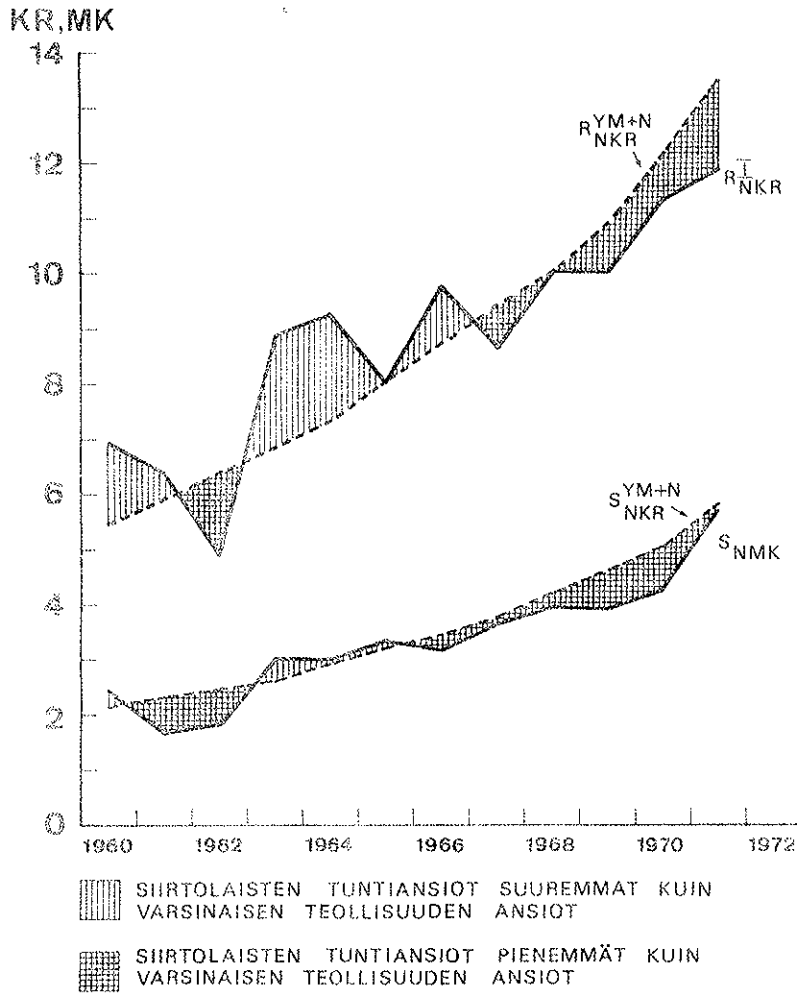
5.3.3. Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla verrattuna työntekijöiden tuntiansioihin varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa

Siirtolaistyövoiman tuntiansiot Ruotsissa ensimmäisellä työpaikalla ovat keskimäärin olleet samalla tasolla kuin yleensä Ruotsissa. Periodille 1960-70 on laskettu suhteeksi

$R_{NKR}^I/R_{NKR}^{YM+N} = 1.05$. Kuten kuvioista 5.4 nähdään ovat v. 1969-70

kuitenkin siirtolaisten tuntiansiot olleet matalammat kuin

Kuvio 5.4. Siirtolaistyövoiman keskituntiansiot verrattuna varsinaisen teollisuuden keskituntiansioihin Ruotsissa ja Suomessa v. 1960-71

keskimäärin varsinaisessa teollisuudessa. Siirtolaistyövoiman reaalityöntiansiot ovat koko tarkasteluperiodilla olleet keskimäärin 8.25 Rkr vuoden 1964 hintatason mukaan ilmaistuna kun vastaavasti varsinaisen teollisuuden reaalityöntiansiot ovat olleet 7.67 Rkr. Kun lasketaan suhde $R_{RKR}^I / R_{RKR}^{YM+N}$ saadaan 1.08.

5.3.4. Siirtolaistyövoiman ansiotason kehitys Ruotsissa verrattuna työntekijöiden ansiotason kehitykseen varsinaisessa teollisuudessa Ruotsissa

Kohdassa 5.2.2 todettiin, että siirtolaistyövoiman reaalityöntiansiotason kehitys Ruotsissa on v. 1961-72 merkinnyt 6.4 %:n nousua keskimäärin vuodessa. Varsinaisessa teollisuudessa reaalityöntiansion kasvu on Ruotsissa ollut v. 1961-70 keskimäärin 4.2 % vuodessa. On ymmärrettävää, että ansiotason kehitys siirtolaisille on ollut varsin voimakasta, koska ansiotason kehitystä arvioitaessa on tässä käytetty siirtolaisten alkupalkkoja Ruotsissa. Näiden voidaan olettaa olleen esimerkiksi ammattitaitoon verrattuna alhaisempia kuin keskimäärin teollisuudessa Ruotsissa.

Liite 5.1. Ruotsin kruunun ja markan avistamyntikurssit vuosina 1960-1971

Vuosi	Kurssi ¹⁾			1 mk =	1 mk = ²⁾
	100 kr				
	Korkein	Alin	Keskim.		
1960	62.32	61.85	62.07	1.611	1.63
1961	62.45	61.95	62.23	1.607	1.62
1962	62.66	62.05	62.50	1.600	1.62
1963	62.35	62.05	62.16	1.609	1.6151
1964	62.78	62.00	62.52	1.599	1.6062
1965	62.78	62.33	62.52	1.599	1.6061
1966	62.70	62.34	62.45	1.601	1.6079
1967	81.55	62.30	66.81	1.497	1.5263
1968	81.55	80.95	81.10	1.233	1.2382
1969	81.75	80.95	81.28	1.230	1.2349
1970	81.30	80.15	80.62	1.240	1.2454
1971	85.40	80.60	81.82	1.222	

1) Suomen Pankin vuosikirja 1971.

2) Affärsbankernas avista säljkurser som Riksbanken publicerar i sin årsbok, Direct and total wage costs for workers, SAF huhtik. 1972.

6. ARVIO SUOMALAISEN SIIRTOLAISTYÖVOIMAN VAIKUTUKSESTA
RUOTSIN KANSANTULOON V. 1972

Seuraavassa esitetään karkea laskelma suomalaisen siirtolaistyövoiman vaikutuksesta Ruotsin kansantuloon. Siirtolaistyövoimalla tarkoitetaan sitä työvoimaa Ruotsissa, johon kuului v. 1972 Ruotsissa työssä olevat Suomen kansalaiset.

Siirtolaistyövoiman keskimääräinen kuukausiansio oli toisella neljänneksellä v. 1972 2 672 kr kuukaudessa työntekijää kohden. Ansiokäsitem vastaa tässä käsitettä "palkka tehdyiltä työajalta". Jotta päästään arvioimaan siirtolaistyövoiman kansantulokontribuutiota on huomioitava loma-ajan palkka ja työnantajan pakolliset ja vapaaehtoiset sosiaalikustannukset. Työntekijän maksamat sosiaaliturvamaksut sen sijaan sisältyvät jo bruttopalkkaan. Arviossa esiintyvät laskennalliset erät perustuvat tietoihin, jotka kuvaavat keskimääräisiä kustannuksia koko SAF-LO-kenttään kuuluvasta työvoimasta Ruotsissa.

Loma-ajan palkka: Vuonna 1972 oli loma-ajan palkka työntekijöiden kohdalla keskimäärin 8,1 % bruttopalkasta.

Työnantajan lakisääteiset sosiaalikulustannukset: Vuonna 1972 oli työnantajan kaikki sosiaalikulustannukset keskimäärin 22.6 % bruttopalkoista josta loma-ajan palkka oli 8.1 %. Täten jäisi työnantajan lakisääteiseksi sosiaalikulustannuksiksi 14.5% maksetuista palkoista¹⁾.

Vapaaehtoiset työvoimakustannukset: Vapaaehtoisten työvoimakustannusten on tässä arvioitu olleen v. 1972 suhteessa palkkakustannuksiin samat kuin v. 1971. Vuonna 1971 nämä kustannukset olivat 3.5 % palkasta tehdyiltä työajalta²⁾.

Siirtolaistyövoimaan kuuluvan työntekijän keskimääräinen kuukausipalkka tehdyiltä työajalta oli v. 1972 2 672 kr³⁾.

Työnantajan keskimääräiset työkustannukset työntekijää kohden saadaan seuraavasti:

	Kr
Palkka tehdyiltä työajalta	2 672
+ Loma-ajan palkka, 8.1 % maksetusta bruttopalkasta	235
	<hr/>
Bruttopalkka	2 907
+ Työnantajan lakisääteiset sosiaalikulustannukset, 14.5 % bruttopalkasta	421
+ Työnantajan vapaaehtoiset työvoimakustannukset, 3.5 % palkasta tehdyiltä työajalta	93
	<hr/>
Työkustannukset työntekijää kohden kuukaudessa	3 421

1) Arbetsgivaren, nr 26, 23/8 1973.

2) Statistisk oversikt 1972. Til det permanente utvalgsmøte i Trondheim, Oslo aug. 1972.

3) Ks. luku 3.5.

Vuosikustannuksiin päästään kertomalla kuukausikustannukset 12:lla, jolloin saadaan 41 052 kr työntekijää kohden. Vuonna 1972 oli karkeasti arvioituna 111 000 työhön ilmoitettua Suomen kansalaista, joten siirtolaistyövoiman kansantuloosuudeksi saadaan silloin 4 515.7 milj. kr, joka summa vastaa n. 3.6 % v. 1972 Ruotsissa maksetuista palkoista ja eläkeetuuksista. Mainittuun kansantuloerään sisältyvät kaikki pakolliset ja vapaaehtoiset sosiaalikulut. Mikäli oletetaan, että siirtolaisilla ei suuremmassa määrin ole ollut pääomatuloja voidaan suhteuttamalla mainittu palkkasumma 4 515.7 milj. kr Ruotsin kansantuloon todeta suomalaisen siirtolaistyövoiman kansantulokontribuution Ruotsissa olleen v. 1972 noin 2.5 prosenttiyksikköä.

Keskiväkiluku oli Ruotsissa v. 1972 8 122 293 henkilöä ja suomalaisten kansalaisten vastaava keskimääräinen väkiluku Ruotsissa 201 648 henkilöä¹⁾.

Kun kaikkien suomalaisten vaikutus Ruotsin kansantuloon oli v. 1972 n. 4 515 milj. kr, oli suomalaisten kansalaisten keskimääräinen vaikutus asukasta kohden n. 22 394 kr. Kansantulo asukasta kohden Ruotsissa oli vastaavasti 22 209 kr.

Suomen kansalaisia oli Ruotsissa v. 1972 suhteessa koko Ruotsin väestömäärään 2.5 %. Samanaikaisesti oli niiden kontribuutio kansantuloon myös noin 2.5 %, joten voidaan todeta Suomen kansalaisten Ruotsissa edustaneen keskimääräistä

1) Väkiluku Ruotsissa vuoden 1971 lopussa oli 8 115 426 ja vuoden 1972 lopussa 8 129 160. Suomen kansalaisten väkiluku Ruotsissa oli vastaavasti 206 298 ja 196 999 henkeä. Statistisk Årsbok 1973, Stockholm 1973.

tulotasoa Ruotsissa. On kuitenkin syytä todeta, että alle 15-vuotiaiden osuus Suomen kansalaisten muodostamassa väestöryhmässä on paljon suurempi kuin vastaava osuus koko Ruotsin väestössä. Alle 15-vuotiaiden osuus siirtolaisten kohdalla oli noin 31 % kun vastaavasti esim. alle 16-vuotiaiden osuus Ruotsin väestössä oli ainoastaan n. 22 %¹⁾. Tämän perusteella voidaan päätellä, että suomalaisten siirtolaisten muodostaman aktiivisesti toimivan väestön vaikutus kansantuloon on huomattavasti korkeampi kuin vastaavan ryhmän Ruotsin väestössä. Tätä väitettä tukee vielä se, että aktiivisesti toimivan siirtolaisväestön työhön osallistumisaste on hyvin korkea verrattuna Ruotsin väestön työhön osallistumisasteeseen. Työhön osallistumisasteeseen vaikuttaa tietenkin vanhusten ja eläkeläisten määrä, joka on huomattavasti suurempi Ruotsin väestössä kuin siirtolaisten joukossa.

1) Tieto vuodelta 1970, Statistisk Årsbok 1973.

7. SIIRTOLAISTYÖVOIMAVIRTA, ERÄS LÄHTÖALUEIDEN JA
TULOALUEIDEN TARKASTELU

Tässä kappaleessa tarkastellaan siirtolaistyövoiman alueellista sijoittumista Ruotsissa, sen jakautumaa lähtöalueen mukaan sekä lähtö- ja tuloalueiden välisiä riippuvuuksia. Tällä tarkastelulla pyritään antamaan eräitä taustatietoja mm. luvussa 3 suoritettuja siirtolaistyövoiman tulotarkasteluja varten. Työvoiman tulojen alueittainen jakautuma määräytyy välillisesti elinkeinorakenteesta, joka yleensä poikkeaa alueesta toiseen. Ammattikoulutustasoon ja sen välityksellä tulojen jakautumaan heijastuu työvoiman alueellinen sijainti lähinnä eri alueilla työvoimalle tarjoutuvien koulutus- ja kehittämismahdollisuuksien kautta.

7.1. Siirtolaistyövoiman alueellisesta sijoittumisesta
Ruotsissa

Lähes 75 % suomalaisesta siirtolaistyövoimasta on alueellisesti sijoittunut teollisuus-Ruotsiin. Tämä aluekokonaisuus käsittää Tukholman läänin ja kaupungin, itäisen Keski-Ruotsin

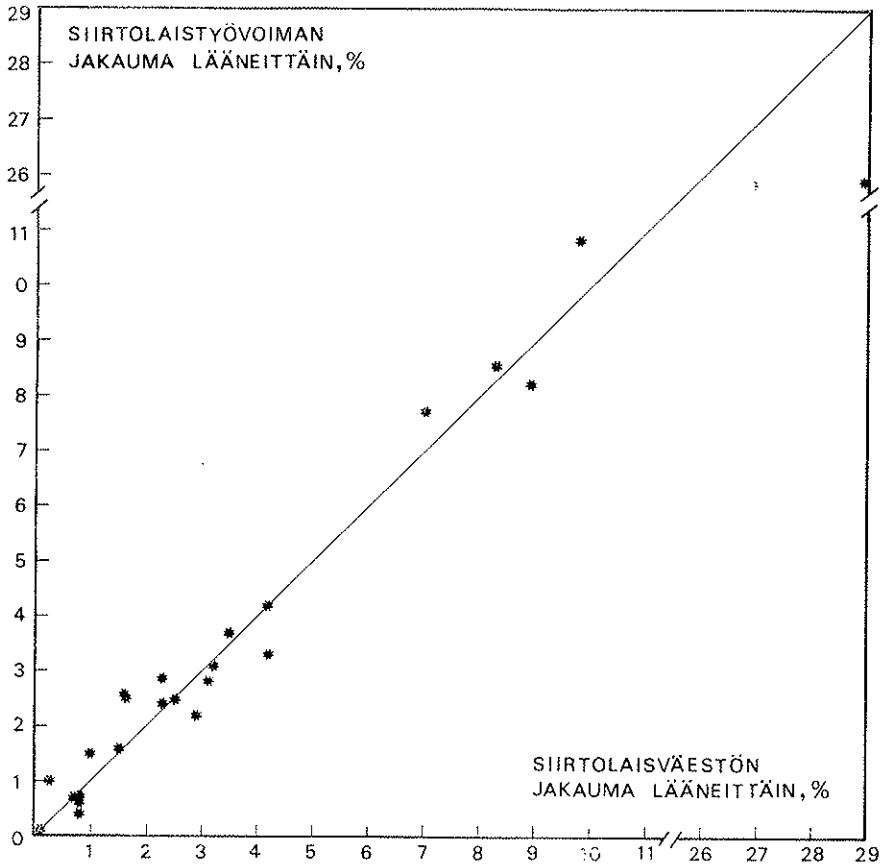
sekä Länsi-Ruotsin¹⁾. Näillä alueilla asuu noin 55 % koko Ruotsin väestöstä. Vertailemalla taulukossa 7.1 Ruotsin väestöstä ja siirtolaistyövoimasta esitettyjä jakautumia, todetaan että siirtolaisväestö ja työvoima noudattaa suurimmalta osaltaan Ruotsin väestön alueellista jakautumaa. Kuitenkin voidaan havaita, että eräillä runsasväestöllisillä alueilla siirtolaisväestö on suhteessa Ruotsin väestöön yliedustettu.

Erilaisia tilastotietoja, jotka antaisivat hyvän kuvan koko suomalaisesta siirtolaisväestöstä ja siitä muodostuvasta työvoimasta on toistaiseksi tuotettu hyvin vähän. Väestölaskennan pohjalta laadittu tilasto sekä työvoimatilasto muodostavat kuitenkin eräänlaisen lähtökohdan ETLAn otoksen edustavuuden testaamiseksi. Kuvioon 7.1 piirrettyyn hajontakuviioon on merkitty 24 Ruotsin lääninä²⁾, sekä ko. läänin siirtolaistyövoiman osuuden koko siirtolaistyövoimasta ja läänin siirtolaisväestön osuuden koko siirtolaisväestöstä Ruotsissa. Työvoimasta lasketut osuudet lääneittäin on saatu ETLAn otoksen perusteella ja väestöön liittyvät tiedot perustuvat suoritettuun väestölaskentaan v. 1970. Jakautumien välillä on eroja oikeastaan hyvin vähän. Ainoastaan Tukholman lääni näyttää olevan jossain määrin aliedustettuna ETLAn otoksessa. Taulukossa 7.1 on asetettu rinnakkain valtakunnanalueittaisen jakautumat, väestötilaston perusteella tehdyt arviot Suomen kansalaisten väestön jakautumasta, Invandrarverket'in arvio työvoiman jakautumasta sekä ETLAn otoksesta johdettu jakautuma. Jos vertailujakautumaksi asetetaan työvoimatilastoista johdetut

1) Ruotsin lääneistä ja valtakunnanalueista, ks. liite 7.1.

2) Tukholman lääni ja kaupunki yhtenä yksikkönä.

Kuvio 7.1. Hajontakuviot suomalaisen siirtolaistyövoiman (1972) ja siirtolaisväestön (1970) sijoittumisesta Ruotsissa lääneittäin

luvut näyttää ETLAn otos olevan paitsi aliedustettuna Tukholman alueella myös yliedustettuna lähinnä Keski-Ruotsissa.

7.2. Suomesta Ruotsiin tapahtuvan muuttovirran tarkastelu lähtöalueen ja tuloalueen mukaan

Joitakin lähtöalueen ja tuloalueen välisiä riippuvuuksia voidaan havaita työvoiman muuttotavoissa. Tarkastellaan ehdollisesti muuttovirran alueellista jakautumista Ruotsissa Suomen lähtöalueen mukaan.

Etelä-Suomesta lähteneet muuttavat lähinnä Tukholman alueelle. Itä-Suomesta muuttaneita on eniten itäisessä Keski-Ruotsissa, missä on myös eniten Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta muuttaneita, kun sen sijaan Pohjois-Suomesta lähteneitä on eniten Länsi-Ruotsissa.

Kun tarkastellaan eri tuloalueilla esiintyvän työvoiman lähtöaluetta, voidaan panna merkille, että sekä Tukholman alue, että Etelä-Ruotsi saavat eniten muuttajiaan Etelä-Suomesta. Itäinen Keski-Ruotsi ja "Mellersta Norrland" saavat eniten muuttajia Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta. Smålandissa, Länsi-Ruotsissa, Norra Mellan-Sverigessä ja hyvin merkittävästi övre Norrlandissa on eniten Pohjois-Suomesta muuttaneita. Edellä esitettyihin ehdollisiin tarkasteluihin liittyvät jakautumat on tarkemmin esitetty taulukossa 7.2.

Koko muuttovirran osalta voidaan antaa seuraava karkea kuva muuttovirroista:

1. Etelä-Suomesta muutetaan Tukholman alueella,
2. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta itäiseen Keski-Ruotsiin,
3. Pohjois-Suomesta Länsi-Ruotsiin.

Mainitut muuttovirrat käsittävät noin kolmasosan koko muuttovirrasta (vrt. taulukko 7.3).

Taulukko 7.1. Suomalaisen siirtolaisväestön sekä työvoiman jakauma Ruotsissa ja Ruotsin väestön jakauma valtakunnanalueen mukaan, %

Valtakunnan alue	Suomen kansalaisten väestö v. 1970 ²⁾	Suomen kansalaisten muodostama työvoima 1.7.1972 ¹⁾	ETLAn otos v. 1972	Ruotsin väestö 31.12.1969
Stockholm	28.9	31.4	25.9	18.2
Östra Mellan-Sverige	27.4	23.5	26.2	17.0
Småland med Öarna	6.0	3.4	4.5	9.6
Sydsverige	5.9	5.7	6.9	14.1
Västsverige	21.2	24.0	22.4	19.4
norra Mellan-Sverige	7.7	7.2	8.0	10.7
mellersta Norrland	1.8	2.2	2.6	5.0
övre Norrland	3.0	2.7	3.6	6.1

1) Invandrarverket.

2) Väestötilasto, SOS.

Taulukko 7.2. Siirtolaistyövoiman jakauma lähtöalueen ja tuloalueen mukaan, ehdolliset tarkastelut, %

Tulo- alue Ruotsis- sa ²⁾	Lähtöalue Suomessa ¹⁾	Etelä- Suomi	Itä- Suomi	Etelä- ja Keski Pohjanmaa	Pohjois- Suomi	Yht.
Stockholm		43.9	19.7	15.3	13.7	25.9
östra Mellansverige		18.6	32.0	41.3	22.9	26.2
Småland med Öarna		3.9	3.3	3.1	6.5	4.5
Sydsverige		7.9	8.2	3.1	7.8	6.9
Västsverige		18.3	27.9	16.8	28.7	22.4
norra Mellansverige		5.1	5.7	12.8	9.2	8.0
mellersta Norrland		0.8	1.6	6.1	2.7	2.6
övre Norrland		1.4	1.6	1.5	8.5	3.6
Yhteensä		100	100	100	100	100
Stockholm		62.4	9.6	12.0	16.0	100
östra Mellansverige		26.1	15.4	32.0	26.5	100
Småland med Öarna		32.6	9.3	13.9	44.2	100
Sydsverige		41.8	14.9	9.0	34.3	100
Västsverige		30.1	15.7	15.3	38.9	100
norra Mellansverige		23.4	9.1	32.5	35.1	100
mellersta Norrland		12.0	8.0	48.0	32.0	100
övre Norrland		14.3	5.7	8.6	71.4	100
Yhteensä		36.7	12.6	20.3	30.3	100

1) Lähtöalueet ovat tilastoalueista muodostettuja

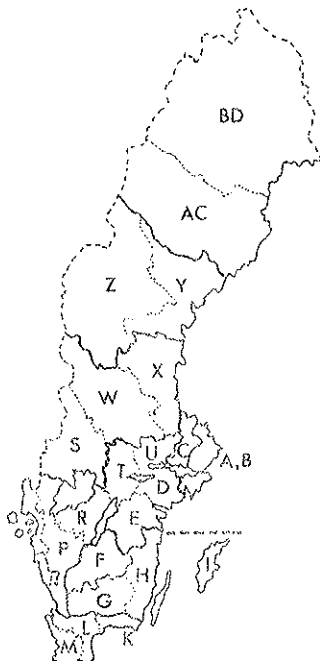
Etelä-Suomi tilastoalueet 11-17
 Itä-Suomi " 21-24
 Etelä- ja Keski-
 Pohjanmaa " 31-32
 Pohjois-Suomi " 41-43

2) Tuloalueet ovat lääneistä muodostetut valtakunnan-
 alueet.

Taulukko 7.3. Siirtolaistyövoiman jakautuma lähtöalueen ja tuloalueen mukaan, %

Tulo- alue Ruotsis- sa	Lähtöalue Suomessa	Etelä- Suomi	Itä- Suomi	Etelä- ja Keski- Pohjanmaa	Pohjois- Suomi	Yht.
Stockholm		16.1	2.5	3.1	4.1	25.9
östra Mellansverige		6.8	4.0	8.4	6.9	26.2
Småland med Öarna		1.4	0.4	0.6	2.0	4.5
Sydsverige		2.9	1.0	0.6	2.4	6.9
Västsverige		6.7	3.5	3.4	8.7	22.4
norra Mellansverige		1.9	0.7	2.6	2.8	8.0
mellersta Norrland		0.3	0.2	1.2	0.8	2.6
övre Norrland		0.5	0.2	0.3	2.6	3.6
Yhteensä		36.7	12.6	20.3	30.3	100

Liite 7.1. Ruotsin läänit sekä niistä muodostetut valtakunnan-
alueet

Länsbeteckning:

- A Stockholms stad
- B Stockholms län
- C Uppsala län
- D Södermanlands län
- E Östergötlands län
- F Jönköpings län
- G Kronobergs län
- H Kalmar län
- I Gotlands län
- K Blekingen län
- L Kristianstads län
- M Malmöhus län
- N Hallands län
- O Gbg o. Bohus län
- P Älvsborgs län
- R Skaraborgs län
- S Värmlands län
- T Örebro län
- U Västmanlands län
- W Kopparbergs län
- X Gävleborgs län
- Y Västernorrlands län
- Z Jämtlands län
- AC Västerbottens län
- BD Norrbottens län

Länen fördelade på riksområden

Riksområden	ERU:s beteckning
AB	Stockholm
CDTUE	östra Mellan-Sverige
FGHI	Småland med öarna
KLM	Sydsverige
NOPR	Västsverige
SWX	norra Mellansverige
YZ	mellersta Norrland
AC, BD	övre Norrland

8. SIIRTOLAISTYÖVOIMAN TYÖNVÄLITYKSESTÄ

Vuonna 1973 Suomen ja Ruotsin viranomaisten välillä tehty sopimus maitten välillä siirtyvän työvoiman kanavoimisesta virallisen työntvälityksen kautta tulee vastaisuudessa asettamaan melkoisia vaatimuksia työntvälitysviranomaisille. Paitsi, että Suomen puolella vaaditaan työntvälitystoimistojen henkilökunnan ammattitaidon kohottamista, vaaditaan myös ponnistuksia sellaisen maineen luomiseen, että järjestelmä todella toimii tehokkaasti. Toistaiseksi ja varsinkin v. 1960-71 Ruotsiin siirtyneen työvoiman kohdalla on virallisen työntvälityksen rooli ollut hyvin vaatimaton verrattuna muihin kanaviin, joiden kautta työpaikat Ruotsissa on täytetty. Myös virallisen työntvälityksen tuottamat työntvälityspalvelukset näyttävät mainittuna ajanjaksona olleen tietysti mielessä laadullisesti heikompia, kuin muiden kanavien välittämä informaatio. ETLÄN tiedustelun avulla on pyritty arvioimaan toisaalta eri työntvälityskanavien käyttöä siirtolaistyövoiman hankkiessa työpaikkoja Ruotsista sekä työntvälityskanavien tunnetta luottamusta eri kanavien palveluja kohtaan. On myös analysoitu eri työntvälityskanavien antaman työpaikkainformaation paikaansapitävyyttä. Mittauksia varten on käytetty muuttajien subjektiivisia kokemuksia.

8.1. Työnvälityskanavat ja niiden käyttö

Seuraavassa muutamia tietoja v. 1960-71 Ruotsiin siirtyneen työvoiman työnvälityskanavien käytöstä ensimmäisen työsuhteen hankinnan yhteydessä.

Työvoimasta noin 69 % oli jo ennen varsinaista Suomesta tapahtunutta muuttoa tietoinen tulevasta työpaikastaan Ruotsissa. Loput 31 % lähti Ruotsiin tietämättään minkälaiseen työpaikkaan he Ruotsissa joutuvat. Koko työvoimasta 34.5 % sai työpaikkansa sukulaisten, tuttavien tai entisten työtovereiden kautta. Sukulaisten ja tuttavien osuus työnvälityskanavana oli hyvin suuri eli noin 29 %. Virallinen työnvälitys välitti työpaikkoja 18.4 %:lle työvoimasta, siten että Suomen työnvälitys välitti työpaikkoja 11.8 %:lle ja Ruotsin työnvälitys 6.6 %:lle. Työvoimasta käväisi 6.3 % itse henkilökohtaisesti työpaikalla sopimassa uudesta työpaikasta. Noin 5 %:ssa tapauksista työnantaja hoiti yhteydenoton asianomaiseen henkilöön (ks. taulukko 8.1).

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna molemmat jakautumat työnvälityskanavien käytöstä eivät näytä poikkeavan erikoisemmin toisistaan. Sukulaisten ja tuttavien sekä entisten työtovereiden käyttö työpaikkakanavana näyttää kuitenkin merkinneen enemmän miestyövoiman työpaikkojen välittämisessä. Vastaavasti olivat lehti-ilmoituksilla ja työnantajan yhteydenotolla suurempi merkitys naistyövoiman kohdalla (taulukko 8.4).

Henkilöitä, joilla ei ollut tietoa työpaikasta ennen muuttoa oli suhteellisesti runsaimmin Tampereen, Kuopion ja Helsingin työvoimapiireistä lähteneitten joukoissa ja vähiten Turun, Rovaniemen ja Joensuun työvoimapiireistä lähteneissä. Työnvälityksen kautta paikan saaneille olivat sukulaiset, tuttavat ja entiset työtoverit selvästi suosituimpia työnvälityskanavia. Suomen virallinen työnvälityksen rooli oli suhteellisesti merkittävin Joensuun, Turun ja Kuopion työvoimapiireistä lähteneille (vrt. taulukko 8.3 ja 8.4).

8.2. Työnvälityskanavien välittämän informaation luotettavuudesta

Jotta voitaisiin arvioida Ruotsin työmarkkinoille hakeutuvien työntekijöiden tuntemaa luottamusta eri työnvälityskanavien antamiin tietoihin, tiedusteltiin siirtolaisilta miten vakuuttuneita ja varmoja he olivat ennen muuttoa siitä, että he saavat ko. työpaikan Ruotsissa. Siitä työvoiman osajoukosta, jolla oli työpaikka tiedossa jo ennen muuttoa Ruotsiin oli 66 % täysin varma, 21 % melko varma, 12 % epävarma ja 1 % täysin epävarma saako se ko. työpaikan Ruotsissa. Ts. se jolla on työpaikka tiedossa ennen muuttoa, luottaa myös voimakkaassaamaansa lupaukseen.

Mitataan eri työnvälityskanavien herättämää subjektiivista luottamusta siten, että tarkastellaan niitä henkilöitä, jotka olivat täysin vakuuttuneita saavansa välitetyn työpaikan.

Voidaan todeta, että luottamus oli suurin niissä tapauksissa, jolloin henkilö sai työpaikkansa työnantajan suoran yhteydenoton kautta. Toiselle "luottamussijalle" kohosi analyysin perusteella Ruotsin virallinen työnvälitys. Suomen virallinen työnvälitys sen sijaan olisi vasta viidennellä sijalla ja sukulaiset ja tuttavat yllättäen vasta seitsemännellä sijalla (vrt. taulukko 8.5). Mikäli asetetaan työnvälityskanavat numerojärjestykseen ja lasketaan suhteelliset osuudet niille henkilöille, jotka olivat vähintään melko varmoja saavansa ko. työpaikan, muuttuvat järjestysnumerot jonkin verran. Kanavat "sukulaiset ja tuttavat" ja "entiset työtoverit" saavat edelliseen tarkasteluun verrattuna paremman järjestysnumeron, kun sen sijaan Suomen virallinen työnvälitys sijoittuu edellistä arviota huonompaan asemaan.

On kuitenkin huomattava, että kaikilta henkilöiltä ei ole kysytty heidän subjektiivisia mielipiteitään kaikkien kanavien suhteen, vaan ainoastaan heidän mielipiteitään siitä työnvälityskanavasta, jota he itse käyttävät. Tämän lisäksi on hyvin epäselvää, missä määrin se seikka, että ilmeisesti eri työnvälityskanavat välittävät erilaisia työpaikkoja, vaikuttaa edellä suoritettuun arviointiin.

8.3. Työnvälityskanavien välittämän informaation paik-
kansapitävyydestä muuttajien subjektiivisen käsityk-
sen mukaan

Työpaikkoja välittäväältä kanavalta voidaan vaatia paitsi kykyä kuvata välitetyn työpaikan olosuhteita myös antaa asianmukaisia tietoja esim. palkasta. Seuraavassa pyritään mittaamaan eri työnvälityskanavien kautta kulkeutuvan informaation paik-
kansapitävyyttä vertailemalla henkilöiden todellisuuksessa kokemia olosuhteita työpaikalla heidän ennen muuttoa saamiinsa subjektiivisiin enakkokäsityksiin olosuhteista.

Analyysistä johdetut tulokset on esitetty taulukossa 8.6. Tämän mukaan 60 % otoksen henkilöistä olivat sitä mieltä, että todelliset olosuhteet työpaikalla vastasivat heidän enakkokäsityksiään, kun sen sijaan n. 21 % henkilöistä olivat negatiivisesti ja 19 % positiivisesti yllättyneitä. Kun tarkastelu suoritetaan työnvälityskanavien mukaan havaitaan, että suhteellisesti eniten (n. 96 %) positiivisesti yllättyneitä henkilöitä oli työpaikkansa suoraan työnantajan välityksellä saaneissa. Henkilöistä jotka olivat hankkineet työpaikkansa lehdistön välityksellä oli n. 87 % positiivisesti yllättyneitä. Vastaavat osuudet olivat henkilökohtaisen käynnin perusteella työpaikan saaneissa 84 % ja sukulaisten tai tuttavien kautta saaneilla 79 %.

Kun vastaavanlainen tarkastelu suoritetaan palkan suhteen havaitaan, että 64 % kaikista henkilöistä oli sitä mieltä,

että informaatio palkasta täsmäsi etukäteen saatuun tai hankittuun informaatioon. Kaikista henkilöistä 20 % oli positiivisesti ja 16 % negatiivisesti yllättynyt palkan suhteen. Kun työnvälityskanava oli Ruotsin virallinen työnvälitys tai kun työnantaja tarjosi työpaikan, olivat vähintään positiivisesti yllättyneiden osuudet 96 ja 92 %. Suomen virallista työnvälitystä käyttäneistä 16 % kokivat palkkansa huonommaksi kuin, mikä he lähtötilanteessa olivat tulevasta palkastaan kuvitelleet. Samassa suhteessa pettyneiksi osoittautuivat ne, joille työpaikka välitettiin sukulaisten ja tuttavien kautta (vrt. taulukko 8.7).

Taulukko 8.1. Siirtolaistyövoimaan kuuluvien henkilöiden ensimmäisen työpaikan työnvälityksestä. Eri työnvälityskanavien kautta Ruotsiin hakeutuvan työvoiman osuus koko muuttaneesta työvoimasta, %

Työnvälityskanava	Välitetyt henkilöt, %
A Henkilöt joilla oli tiedossa työpaikka Ruotsissa ennen muuttoa	68.9
Työpaikat, välitetyt	
- virallisen työnvälityksen kautta Suomessa	11.8
- virallisen työnvälityksen kautta Ruotsissa	6.6
- sukulaisten ja tuttavien kautta Ruotsissa	28.9
- henkilökohtaisella käynnillä työpaikalla	6.3
- työnantaja otti yhteyden	4.9
- entiset työtoverit	5.6
- lehdistön kautta	3.2
- muu työnvälityskanava	1.6
B Henkilöt joilla ei ollut tiedossa työpaikkaa Ruotsissa ennen muuttoa	31.1
A + B	100.0

Taulukko 8.2. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpaikkaa hankkiessa Ruotsissa, suuralueittain ja muuttoihin mukaan, %

	Ei tietoa työpaikasta muuttotietokannasta	Työpaikat välitetyt								Yhteensä
		Suomen työnvälityksen kautta	Ruotsin työnvälityksen kautta	Työnantaja otti yht.	Lehti-ilm. perusteella	Ent. työtoverit	Sukulaiset	Itse käynnissä työpaikalla	Muu kanava	
<u>Suuralue</u>										
Etelä-Suomi	32.1	12.0	3.2	6.0	6.3	5.4	24.6	7.5	2.9	100
Keski- ja Itä-Suomi	32.0	14.8	1.6	4.9	1.6	7.4	32.0	4.1	1.6	100
Etelä- ja Keski-Pohjanmaa	33.7	9.1	4.8	3.2	1.1	5.4	36.9	5.4	0.5	100
Pohjois-Suomi	27.2	11.8	14.3	4.7	1.4	5.4	28.0	6.5	0.7	100
Yhteensä	31.0	11.7	6.6	4.9	3.2	5.7	29.0	6.3	1.6	100
<u>Muuttoikä</u>										
16-25	32.5	11.6	5.7	3.7	2.4	5.0	32.5	4.4	2.2	100
26-35	28.3	13.8	7.1	7.1	4.6	7.1	23.8	7.5	0.8	100
36-45	26.1	10.9	12.0	6.5	4.4	4.4	22.8	12.0	1.1	100
46-55	25.5	10.6	4.3	4.3	2.1	10.6	27.7	14.9	0.0	100
56-65	62.5	0.0	0.0	12.5	12.5	0.0	12.5	0.0	0.0	100

Taulukko 8.3. Suomalaisen siirtolaista työvoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpaikkaa hankkiessa Ruotsissa työvoimapiireittäin, %

Työvoimapiiri	Ei tietoa työpaikasta muuttotietokannasta	Työpaikat välitetyt										Yhteensä
		Suomen työnvälityksen välityskautta	Ruotsin työnvälityksen kautta	Työnantaja otti yht.	Lehti-ilm. perusteella	Ent. työtoverit	Sukulaiset	Itse käymässä työpai- kalla	Muu kanava			
Helsingin	14.1	8.2	8.1	19.6	30.0	11.3	8.8	18.6	26.6	12.6		
Turun	4.8	15.4	3.2	4.3	10.0	11.3	7.4	8.5	20.0	7.7		
Tampereen	13.4	6.4	3.2	6.5	30.0	9.4	10.3	6.8	6.7	10.5		
Kouvolan	6.5	9.1	1.6	15.2	3.3	1.9	5.1	8.5	13.3	6.4		
Vaasan	16.5	10.9	8.1	13.0	6.7	17.0	15.8	13.6	6.7	14.3		
Jyväskylän	7.2	6.4	3.2	4.4	6.7	9.4	8.5	1.7	13.3	6.9		
Kuopion	4.5	4.5	0.0	4.4	0.0	5.7	2.9	3.4	0.0	3.4		
Joensuun	1.7	4.5	0.0	4.3	0.0	1.9	2.6	3.4	0.0	2.3		
Kajaanin	2.4	2.7	0.0	8.7	0.0	1.9	2.6	3.4	0.0	2.6		
Oulun	17.2	15.5	25.8	2.2	3.3	9.4	20.2	15.2	6.7	16.5		
Rovaniemen	11.7	16.4	46.8	17.4	10.0	20.8	15.8	16.9	6.7	16.8		
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		
	N=290	N=110	N=62	N=46	N=30	N=53	N=272	N=59	N=15	N=937		

Taulukko 8.4. Suomalaisen siirtolaistyövoiman työnvälityskanavan käyttö ensimmäistä työpalkkaa hankkissa Ruotsissa työvaihtokanavien ja sukupuolen mukaan, %

Työvoimapiiri	Ei tietoa työpalkasta muuttotieteilä	Työpajkat välitetyt										Yhteensä
		Suomen työnvälityksen kautta	Ruotsin työnvälityksen kautta	Työnan-taja otti yht.	Lehti-il-m. perus-teelle	Ent. työ-tove-rit	Suku-laiset	Itse käymässä työpalkalla	Muu kanava			
Helsingin	34.8	7.6	4.2	7.6	7.6	5.1	20.3	9.3	3.4	100		
Turun	19.4	23.6	2.8	2.8	4.2	8.3	27.8	6.9	4.2	100		
Rampereen	39.8	7.1	2.0	3.1	9.2	5.1	28.6	4.1	1.0	100		
Kouvolan	31.7	15.7	1.7	11.7	1.7	1.7	23.3	8.3	3.3	100		
Vaasan	35.8	9.0	3.7	4.5	1.5	6.7	32.1	6.0	0.8	100		
Jyväskylän	32.3	10.8	3.1	3.1	3.1	7.7	35.4	1.5	3.1	100		
Kuopion	37.5	15.6	0.0	6.3	0.0	9.4	25.0	6.3	0.0	100		
Joensuun	22.7	22.7	0.0	9.1	0.0	4.6	31.8	9.1	0.0	100		
Kajaanin	29.2	12.5	0.0	16.7	0.0	4.2	29.2	8.3	0.0	100		
Oulun	32.3	11.1	10.3	0.7	0.7	3.2	35.5	5.8	0.7	100		
Rovaniemen	21.7	11.5	18.5	5.1	1.9	7.0	27.4	6.4	0.6	100		
Yhteensä	30.9	11.7	6.6	4.9	3.2	5.7	29.0	6.4	1.6	100		
<u>Sukupuoli</u>												
Naiset	32.9	10.7	6.2	6.2	7.1	3.6	24.4	5.8	3.1	100		
Miehet	30.5	12.1	6.7	4.5	2.0	6.3	30.4	6.6	1.1	100		
Yhteensä	31.1	11.8	6.6	4.9	3.2	5.6	29.0	6.4	1.6	100		

Taulukko 8.5. Siirtolaisten koettu subjektiivinen varmuus välitetyn työpaikan suhteen. Välitetyt henkilöt suhteessa kaikkiin henkilöihin työnvälityskanavien mukaan, %

	"Miten varma oli siirtolainen siitä saako hän ko. työpaikan"			
	Täysin varma	Melko varma	Epävarma	Täysin epävarma
Virallinen työnvälitys Suomessa	68.3	13.3	18.3	0.0
Virallinen työnvälitys Ruotsissa	88.9	2.8	8.3	0.0
Sukulaiset ja tuttavat	55.1	32.1	12.8	0.0
Henkilökohtainen käynti työpaikalla	70.6	20.6	8.8	0.0
Työnantaja otti yhteyden	96.4	3.5	0.0	0.0
Entiset työtoverit	66.7	25.0	8.3	0.0
Lehdistön kautta	86.7	6.6	0.0	6.7
Muu työnvälityskanava	37.5	25.0	37.5	0.0
Yhteensä	65.9	21.4	12.2	0.5

Taulukko 8.6. Työnvälityskanavien välittämän työpaikkaolosuhteita*) koskevan informaation täsmällisyys muuttajien subjektiivisen käsitysten mukaan

Työnvälityskanava	Todellisuus vastasi ennakkokäsitystä	Todellisuus poikkesi ennakkokäsityksestä	Todellisuus oli	
			parempi	huonompi
Virallinen työnvälitys Suomessa	41.4	58.6	19.5	39.1
Virallinen työnvälitys Ruotsissa	59.3	40.7	14.8	25.9
Sukulaiset ja tuttavat	57.2	42.8	21.8	21.0
Henkilökohtainen käynti työpaikalla	74.2	25.8	9.7	16.1
Työnantaja otti yhteyden	85.7	14.3	10.7	3.6
Entiset työtoverit	68.4	31.6	5.3	26.3
Lehdistön kautta	43.8	56.2	43.7	12.5
Muu työnvälityskanava	80.0	20.0	20.0	0.0
Henkilöt joilla ei ollut tiedossa työpaikkaa Ruotsissa ennen muuttoa	59.8	40.2	19.6	20.6
Yhteensä	59.8	40.2	18.8	21.4

*) Siirtolaisia ilman ennakkokäsitystä työpaikkaolosuhteista oli 28.4 %.

Taulukko 8.7. Työnvälityskanavien välittämän palkan suuruutta koskevan informaation täsmällisyys muuttajien subjektiivisten käsitysten mukaan*)

Työnvälityskanava	Palkka oli todellisuudessa ennakkokäsityksen mukainen	Palkka poikkesi ennakolta arvioidusta	Palkka oli	
			parempi	huonompi
Virallinen työnvälitys Suomessa	57.2	42.8	26.5	16.3
Virallinen työnvälitys Ruotsissa	73.1	26.9	23.0	3.9
Sukulaiset ja tuttavat	61.2	38.8	23.1	15.7
Henkilökohtainen käynti työpaikalla	75.0	25.0	12.5	12.5
Työnantaja otti yhteyden	73.1	26.9	19.3	7.6
Entiset työtoverit	83.3	16.7	5.6	11.1
Lehdistön kautta	66.7	33.3	22.2	11.1
Muu työnvälityskanava	50.0	50.0	16.7	33.3
Henkilöt joilla ei ollut tiedossa työpaikkaa Ruotsissa ennen muuttoa	60.2	39.8	18.6	21.2
Yhteensä	64.0	36.0	20.4	15.6

*) Siirtolaisia ilman ennakkokäsitystä palkasta oli 22.6 %.

Kansain-Osake-Pankki
kirjasto

LIITE: KYSELYTUTKIMUKSEN LOMAKKEET

**ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS
NÄRINGSLIVETS FORSKNINGSSINSTITUT**

KALEVANKATU 3 B 00100 HELSINKI 10
KALEVAGATAN 3 B 00100 HELSINGFORS 10
PUH. 601322 TEL.

Helsinki 17.05.1972

ARVOISA RUOTSIN SUOMALAINEN

Viime vuonna muutti noin 17 tuhatta suomalaista Ruotsiin. Tällä hetkellä on Ruotsissa töissä yli 100 tuhatta suomalaista.

Miksi suomalaiset muuttavat Ruotsiin? Millaiset olivat heidän olonsa ennen muuttoa? Miten suomalaisten olot järjestyvät Ruotsissa? Ovatko he tyytyväisiä vai tyytymättömiä?

Muuton syistä ja seurauksista on esitetty monenlaisia arveluja - mutta vain itse muuttaneet tietävät mitkä näistä arveluista todella pitävät paikkansa.

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos suorittaa laajaa tutkimusta Suomen ja Ruotsin välisestä muuttoliikkeestä. Tarkoituksena on etsiä vastauksia näihin kysymyksiin. Se on välttämätöntä, jotta voitaisiin tarttua muuton syinä oleviin polttaviin ongelmiin. Toisaalta näin on mahdollista löytää keinoja niiden sopeutumisvaikeuksien vähentämiseksi, joita muutto Ruotsiin saattaa aiheuttaa.

Tässä tarkoituksessa olemme lähettäneet Teille tämän tiedustelulomakkeen. Koska kaikkien Ruotsin suomalaisten haastattelemineen on käytännössä mahdotonta, olemme antaneet tietokoneen valita tutkimukseen mukaan tulevat henkilöt. Te henkilökohtaisesti edustatte 60:tä Ruotsin suomalaista.

Toivomme, että suhtaudutte myönteisesti tähän tutkimukseen. Koska vain murto-osalle Ruotsin suomalaisista on voitu lähettää lomake, yhdenkin vastauksen puuttuminen vähentää huomattavasti Ruotsin suomalaisista saadun kuvan luotettavuutta.

Lähetämme Teille sekä suomen- että ruotsinkielisen tiedustelulomakkeen. Pyydämme Teitä täyttämään vain toisen lomakkeen, joko suomenkielisen tai ruotsinkielisen ja palauttamaan sen mukana seuranneessa vastauskuoressa mahdollisimman pian - kuitenkin mieluummin 29.05.1972 mennessä. Postimerkkiä ei tarvita.

Koska vapaakirjeiden lähettäminen rajojen ylitse ei ole mahdollista, on lomakkeiden palautus järjestetty "ALFA CONSULTER AB:n" postilokeroon Tukholmassa. Osoite on kuoressa valmiina.

Huomautettakoon vielä, että lomakkeiden sisältämiä tietoja käytetään ainoastaan tutkimustarkoituksiin kuvaamaan Ruotsin suomalaisia kokonaisuudessaan. Yksityistä henkilöä koskevat tiedot säilyvät ehdottomasti salaisina.

Lisätietoja tutkimuksesta antavat maisteri Christian Edgren ja maisteri Kari Sihtola.

Etukäteen kiittäen

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS

Ahti Molander
Ahti Molander
johtaja

VÄND!

Närings-Örebro-Bank
Kirjasto

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS
NÄRINGSLIVETS FORSKNINGINSTITUT

KALEVANKATU 3 B 00100 HELSINKI 10
KALEVAGATAN 3 B 00100 HELSINGFORS 10
PUH. 001 322 TEL.

LOMAKE A

S I I R T O L A I S U U S T U T K I M U S

TIEDUSTELULOMAKE

TÄMÄ SARAKE
KODAUSTA
VARTEN
EI TÄYTETÄ

1. Sukupuoli

1 Nainen

2 Mies

2. Syntymävuosi 19....

3. Äidinkielenne

1 Suomi

2 Ruotsi

3 jokin muu:

4. Miten hyvin omasta mielestänne puhutte ruotsia tällä hetkellä?

0 En puhu ruotsia lainkaan

1 Puhun ruotsia jonkin verran

2 Puhun ruotsia sujuvasti

3 Hallitsen ruotsin kielen

5. Entä ennen Ruotsiin muuttoanne, kuinka hyvin puhuitte ruotsia?

0 En puhunut ruotsia lainkaan

1 Puhuin ruotsia jonkin verran

2 Puhuin ruotsia sujuvasti

3 Hallitsin ruotsin kielen

6. Minkä maan kansalainen olette tällä hetkellä?

1 Suomen kansalainen

2 Ruotsin kansalainen vuodesta 19....

7. Mikä on siviilisäätynne, oletteko tällä hetkellä

1 Naimisissa

2 Kihloissa

3 Leski

4 Eronnut

5 Naimaton

8. Entä mikä oli siviilisäätynne ennen muuttoanne Ruotsiin, olitteko

1 Naimisissa

2 Kihloissa

3 Leski

4 Eronnut

5 Naimaton

9. Onko huollettavanne alle 16 vuotiaita lapsia?

0 Ei ole

1 On, lasta, joista lasta on syntynyt Ruotsissa

<p>10. Asuvatko puolisonne ja/tai lapsenne edelleen Suomessa?</p> <p>0 ☐ Eivät 1 ☐ Lapsen asuvat Suomessa 2 ☐ Puoliso asuu Suomessa 3 ☐ Sekä puoliso että lapset asuvat Suomessa</p>	☐
<p>11. Mikä oli pääasiallinen toimenne tai ammatinne Suomessa ennen Ruotsiin muuttoanne? </p>	☐ ☐ ☐
<p>12. JOS OLETTE MAANVILJELIJÄ, ilmoittakaa myös montako hehtaaria teillä oli maata ja kuinka paljon siitä oli viljeltyä ☐ En ollut maanviljelijä Maata ha, siitä viljeltyä ha</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>13. Mikä on pääasiallinen toimenne tai ammatinne tällä hetkellä Ruotsissa? </p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>14. Peruskoulutuksenne. Merkitkää seuraavaan luetteloon, minkä koulun olette viimeksi käynyt</p> <p>1 ☐ Kansakoulu 2 ☐ Keskikoulu 3 ☐ Osa lukiota 4 ☐ Lukio ja ylioppilastutkinto 5 ☐ Akateeminen loppututkinto</p>	☐
<p>15. Oletteko tämän lisäksi hankkinut jonkin alan ammattipätevyyden?</p> <p>0 ☐ En ole 1 ☐ Olen hankkinut ammattipätevyyden työpaikallani 2 ☐ " " " ammattikursseilla 3 ☐ Olen käynyt ammatillisen opiston 4 ☐ Olen käynyt ammattikoulun 5 ☐ Muulla tavoin: (miten)</p>	☐
<p>16. JOS OLETTE KÄYNYT AMMATTIKOULUN TAI AMMATILLISEN OPISTON ☐ En ole käynyt ammattikouluja enkä opistoja</p> <p><u>KOULU 1.</u> Mihin ammattiin saitte koulutuksen?</p> <p>.....</p> <p>Kävittekö tämän ammattikoulun Suomessa vai Ruotsissa? 1 ☐ Suomessa 2 ☐ Ruotsissa 3 ☐ Jossain muussa maassa (missä)</p> <p>Minä vuonna tämä koulu päättyi? Koulu päättyi vuonna 19....</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

17. JOS OLETTE KÄYNYT AMMATTIKURSSEJA

En ole käynyt ammattikursseja

Minkä alan kurssin kävitte?

Kauanko kurssi kesti?

Minä vuonna kurssi päättyi?

Pidettiinkö kurssi

1 Työpaikalla

2 Muualla

Missä maassa kävitte kurssin?

1 Suomessa

2 Ruotsissa

3 Muussa maassa

Kuka kurssin rahoitti?

1 Te itse (omarahoitus)

2 Työnantaja

3 Joku muu

Oliko kurssin tarkoituksena

1 Jatkokoulutus varsinaiseen ammattiinne

2 Ns. uudelleen koulutusta johonkin toiseen ammattiin

3 Jokin muu (mikä):

18. Kuinka mones on nykyinen oleskelunne Ruotsissa? (Laskekaa mukaan ainoastaan ne kerrat, jolloin olette olleet töissä Ruotsissa, ei siis esim. lomamatkoja)

1 Ensimmäinen

2 Toinen

3 Kolmas tai useampi

19. JOS OLETTE KÄYNYT RUOTSISSA TÖISSÄ USEAMPIA KERTOJA, milloin olitte ensimmäisen kerran käymässä Suomessa (ei esim. lomamatkoja), ja mikä oli käyntinne tärkein syy?

Nykyinen oleskeluni on ensimmäinen

Ensimmäinen käynti Suomessa

käynnin alkamisajankohta: kuu, vuonna 19....

käynnin pituus: kuukautta

Käynnin tärkein syy oli

1 Teidät erotettiin

2 Otitte itse lopputilin lähteäksenne hakemaan töitä Suomesta

3 Otitte lopputilin, koska olitte sopinut työpaikasta Suomessa

4 Jokin muu syy (mikä):

20. Milloin muuttitte Ruotsiin? (Jos olette käynyt useampia kertoja, mainitkaa viimeisen muuttonne ajankohta)

..... kuussa, vuonna 19....

<p>21. Millä paikkakunnilla asuitte viimeksi ennen Ruotsiin muuttoanne? (Mainitkaa kaksi viimeisintä sekä mistä vuodesta lähtien niissä olitte asunut)</p> <p><u>Viimeinen asuinpaikkakuntani</u> ennen muuttoani Ruotsiin</p> <p>(kunta) vuodesta 19.... lähtien</p> <p><u>Viimeistä edellinen asuinpaikkakuntani</u> ennen muuttoa</p> <p>(kunta) vuodesta 19.... lähtien</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>22. JOS VIIMEINEN ASUINPAIKKANNE ENNEN MUUTTOA OLI MAASEUDULLA, kuinka pitkä matka Teillä oli lähimpään kauppalaan (tai kaupunkiin)?</p> <p style="text-align: center;">☐ En asunut maaseudulla</p> <p>Matkaa lähimpään kauppalaan (tai kaupunkiin) oli km</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>23. Mikä oli tärkein syy siihen, että ette muuttanut esim. muualle Suomeen, vaan juuri Ruotsiin?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>Seuraavat kysymykset 24 - 34 koskevat VIIMEISTÄ VARSINAISTA TYÖPAIKKAAKUNNE ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN (ei koske työttömyystöitä). Jos ette ennen muuttoanne ole esim. koulunkäynnin takia ollut koskaan varsinaisessa työssä, voitte siirtyä kysymykseen 35</p>																															
<p>24. Mikä oli viimeinen työpaikkanne?</p> <p>Työpaikan nimi:</p> <p>Työpaikan laatu (esim. autokorjaamo, paperitehdas, pankki yms.):</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>25. Työpaikan sijainti: kunnassa</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>26. Tehtävänne tällä työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>27. Vakituinen työaikanne: tuntia viikossa</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														
<p>28. Kuinka monta tuntia teitte yleensä ylitöitä viikossa?</p> <p>1 ☐ En yleensä tehnyt ylitöitä</p> <p>2 ☐ Tein ylitöitä keskimäärin tuntia viikossa</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>																														

29. Mikä oli palkkaperusta, saitteko pääasiassa

- 1 Tuntipalkkaa
2 Tuntipalkkaa ja urakkalisää
3 Urakkapalkkaa
4 Kuukausipalkkaa
5 Palkkaa jollakin muulla perustalla (millä):

A JOS SAITTE TUNTIPALKKAA, URAKKAPALKKAA TAI PALKKAA JOLLAKIN MUULLA KUIN KUUKAUSIPALKKAPERUSTALLA; mikä oli viimeisellä työpaikallanne Suomessa perustuntipalkkanne työsuhteen viimeisenä kuukautena (ilman ylityö- ym. lisiä, veroja vähentämättä), 25 pennin tarkkuudella, mikäli mahdollista

--	--	--	--

Perustuntipalkkani mk penniä

B JOS SAITTE KUUKAUSIPALKKAA; mikä oli peruskuukausipalkkanne viimeisellä työpaikallanne Suomessa työsuhteen viimeisenä täytenä kuukautena (ilman ylityö- ym. lisiä, veroja vähentämättä), 50 mk:n tarkkuudella mikäli mahdollista

--	--	--	--	--

Kuukausipalkkani mk

30. Kuinka suuret olivat kuukausiansionne (työstä saadut tulot kaikkine lisineen veroja vähentämättä) työsuhteenne viimeisenä täytenä kuukautena?

Kuukausiansioni mk

--	--	--	--	--

31. Kauanko tämä viimeinen työsuhteenne kesti?

Viimeinen työsuhde kesti v kk

--	--	--	--

32. Milloin tämä työsuhteenne päättyi?

Työsuhde päättyi kuussa, vuonna 19....

--	--	--	--

33. Mikä oli syytä siihen, että tämä viimeinen työsuhteenne Suomessa päättyi?

- 1 Erositte omasta aloitteestanne
2 Työnantaja erotti Teidät

34. A MIKÄLI TYÖNANTAJA EROTTI TEIDÄT; minkä hän ilmoitti syyksi erottamisenne

- 1 Työiden loppuminen "tuotannon supistamisen vuoksi"
2 Työiden loppuminen "rationalisoinnin vuoksi"
3 Työnantajan tyytymättömyys työtuloksiinne
4 Henkilökohtaiset syyt
5 Muita syitä:

B MIKÄLI EROSITTE OMASTA ALOITTEESTANNE,

- a) kuinka tärkeitä syitä eropäätökseenne olivat seuraavassa luetellut olosuhteet Teidän kohdallanne. Merkitkää rastilla jokaisen luetellun olosuhteen kohdalle oliko se erittäin tärkeä syy tai melko tärkeä syy tai eikö se ollut lainkaan syy eroamiseenne.

	Erittäin tärkeä syy	Melko tärkeä syy	Ei syy omalla kohdallani
1 Raskas työ	☐	☐	☐
2 Yksitoikkoinen työ	☐	☐	☐
3 Epävarma työpaikka	☐	☐	☐
4 Palkalla ei tullut toimeen	☐	☐	☐
5 Palkka oli huonompi kuin muualla	☐	☐	☐
6 Epävarma toimeentulo	☐	☐	☐
7 Huonot luontaisedut	☐	☐	☐
8 Työ ei vastannut ammatti- koulutusta	☐	☐	☐
9 Huonot ylenemismahdollisuudet ..	☐	☐	☐
10 Terveydelliset syyt	☐	☐	☐
11 Liian pitkä työmatka	☐	☐	☐
12 Liian pieni asunto	☐	☐	☐
13 Asuntopula paikkakunnalla	☐	☐	☐
14 Häätö asunnosta	☐	☐	☐
15 Perheeseen liittyvät syyt	☐	☐	☐
16 Muita syitä:	☐	☐	☐

.....

- b) Mikä oli Teidän kohdallanne ratkaisevin syy siihen, että päätitte ottaa eron viimeisestä työpaikastanne Suomessa?

Ratkaisevin syy omalla kohdallani: syy numero

Seuraavat kysymykset 35 - 46 koskevat toimintaanne SUOMESSA PUOLEN VUODEN (KOUDEN KUUKAUDEN) AJALTA ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN

35. JOS OLITTE TYÖSSÄ TÄNÄ AIKANA VÄHINTÄÄN KUUKAUDEN; merkitkää seuraavaan luetteloon, millä alalla olitte työssä ja kuinka monta kuukautta. Merkitkää luetteloon myös olitteko vieraan palveluksessa vai työskentelittekö omassa tai perheenjäsenenne yrityksessä (esim. maatila, kauppalike)

En ollut töissä tänä aikana

	Vieraan palve- luksessa	kuukautta	Omassa/perheen- jäsenen yrityksessä	kuukautta
1 Maanviljely ja karjanhoito				
2 Metsätalous ja uitto				
3 Teollisuus ja käsityö				
4 Talonrakennustoiminta				
5 Maa- ja vesirakennustoiminta				
6 Kauppa, pankit ja muut palveluelinkeinot				
7 Liikenne				
8 Kotitalous				
9 Muu kuin edellä mainitut (mikä):				

<p>36. Kuinka suuret olivat työstä saamanne <u>ansiot puolen vuoden ajalta ennen muuttoa?</u></p> <p style="text-align: center;">Työansioni mk</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>37. Montako kuukautta olitte tänä aikana työttömyys- tai työllisyystöissä?</p> <p>0 ☐ En ollut työttömyys- enkä työllisyystöissä</p> <p>1 ☐ Olin työllisyys-/työttömyystöissä kuukautta</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>38. Montako kuukautta olitte tänä aikana työttömänä (rekisteröitynä työttömyys-kortistossa)?</p> <p>0 ☐ En ollut työttömänä</p> <p>1 ☐ Olin työttömänä kuukautta</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>39. Montako viikkoa olitte tänä aikana työvoimaviranomaisten järjestämällä ammattikursseilla?</p> <p>0 ☐ En ollut ammattikursseilla tänä aikana</p> <p>1 ☐ Olin ammattikursseilla viikkoa</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>40. Monenako kuukautena ette tänä aikana ollut töissä muista syistä kuin työttömyys- tai ammattikurssit (siis esim. sairaus, opinnot tms.)?</p> <p style="text-align: center;">En ollut töissä:n (syy) takia kuukautena</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>41. Kuinka monelta päivältä saitte tänä aikana työttömyyskorvausta ja/tai avustusta?</p> <p>0 ☐ En saanut työttömyyskorvausta enkä -avustusta</p> <p>1 ☐ Sain työttömyyskorvausta/avustusta päivältä</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>42. Yritittekö puolen vuoden aikana ennen Ruotsiin muuttoanne hankkia työpaikkaa Suomesta? Jos yrititte, niin käytittekö virallisen työnvälityksen palveluja?</p> <p>1 ☐ En yrittänyt hankkia työtä Suomesta</p> <p>2 ☐ Yritin hankkia työtä itse ilman työnvälitystä</p> <p>3 ☐ Yritin hankkia työtä työnvälityksestä</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>43. Montako työtilaisuutta Teille tarjoutui sinä aikana kun olitte työttömänä?</p> <p>0 ☐ Ei tarjoutunut yhtään työtilaisuutta</p> <p>1 ☐ Tarjoutui työtilaisuutta</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				
<p>44. JOS TEILLE TARJOUTUI TYÖTILAISUUKSIA; montako näistä sijaitsi kotikunnassanne tai naapurikunnissa?</p> <p style="text-align: center;">☐ Ei tarjoutunut työtilaisuuksia</p> <p>1 ☐ Työtilaisuuksista sijaitsi kotikunnassa</p> <p>2 ☐ Työtilaisuuksista sijaitsi naapurikunnissa</p> <p>3 ☐ Työtilaisuudet eivät sijainneet koti- eikä naapurikunnissa</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>				

A JOS ETTE OTTANUT VASTAAN YHTÄÄN TYÖTILAISUUTTA; miksi ette katsonut voivanne ottaa vastaan näitä työtilaisuuksia?

- 1 Koska ne sijaitsivat liian kaukana
- 2 Koska työpaikat eivät vastanneet ammattikoulutustani
- 3 Koska palkka oli liian pieni
- 4 Työpaikat eivät miellyttäneet muista syistä (syy):

.....

45. Oliko Teille luvattu, tai oliko tiedossanne mahdollinen työpaikka Ruotsissa jo ennen muuttoanne, vai aioitteko hankkia työpaikan vasta Ruotsissa muuttonne jälkeen?

- 1 Minulle oli luvattu työpaikka Ruotsissa jo kuukautta ennen muuttoani
- 2 Työpaikkaa ei ollut luvassa, mutta mahdollinen työpaikka oli tiedossani jo Suomessa kuukautta ennen muuttoani
- 3 Työpaikkaa ei ollut tiedossa ennen muuttoani, vaan aioin hankkia sen vasta Ruotsissa muuttoni jälkeen
- 4 En ollut aikonut hankkia lainkaan työpaikkaa Ruotsissa

JOS TEILLE OLI LUVATTU, TAI TEILLÄ OLI TIEDOSSANNE TYÖPAIKKA RUOTSISSA JO ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN, VASTATKAA KYSYMYKSEEN 46 A, B JA C

46. A Mitä kautta olitte saanut tiedon työpaikasta Ruotsissa?
(Merkittäkää vain yksi vaihtoehto)

Työpaikkaa ei ollut tiedossa

- 1 Suomen työnvälityksen kautta
- 2 Ruotsin työnvälityksen kautta
- 3 Työnantaja tai hänen edustajansa otti henkilökohtaisesti yhteyttä
- 4 Lehti-ilmoitusten perusteella
- 5 Ruotsissa asuvien entisten työtovereiden välityksellä
- 6 Ruotsissa asuvien sukulaisten tai tuttavien välityksellä
- 7 Käymällä itse työpaikalla
- 8 Muulla tavoin (miten):

B Kuinka varma olitte siitä että saatte kyseisen työpaikan?

- 1 En uskonut lainkaan saavani kyseistä työpaikkaa
- 2 Olin epävarma siitä, saanko kyseisen työpaikan
- 3 Olin melko varma että saan kyseisen työpaikan
- 4 Olin täysin varma että saan kyseisen työpaikan

C Mikä oli tulos, saitteko tämän ensimmäisen hakemanne työpaikan Ruotsissa?

- 1 En saanut
- 2 Sain
- 3 Olisin saanut, mutta en ottanut vastaan

47. Missä määrin työpaikan todelliset olosuhteet vastasivat sitä ennakkokäsitystä jonka niistä olitte saamienne tietojen perusteella muodostanut?

- 0 En ollut etukäteen saanut tietoja työolosuhteista
1 Olosuhteet vastasivat ennakkokäsitystäni
2 Olosuhteet olivat paremmat kuin olin odottanut
3 Olosuhteet olivat huonommat kuin olin odottanut

48. Entä palkkanne, missä määrin se vastasi sitä ennakkokäsitystä, joka Teillä saamienne tietojen perusteella oli?

- 0 En ollut etukäteen tietoinen palkastani
1 Palkka vastasi ennakkokäsitystäni
2 Palkka oli parempi kuin olin odottanut
3 Palkka oli huonompi kuin olin odottanut

SEURAAVA KYSYMYS (49) KOSKEE TOIMINTAANNE RUOTSISSA PUOLEN VUODEN AJALTA MUUTTONNE JÄLKEEN

49. Merkitkää seuraavaan luetteloon, millä alalla olitte työssä ja kuinka monta kuukautta. Merkitkää luetteloon myös montako kuukautta olitte työttömänä tai olitte muuten ilman työtä (esim. sairauden, opintojen yms. takia)

kuukautta

1	Maanviljely ja karjanhoito	
2	Metsätalous ja uitto	
3	Teollisuus ja käsityö	
4	Talonrakennustoiminta	
5	Maa- ja vesirakennustoiminta	
6	Kauppa, pankit ja muut palveluelinkeinot	
7	Liikenne	
8	Kotitalous	
9	Muu kuin edellä mainitut (mikä):	
10	Työttömänä (rekisteröitynä työttömyyskortistossa)	
11	Ilman työtä muista syistä (syy):	

yhteensä 6 kuukautta

Seuraavat kysymykset 50 - 58 koskevat ENSIMMÄISTÄ VARSINAISTA TYÖPAIKKAAKNE RUOTSISSA

50. Mikä oli ensimmäinen työpaikkanne Ruotsissa?

Työpaikan nimi:

Työpaikan laatu (siis esim. telakka, autotehdas, pankki, valimo yms.):

.....

--	--

51. Työpaikan sijainti (lääni):

--	--

52. Tehtävänne työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):

.....

--

53. Vakituinen työaikaanne tuntia viikossa

--	--

54. Kuinka monta tuntia teitte yleensä ylitöitä viikossa?

0 En yleensä tehnyt ylitöitä

1 Tein ylitöitä keskimäärin tuntia viikossa

--

--	--

55. Mikä oli palkkaperusta tässä ensimmäisessä työpaikassanne Ruotsissa, saitteko

1 Tuntipalkkaa

2 Tuntipalkkaa ja urakkalisää

3 Urakkapalkkaa

4 Kuukausipalkkaa

5 Palkkaa jollakin muulla perusteella:

--

A JOS SAITTE TUNTIPALKKAA, URAKKAPALKKAA TAI PALKKAA JOLLAKIN MUULLA KUIN KUUKAUSIPALKKAPERUSTEELLA; mikä oli perustuntipalkkanne tällä ensimmäisellä työpaikallanne työsuhteen ensimmäisenä täytenä kuukautena? (Tuntipalkka ilman lisiä, veroja vähentämättä)

Perustuntipalkkani kr öre

--	--	--

B JOS SAITTE KUUKAUSIPALKKAA; mikä oli kuukausipalkkanne ensimmäisellä työpaikallanne Ruotsissa (ilman ylityö- ym. lisiä, veroja vähentämättä) työsuhteen ensimmäisenä täytenä kuukautena?

Kuukausipalkkani kr öre

--	--	--	--

56. Kuinka suuret olivat kuukausiansionne (työstä saadut tulot kaikkine lisineen, veroja vähentämättä) ensimmäisen työpaikkanne ensimmäisenä kuukautena?

Kuukausiansioni kr

--	--	--	--

57. Milloin tämä ensimmäinen työsuhteenne Ruotsissa alkoi?

Työsuhde alkoi kuussa, vuonna 19....

--	--	--	--

<p>58. Kuinka kauan tämä ensimmäinen työsuhteenne Ruotsissa kesti?</p> <p>1 ☐ Työsuhde kesti vuotta kuukautta</p> <p>2 ☐ Työsuhde jatkuu edelleen</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>Seuraavat kysymykset 59 - 65 koskevat TÄMÄNHETKISTÄ PÄÄASIAALLISTA PAIKKAANNE RUOTSISSA: (Mikäli tämänhetkinen työpaikka on sama kuin ensimmäinen, täyttäkää kuitenkin molempiin liittyvät kysymykset)</p>											
<p>59. Mikä on tämänhetkinen työpaikkanne?</p> <p>Työpaikan nimi:.....</p> <p>Työpaikan laatu:</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>60. Työpaikan sijainti (lääni):</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>61. Tehtävänne työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr><td></td></tr> </table>										
<p>62. Milloin tämä työsuhteenne Ruotsissa alkoi?</p> <p>Työsuhde alkoi kuussa, vuonna 19...</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>63. Vakituinen työaikaanne tuntia viikossa</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>64. Kuinka monta tuntia teette yleensä ylityötä viikossa?</p> <p>0 ☐ En yleensä tee ylityötä</p> <p>1 ☐ Teen ylityötä keskimäärin tuntia viikossa</p>	<table border="1"> <tr><td></td><td></td></tr> </table>										
<p>65. Mikä on palkkaperusta tässä nykyisessä työpaikassanne, saatteko</p> <p>1 ☐ Tuntipalkkaa</p> <p>2 ☐ Tuntipalkkaa ja urakkalisää</p> <p>3 ☐ Urakkapalkkaa</p> <p>4 ☐ Kuukausipalkkaa</p> <p>5 ☐ Palkkaa jollakin muulla perusteella:</p> <p>A JOS SAATTE TUNTIPALKKAA, URAKKAPALKKAA TAI PALKKAA JOLLAKIN MUULLA KUIN KUUKAUSIPALKKAPERUSTALLA; mikä on perustuntipalkkanne nykyisellä työpaikallanne? (Tuntipalkka ilman ylityö- ym. lisiä, veroja vähentämättä)</p> <p>Perustuntipalkkani kr öre</p> <p>B JOS SAATTE KUUKAUSIPALKKAA; mikä on kuukausipalkkanne nykyisellä työpaikallanne? (Ilman ylityö- ym. lisiä, veroja vähentämättä)</p> <p>Kuukausipalkkani kr öre</p>	<table border="1"> <tr><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>										

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS
NÄRRINGSLIVETS FORSKNINGINSTITUT

KALEVANKATU 3 B 00100 HELSINKI 10
KALEVAGATAN 3 B 00100 HELSINGFORS 10
PUH. 001322 TEL.

LOMAKE B

S I I R T O L A I S U U S T U T K I M U S

TIEDUSTELULOMAKE

TÄMÄ SARAKE
KODAUSTA
VARTEN
EI TÄYTETÄ

1. Sukupuoli	1 ☐ Nainen 2 ☐ Mies	2. Syntymävuosi 19....	☐ ☐ ☐
3. Äidinkielenne	1 ☐ Suomi 2 ☐ Ruotsi 3 ☐ jokin muu:.....		☐
4. Miten hyvin omasta mielestänne puhutte ruotsia tällä hetkellä?	0 ☐ En puhu ruotsia lainkaan 1 ☐ Puhun ruotsia jonkin verran 2 ☐ Puhun ruotsia sujuvasti 3 ☐ Hallitsen ruotsin kielen		☐
5. Entä ennen Ruotsiin muuttoanne, kuinka hyvin puhuitte ruotsia?	0 ☐ En puhunut ruotsia lainkaan 1 ☐ Puhuin ruotsia jonkin verran 2 ☐ Puhuin ruotsia sujuvasti 3 ☐ Hallitsin ruotsin kielen		☐
6. Minkä maan kansalainen olette tällä hetkellä?	1 ☐ Suomen kansalainen 2 ☐ Ruotsin kansalainen vuodesta 19....		☐ ☐
7. JOS OLETTE SUOMEN KANSALAINEN; aiotteko siirtyä Ruotsin kansalaiseksi?	☐ En ole Suomen kansalainen 1 ☐ En aio 2 ☐ Aion 3 ☐ En tiedä		
8. Mikä on siviilisäätyenne, oletteko tällä hetkellä	1 ☐ Naimisissa 2 ☐ Kihloissa 3 ☐ Leski 4 ☐ Eronnut 5 ☐ Naimaton		☐

<p>9. Entä mikä oli siviilisäätyenne ennen Ruotsiin muuttoanne, olitteko</p> <p>1 ☐ Naimisissa 2 ☐ Kihloissa 3 ☐ Leski 4 ☐ Eronnut 5 ☐ Naimaton</p>	☐
<p>10. Onko huollettavanne alle 16 vuotiaita lapsia?</p> <p>0 ☐ Ei ole 1 ☐ On, lasta, joista lasta on syntynyt Ruotsissa</p>	☐ ☐
<p>11. Asuvatko puolisonne ja/tai lapsenne edelleen Suomessa?</p> <p>0 ☐ Eivät 1 ☐ Lapset asuvat Suomessa 2 ☐ Puoliso asuu Suomessa 3 ☐ Sekä puoliso että lapset asuvat Suomessa</p>	☐
<p>12. Mikä oli pääasiallinen toimenne tai ammattinne Suomessa ennen Ruotsiin muuttoanne? </p>	☐ ☐ ☐
<p>13. JOS OLITTE MAANVILJELIJÄ, ilmoittakaa myös, montako hehtaaria teillä oli maata ja kuinka paljon siitä oli viljeltyä ☐ En ollut maanviljelijä</p> <p>Maata ha, siitä viljeltyä ha</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>14. Mikä on pääasiallinen toimenne tai ammattinne tällä hetkellä Ruotsissa? </p>	☐ ☐ ☐
<p>15. JOS OLITTE NAIMISISSA; mikä oli puolisonne toimi tai ammatti ennen Ruotsiin muuttoanne? ☐ En ollut naimisissa</p> <p>.....</p>	☐ ☐
<p>16. JOS OLETTE NAIMISISSA TÄLLÄ HETKELLÄ; mikä on puolisonne ammatti Ruotsissa? ☐ En ole naimisissa</p> <p>.....</p>	☐ ☐
<p>17. Peruskoulutuksenne, merkitkää seuraavaan luetteloon, minkä koulun olette viimeksi käynyt</p> <p>1 ☐ Kansakoulu 2 ☐ Keskkoulu 3 ☐ Osa lukiota 4 ☐ Lukio ja ylioppilastutkinto 5 ☐ Akateeminen loppututkinto</p>	☐

18. Oletteko tämän lisäksi hankkinut jonkin alan ammattipätevyyden?

- 0 En ole
1 Olen hankkinut ammattipätevyyden työpaikallani
2 " " " ammattikursseilla
3 Olen käynyt ammatillisen opiston
4 Olen käynyt ammattikoulun
5 Muulla tavoin (miten):

19. JOS OLETTE KÄYNYT AMMATTIKOULUN TAI AMMATILLISEN OPISTON

- En ole käynyt ammattikouluja
enkä opistoja

Mihin ammattiin saitte koulutuksen?

.....

Kävittekö tämän ammattikoulun Suomessa vai Ruotsissa?

- 1 Suomessa
2 Ruotsissa
3 Jossain muussa maassa (missä):

Minä vuonna koulu päättyi?

Koulu päättyi vuonna 19....

20. JOS OLETTE KÄYNYT AMMATTIKURSSEJA

- En ole käynyt ammattikursseja

Minkä alan kurssin kävitte?

Minä vuonna kurssin suorittitte?

Vuonna 19
....

Kävittekö kurssin Suomessa vai Ruotsissa?

- 1 Suomessa
2 Ruotsissa
3 Jossain muussa maassa (missä):

21. Kuinka mones on nykyinen oleskelunne Ruotsissa? (Laskekaa mukaan ainoastaan ne kerrat, jolloin olette olleet töissä Ruotsissa, ei siis esim. lomamatkoja)

- 1 Ensimmäinen
2 Toinen
3 Kolmas tai useampi

22. JOS OLETTE KÄYNYT RUOTSISSA TÖISSÄ USEAMPIA KERTOJA; milloin olitte ensimmäisen kerran käymässä Suomessa (ei esim. lomamatkoja) ja mikä oli käyntinne tärkein syy?

- Nykyinen oleskeluni Ruotsissa on ensimmäinen

Ensimmäinen käynti Suomessa

käynnin alkamisajankohta: kuu, vuonna 19....

käynnin pituus: kuukautta
.....

Käynnin tärkein syy oli

- 1 Teidät erotettiin
2 Otitte itse lopputilin lähteäksenne hakemaan töitä Suomesta
3 Otitte lopputilin, koska olitte sopinut työpaikasta Suomessa
4 Jokin muu syy (mikä):

<p>23. Milloin muutitte Ruotsiin? (Jos olette käynyt useampia kertoja, mainitkaa viimeisen muuttonne ajankohta)</p> <p>..... kuussa, vuonna 19....</p>	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																				
<p>24. Millä paikkakunnilla asuitte viimeksi ennen Ruotsiin muuttoanne? (Mainitkaa kaksi viimeisintä sekä mistä vuodesta lähtien niissä olitte asunut)</p> <p><u>Viimeinen</u> asuinpaikkakuntani ennen muuttoani Ruotsiin</p> <p>(kunta) vuodesta 19.... lähtien</p> <p><u>Viimeistä edellinen</u> asuinpaikkakuntani ennen muuttoa</p> <p>(kunta) vuodesta 19.... lähtien</p>	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																				
<p>25. JOS VIIMEINEN ASUINPAIKKANNE ENNEN MUUTTOA OLII MAASEUDULLA; kuinka pitkä matka Teillä oli lähimpään kauppalaan (tai kaupunkiin)?</p> <p>☐ En asunut maaseudulla</p> <p>Matkaa lähimpään kauppalaan (tai kaupunkiin) oli km</p>	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td> </tr> </table>																				
<p>26. Hankitteko tietoja Ruotsin oloista etukäteen ennen muuttopäätöstänne? Jos hankitte niin merkittäviä luetteloon millä tavoin hankitte tietoja. (Tässä kysymyksessä voitte merkitä useampia vaihtoehtoja, kuitenkin korkeintaan kolme)</p> <p>0 ☐ En hankkinut tietoja etukäteen</p> <p>1 ☐ Hankin tietoja radion ja TV:n välityksellä</p> <p>2 ☐ Hankin tietoja lehdistön välityksellä</p> <p>3 ☐ Hankin tietoja kirjallisuuden avulla</p> <p>4 ☐ Hankin tietoja Ruotsissa asuvien sukulaisten tai tuttavien kautta</p> <p>5 ☐ Hankin tietoja Suomessa käymässä olevien ruotsinsuomalaisten kautta</p> <p>6 ☐ Hankin tietoja Suomen työnvälityksen kautta</p> <p>7 ☐ Hankin tietoja Ruotsin työnvälityksen kautta</p> <p>8 ☐ Hankin tietoja käymällä itse Ruotsissa (myös lomakäynnit)</p> <p>9 ☐ Hankin tietoja muilla tavoin (miten):</p> <p>.....</p>	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td> </tr> </table>																				
<p>27. Mikä näistä oli se tiedonhankintatapa, jota <u>ensimmäiseksi</u> käytitte? (Voitte käyttää ylläolevan luettelon numeroita)</p> <p>☐ En hankkinut tietoja etukäteen</p> <p>Kaikkein ensimmäiseksi hankin tietoja Ruotsin oloista tavalla (numero): ...</p>	<table border="1"> <tr> <td></td> </tr> </table>																				
<p>28. Kuinka kauan ennen muuttoanne Ruotsiin aloitte ensimmäistä kertaa hankkia tietoja Ruotsin olosuhteista?</p> <p>☐ En hankkinut tietoja etukäteen</p> <p>1 ☐ Aloin hankkia tietoja <u>noin kuukautta ennen muuttoa</u></p> <p>2 ☐ Aloin hankkia tietoja <u>noin puolta vuotta ennen muuttoa</u></p> <p>3 ☐ Aloin hankkia tietoja <u>noin vuotta ennen muuttoa</u></p> <p>4 ☐ Aloin hankkia tietoja <u>noin puoltatoista vuotta ennen muuttoa</u></p> <p>5 ☐ Aloin hankkia tietoja <u>yli puoltatoista vuotta ennen muuttoa</u></p>	<table border="1"> <tr> <td></td> </tr> <tr> <td></td> </tr> </table>																				

29. Millaisista asioista hankitte tietoja etukäteen ennen muuttoa?

.....

30. Muutitteko yksin vai muutitteko joidenkin muiden henkilöiden kanssa?

- 0 Muutin yksin
 1 Muutin perheeni kanssa
 2 Muutin perheeni jäljessä
 3 Muutin sukulaisten kanssa
 4 Muutin tuttavien kanssa
 5 Muutin suuremmissa joukoissa

31. Seuraavassa luetellaan joukko olosuhteita, jotka voivat joidenkin Ruotsiin muuttaneiden kohdalla olla syinä maastamuuttoon. Kuinka tärkeitä syitä nämä olivat Teidän kohdallanne? Arvioikaa jokaisen luetellun olosuhteen kohdalla, miten tärkeä syy se oli juuri Teidän omalla kohdallanne päättäessänne muuttaa (ensimmäistä kertaa) Suomesta Ruotsiin. (Merkittävä rastilla jokaisen luetellun syyn kohdalle, oliko se erittäin tärkeä syy Teidän kohdallanne tai melko tärkeä syy tai eikö se ollut lainkaan Teidän kohdallanne syy Ruotsiin muuttoon)

	Erittäin tärkeä syy	Melko tärkeä syy	Ei syy omalla kohdallani	
1 En saanut mitään työtä Suomessa	☐	☐	☐	☐
2 Uskoin saavani työpaikan Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
3 En saanut vakinaista työtä Suomessa	☐	☐	☐	☐
4 Uskoin saavani vakinaisen työpaikan Ruotsista	☐	☐	☐	☐
5 En saanut ammattiani vastaavaa työtä Suomessa	☐	☐	☐	☐
6 Sain ammattiani vastaavaa työtä Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
7 Mielestäni palkka oli huono Suomessa	☐	☐	☐	☐
8 Uskoin saavani parempaa palkkaa Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
9 En viihtynyt työpaikallani Suomessa	☐	☐	☐	☐
10 Asuntoni Suomessa oli liian pieni	☐	☐	☐	☐
11 Asuntoni vuokra Suomessa oli mielestäni liian korkea	☐	☐	☐	☐
12 Uskoin saavani edullisemman asunnon Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
13 Asuinpaikkakuntani Suomessa oli liian etäällä asutuskeskuksista	☐	☐	☐	☐
14 Vapaa-ajanviettomahdollisuudet olivat huonot asuinpaikkakunnallani	☐	☐	☐	☐
15 Halusin päästä eroon ympäristöstäni Suomessa	☐	☐	☐	☐
16 Hakeakseni aviokumppanin Ruotsista	☐	☐	☐	☐
17 Minulla oli sukulaisia Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
18 Ruotsiin muuttaneet entiset työtoverini kehottivat minua tulemaan Ruotsiin	☐	☐	☐	☐
19 Olin seikkailunhaluinen	☐	☐	☐	☐
20 Opiskelumahdollisuudet olivat paremmat Ruotsissa	☐	☐	☐	☐
21 Mielestäni Ruotsin elintaso oli korkeampi	☐	☐	☐	☐
22 Ruotsissa sosiaaliset edut olivat paremmat	☐	☐	☐	☐
23 Uskoin pääseväni paremmin eteenpäin Ruotsissa (Muita syitä, joita haluatte mainita):	☐	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐	☐
.....				

<p>32. Mikä oli Teidän kohdallanne <u>RATKAISEVIN SYY</u> muuttoonne Ruotsiin? (Mainitkaa <u>vain yksi, kaikkein tärkein syy</u>)</p>	☐ ☐
<p>33. Minkä syyn uskoisitte olevan yleisimmän muiden Ruotsiin muuttaneiden kohdalla? (Voitte käyttää luettelon 31 numeroita) Muiden kohdalla yleisin on syy (numero):</p>	☐ ☐
<p>34. Mikä oli tärkein syy siihen että muutitte juuri Ruotsiin, ettekä esimerkiksi muualle Suomeen?</p>	☐ ☐
<p>Seuraavat kysymykset 35 - 43 koskevat <u>VIIMEISTÄ VARSINAISTA ANSIOTYÖTÄNNE SUOMESSA ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN</u> (ei koske työttömyystöitä)</p>	
<p>35. Työskentelittekö viimeksi ennen Ruotsiin muuttoaanne omassa (tai perheenjäsenenne) yrityksessä (esim. maatila, kauppa) vai olitteko vieraan palveluksessa? ☐ En ole ollut ansiotyössä ennen muuttoaani Ruotsiin 1 ☐ Työskentelin omassa (tai perheenjäsenen) yrityksessä 2 ☐ Olin vieraan palveluksessa</p>	☐
<p>36. Mikä oli viimeinen työpaikkanne? Työpaikan nimi:..... Työpaikan laatu (esim. autokorjaamo, paperitehdas, maatila):.....</p>	☐ ☐
<p>37. Työpaikan sijainti (kunta):</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>38. Tehtäväanne tällä työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):</p>	☐ ☐
<p>39. Kuinka suuret olivat työstä saamanne <u>ansiot viimeisen puolen vuoden ajalta ennen muuttoa?</u> 0 ☐ En ollut lainkaan töissä puolen vuoden aikana ennen muuttoaani 1 ☐ Työansioni mk</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

JOS OLITTE TYÖTTÖMÄNÄ VÄHINTÄÄN KUUKAUDEN PUOLEN VUODEN AIKANA ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN vastatkaa kysymyksiin 44 - 49

44. Olitteko rekisteröitynä työttömyyskortistossa?

- 1 En
2 Kyllä

45. Montako kuukautta olitte tänä aikana työttömyys- tai työllisyystöissä?

- 1 En ollut työttömyys- enkä työllisyystöissä
2 Olin työllisyys-/työttömyystöissä kuukautta

46. Yritittekö puolen vuoden aikana ennen Ruotsiin muuttoanne hankkia työpaikkaa Suomesta? Jos yrititte, niin käytittekö virallisen työnvälityksen palveluja?

- 1 En yrittänyt hankkia työtä Suomesta
2 Yritin hankkia työtä itse ilman työnvälitystä
3 Yritin hankkia työpaikkaa työnvälityksen kautta

47. Montako työtilaisuutta Teille tarjoutui sinä aikana kun olitte työttömänä?

- 0 Ei tarjoutunut yhtään työtilaisuutta
1 Tarjoutui työtilaisuutta

48. JOS TEILLE TARJOUTUI TYÖTILAISUUKSIA; montako näistä sijaitisi kotikunnassanne tai naapurikunnissa?

Ei tarjoutunut työtilaisuuksia

- 1 Työtilaisuuksista sijaitisi kotikunnassa
2 Työtilaisuuksista sijaitisi naapurikunnissa
3 Työtilaisuudet eivät sijainneet koti- eikä naapurikunnissa

A JOS ETTE OTTANUT VASTAAN YHTÄÄN TYÖTILAISUUTTA; miksi ette katsonut voivanne ottaa vastaan näitä työtilaisuuksia?

- 1 Koska ne sijaittivat liian kaukana
2 Koska työpaikat eivät vastanneet ammattikoulutustani
3 Koska palkka oli liian pieni
4 Työpaikat eivät miellyttäneet muista syistä (syy):
.....

49. Oliko Teille luvattu, tai oliko tiedossanne mahdollinen työpaikka Ruotsissa jo ennen muuttoanne, vai aioitteko hankkia työpaikan vasta Ruotsissa muuttonne jälkeen?

- 1 Minulle oli luvattu työpaikka Ruotsissa jo kuukautta ennen muuttoani
2 Työpaikkaa ei ollut luvassa, mutta mahdollinen työpaikka oli tiedossani jo Suomessa kuukautta ennen muuttoani
3 Työpaikkaa ei ollut tiedossa ennen muuttoani, vaan aicin hankkia sen vasta Ruotsissa muuttoni jälkeen
4 En ollut aikonut hankkia lainkaan työpaikkaa Ruotsissa

JOS TEILLE OLI LUVATTU, TAI TEILLÄ OLI TIEDESSANNE TYÖPAIKKA RUOTSISSA JO ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN, VASTATKAA KYSYMYKSEEN 50 A, B JA C

50. A Mitä kautta olitte saanut tiedon työpaikasta Ruotsissa?
(Merkitkää vain yksi vaihtoehto)

Työpaikkaa ei ollut tiedossa

- 1 Suomen työnvälityksen kautta
2 Ruotsin työnvälityksen kautta
3 Työnantaja tai hänen edustajansa otti henkilökohtaisesti yhteyttä
4 Lehti-ilmoitusten perusteella
5 Ruotsissa asuvien entisten työtoverien välityksellä
6 Ruotsissa asuvien sukulaisten tai tuttavien välityksellä
7 Käymällä itse työpaikalla
8 Muulla tavoin (miten):

B Kuinka varma olitte siitä että saatte kyseisen työpaikan?

- 1 En uskonut lainkaan saavani kyseistä työpaikkaa
2 Olin epävarma siitä, saanko kyseisen työpaikan
3 Olin melko varma että saan kyseisen työpaikan
4 Olin täysin varma että saan kyseisen työpaikan

C Mikä oli tulos, saitteko tämän ensimmäisen hakemanne työpaikan Ruotsissa?

- 1 En saanut
2 Sain
3 Olisin saanut, mutta en ottanut vastaan

Seuraavat kysymykset 51 - 59 koskevat ENSIMMÄISTÄ VARSINAISTA TYÖPAIKKAAANNE RUOTSISSA

51. Mikä oli ensimmäinen työpaikkanne Ruotsissa?

Työpaikan nimi:

Työpaikan laatu (siis esim. telakka, autotehdas, pankki yms.):

52. Työpaikan sijainti:

53. Tehtävänne työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):

54. Milloin tämä ensimmäinen työsuhteenne Ruotsissa alkoi?

Työsuhte alkoi kuussa, vuonna 19....

55. Kuinka suuret olivat kuukausiansionne (työstä saadut tulot kaikkine lisineen, veroja vähentämättä) ensimmäisen työpaikkanne ensimmäisenä kuukautena?

Kuukausiansioni kr

--	--	--	--	--

56. Missä määrin työpaikan todelliset olosuhteet vastasivat sitä ennakkokäsitystä jonka niistä olitte saamienne tietojen perusteella muodostanut?

- 0 En ollut etukäteen saanut tietoja työolosuhteista
 1 Olosuhteet vastasivat ennakkokäsitystäni
 2 Olosuhteet olivat paremmat kuin olin odottanut
 3 Olosuhteet olivat huonommat kuin olin odottanut

57. Entä palkkanne, missä määrin se vastasi sitä ennakkokäsitystä, joka Teillä saamienne tietojen perusteella oli?

- 0 En ollut etukäteen tietoinen palkastani
 1 Palkka vastasi ennakkokäsitystäni
 2 Palkka oli parempi kuin oli odottanut
 3 Palkka oli huonompi kuin olin odottanut

58. Kuinka kauan tämä ensimmäinen työsuhteenne Ruotsissa kesti?

- 1 Työsuhde kesti vuotta kuukautta
 2 Työsuhde jatkuu edelleen

--	--

59. Montako kertaa olette vaihtanut työpaikkaa Ruotsissa olonne aikana?

- 0 En ole vaihtanut työpaikkaa
 1 Olen vaihtanut työpaikkaa kertaa

JOS OLETTE VAIHTANUT TYÖPAIKKAA RUOTSISSA OLESSANNE, VASTATKAA SEURAAVAAN TÄMÄNHETKISTÄ TYÖPAIKKAANNE KOSKEVAAN KYSYMYKSEEN 60 A, B, C JA D

60. A Mikä on tämänhetkinen työpaikkanne?

Työpaikan nimi:

Tämänhetkisen työpaikan laatu:

.....

--	--

B Työpaikan sijainti:

--	--

C Tehtävänne tällä työpaikalla (mahdollisimman tarkoin):

.....

D Milloin tämä työsuhteenne Ruotsissa alkoi?

Työsuhde alkoi kuussa, vuonna 19....

--	--	--	--	--

61. Kuinka suuret ovat tämänhetkiset kuukausiansioidenne (työstä saadut tulot kaikkine lisineen veroja vähentämättä) tällä työpaikalla?

Kuukausiansioideni kr

--	--	--	--

Kysymys 62 koskee VIIMEISTÄ ASUNTOANNE SUOMESSA ENNEN MUUTTOANNE RUOTSIIN

62. Asutteko Suomessa

- 1 Päävuokralaisena
- 2 Omistamassanne asunnossa kerrostalossa
- 3 Omistamassanne omakoti- tai rivitalossa
- 4 Työsuhdeasunnossa
- 5 Vanhempien tai sukulaisten luona
- 6 Alivuokralaisena
- 7 Muulla tavoin:

63. Oliko ENSIMMÄINEN ASUNTONNE RUOTSISSA järjestetty ennen muuttoaanne vai muuton jälkeen?

- 1 Ennen muuttoa
- 2 Muuton jälkeen

64. Millä tavoin ensimmäisen asunnon Ruotsissa hankitte?

- 1 Asunnonvälityksen kautta
- 2 Lehti-ilmoitusten perusteella
- 3 Työnantajan välityksellä
- 4 Sukulaisten tai tuttavien kautta
- 5 Työtoverien välityksellä
- 6 Muulla tavoin:

65. Asutteko ensimmäisessä asunnossanne Ruotsissa

- 1 Päävuokralaisena
- 2 Omistamassanne asunnossa kerrostalossa
- 3 Omistamassanne omakoti- tai rivitalossa
- 4 Työsuhdeasunnossa
- 5 Vanhempien tai sukulaisten luona
- 6 Alivuokralaisena
- 7 Muulla tavoin:

66. Asutteko tällä hetkellä

- 1 Päävuokralaisena
- 2 Omistamassanne asunnossa kerrostalossa
- 3 Omistamassanne omakoti- tai rivitalossa
- 4 Työsuhdeasunnossa
- 5 Vanhempien tai sukulaisten luona
- 6 Alivuokralaisena
- 7 Muulla tavoin:

67. Montako kertaa olette vaihtanut asuntoa Ruotsissa oleskelunne aikana?

- 0 En ole vaihtanut asuntoa
- 1 Olen vaihtanut asuntoa kertaa

68. Omistatteko tällä hetkellä

	Omistan	En omista
1 Auton	☐	☐
2 Television	☐	☐
3 Pesukoneen	☐	☐
4 Pölynimurin	☐	☐

69. Entä ennen Ruotsiin muuttoanne, omistitteko

	Omistin	En omistanut
1 Auton	☐	☐
2 Television	☐	☐
3 Pesukoneen	☐	☐
4 Pölynimurin	☐	☐

70. Olisitteko muuttanut Ruotsiin, jos Teillä päätöstä tehdessänne olisi ollut samat tiedot Ruotsin olosuhteista kuin Teillä on tällä hetkellä?

- 1 En olisi muuttanut
 2 Olin muuttanut
 3 En tiedä

71. Oletteko suunnitellut muuttoa takaisin Suomeen?

- 1 En ole suunnitellut
 2 Olen suunnitellut
 3 En ole ajatellut asiaa

A JOS ETTE OLE SUUNNITELLU TAKAISINMUUTTOA; mitkä ovat kaksi tärkeintä syytä siihen, ettette aio palata takaisin Suomeen?

- 1 Tärkein syy:
-
- 2 Toiseksi tärkein syy:
-

B JOS OLETTE SUUNNITELLU MUUTTOA TAKAISIN SUOMEEN; mitkä ovat kaksi tärkeintä syytä siihen että aiotte palata Suomeen?

- 1 Tärkein syy:
-
- 2 Toiseksi tärkein syy:
-

Mielipiteitänne lomakkeesta ynnä muita seikkoja, joita haluatte tuoda esiin:

.....

.....

.....

.....

.....